نهێنییەکانی پیلانگێڕیی نێودەوڵەتیی

15ی شوباتی 1999

ئامادەکردنی:

کۆمیتەی ئازادیی ئۆجەلان

٢٠٢١

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ناوی نامیلکە: نهێنییەکانی پیلانگێڕیی نێودەوڵەتیی ١٥ی شوباتی ١٩٩٩

بابەت: مێژوویی

ئامادەکردنی: کۆمیتەی ئازادیی ئۆجەلان

دیز این: گۆران پێنجوێنی

نۆرەی چاپ:

چاپی یەکەم ٢٠٢١

تیراژ: ١٠٠٠

چاپخانە:

لەبەڕێوەبەرایەتی کتێبخانە گشتییەکان

ژمارە سپاردن ( ) ساڵی (٢٠٢١)ی پێدراوە.

مافی چاپکردنەوەی پارێزراوە

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ناوەرۆک

ڕوونکردنەوەیەک.. 9

بەشی یەکەم:

عەبدوڵڵا ئۆجەلان کێیە؟............................. 13

بەشی دووەم:

پانۆرامای پیلانگێڕی نێودەوڵەتی لە دژی ڕێبەری

گەلی کورد عەبدوڵڵا ئۆجەلان........................... 27

بەشی سێیەم:

بەشێك لە هەڵسەنگاندنەکانی ڕێبەر عەبدوڵڵا

ئۆجەلان سەبارەت بە پیلانگێڕیی نێودەوڵەتی........ 69

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

روونکردنەوەیەک

لە ٢٢مینساڵیادی بەڕێوەچوونی پیلانگێڕی نێودەوڵەتی (٩ ـ ١٠ـ ١٩٩٨ تا ١٥ شوباتی ١٩٩٩) دژ بە ڕێبەری گەلی کورد بەڕێز عەبدوڵڵا ئۆجەلان و گەلی کوردستان و تەڤگەرە ئازادیخوازەکەیدا، بە پێویستمان زانی ئەم نامیلکە ئامادە بکەین، کە دەخوازین لەڕێیەوە لایەنە شارەوەکانی پیلانگێڕییەکە بخەینەڕوو. هیواداریـن بەم هەوڵە زۆرترین لایەنە شاراوەکانی پیلانگێڕییە نێودەوڵەتییەکەی ١٥ی شوباتی ١٩٩٩مان خستبێتە ڕوو.

کۆمیتەی ئازادیی ئۆجەلان
باشووری کوردستان
٢٠٢١

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەشی یەکەم

عەبدوڵڵا ئۆجەلان کێیە؟

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ڕێبەری سیستەمی کۆنفیدراڵیی دیموکراسی عەبدوڵڵا ئۆجەلان (ناسراو بە ڕێبەر ئاپۆ): لە (٤)ی ئەپریلی ١٩٤٨ (هەرچەندە بە فەرمی لە (١٤)ی ئەپریلی ١٩٤٩دا تۆمار کراوە) لە گوندی (ئامارا)ی سەربە شارۆچکەی خەلفەتی شاری ئورفا (ڕۆها) لە دایکبووە.

قۆناغی سەرەتایی لە گوندی (جەبین)ی ئەرمەنیی نزیک بە گوندەکەیان تەواو کردووە، قۆناغی ناوەندیی لە شارۆچکەی (نیزیب)ی سەربە عەنتاب تەواو کردووە.

لە ساڵی ١٩٦٨دا قۆناغی ئامادەیی لە قوتابخانەی (ئامادەیی ئەنادۆڵی پیشەیی بۆ ئەندازەی ڕووپێوی لە ئەنقەرە) تەواو کردووە. ساڵی ١٩٧٠ و لە کاتی فەرمانبەریدا، لە کۆلێژی یاسای ئەستەنبوڵ خۆی تۆمار کردووە.

لەو ماوەیەدا بەربنەمای دۆزی کورد ڕێبەر عەبدوڵڵا ئۆجەلان ئاشنای (کۆمەڵەی کولتووریی شۆڕشگێڕانی خۆرهەڵاتDDKO) و سەرکردەکانی (نەوەی لاوانی ٦٨) بووە و لە نێویاندا بە دیاریکراوی کاریگەر بووە بە هەڵوێستی ڕادیکاڵانەی (ماهیر چایان)ی پەیوەست بە چارەسەری پرسی کوردەوە، کە بووە مایەی

وازهێنانی لە کۆلێژی یاسا و پەیوەندیکردنی بە کۆلێژی زاستە سیاسییەکانی ئەنقەرەوە لەساڵی ١٩٧١دا.

لە سەروبەندی ناڕەزایەتییەکانی دژ بە تیرۆرکردنی (ماهیر) و نۆ لە هاوڕێکانی لە گوندی (قزل دەرە) لە ئاداری ١٩٧٢دا، ڕێبەر ئاپۆ ڕابەرایەتیی مانگرتنەکانی کۆلێژی زانستە سیاسییەکانی کردووە و ئەوەش بووەتە مایەی دەستگیرکردنی لە (٧)ی ئەپریلی ١٩٧٢دا و هێشتنەوەی بۆ ماوەی حەوت مانگ لە زینداندا.

دوای ئازادکردنیشی کەوتە هەوڵدان بۆ کۆکردنەوەی بزاوتە چەپ و سۆسیالیستە شۆڕشگێڕییەکان لە ژێر یەک چەتردا. پاشئەوەی ئەو هەوڵانەی سەرینەگرت لە سەرەتای ساڵی ١٩٧٣دا کەوتە خۆ ئامادەکردن بۆ پێکهێنانی کۆمەڵەیەکی جیاوازتر و کۆکراوە لە دەوری تێزی (کوردستان داگیرکراوە) و یەکەم کۆبوونەوەی مێژوویشی لەگەڵ هاوڕێیانی کۆمەڵەکەدا لە نزیک (بەنداوی چوبوک) لە ئەنقەرە لە ساڵی ١٩٧٣دا بەست و بیرۆکەی (کەمال پیر)ی گۆڕیی بۆ تیۆری بنەڕەتیی کۆمەڵەکە و وتی: (ئازادبوونی گەلی تورک بە ئازادیی گەلی کورددا تێپەڕ دەبێت) و وەک قۆناغێکی خۆڕێکخستنی کۆمەڵەیەکی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئایدیۆلۆژیی-سیاسیی هەردوو ساڵی ١٩٧٤-١٩٧٥، وەک قۆناغێکی ئەزموونیی ڕابەرایەتی، بوو بە سەرۆکی دەستەی (کۆمەڵەی دیموکراسی خوێندکارانی خوێندنی باڵای ئەنقەرەADYÖD) و نامیلکەی (هەڵسەنگاندنێک لە بارەی ئیمپریالیزم و کۆلۆنیالیزمەوە) کە ڕێبەر عەبدوڵڵا ئۆجەلان و محەمەد خەیری دورموش لە ساڵی ١٩٧٥دا دەربارەی ئیمپریالیزم و کۆلۆنیالیزم نووسیبوویان، بووە یەکەم دۆکیومێنتی نووسراوی کۆمەڵەکە.

بەڵام ئەو وتارانەی کە لە کۆبوونەوەی شارەکانی کوردستاندا (دوغوبایزید، قارس-دیگۆر، دێرسیم، بینگۆل، ئەلازغ، دیاربەکر، ماردین، ئورفا، عەنتاب) پێشکەشی کردبوون، لە مانگی ئاداری ١٩٧٧دا نووسراونەتەوە.

وەڵامدانەوەی ئەم گەڕیانەشی کە لە (١٥)ی ئایاری هەمان ساڵدا تەواو بوو لەلایەن دەوڵەتەوە، تیرۆرکردنی (حەقی قەرار) بوو، لە (١٨)ی ئایاری ١٩٧٧دا و بۆ بەرز ڕاگرتنی یادەوەری ئەو کەسایەتیە، ڕێبەر ئۆجەلان لە پایزی هەمان ساڵدا (پرۆگرامی پارت)ی نووسییەوە و لە ساڵی ١٩٧٨دا (ڕۆژنامەی سەرخۆبوون) چاپکراو و لە هاوینی هەمان ساڵدا یەکەم ژمارەی کەوتە بەردەست و شیکاری ڕێبەر عەبدوڵڵا ئۆجەلان

بەناوی (ڕێگای شۆڕشی کوردستان) بڵاوکرایەوە کە بە (مانیفێستۆ) ناسراوە.

لە ٢٦-٢٧ی تشرینی دووەمی ١٩٧٨دا کۆنگرەی دامەزراندن لە گوندی (فیس)ی سەر بە شاری دیاربەکر بەسترا، کە بە دامەزراندنی پارتی کرێکارانی کوردستان" Partiya Karkerên Kurdistan" (PKK) کۆتایی هات.

دوای ئەو قەتڵوعامانەش کە دەوڵەت لە «مەرعەش و مەلاتییە و ئەدیامان و ئەلازغ» ئەنجامیدا و بارودۆخی نائاسایی ڕاگەیاند و دەستی دایە هەڵمەتە چڕوپڕەکانی دەستگیرکردن و ڕاوەدوونانی لە گشت جێیەک بەرامبەر بەو هەنگاو و چالاکییانەی، ڕێبەر عەبدوڵڵا ئۆجەلان لە شارۆچکەی (سروج)ی سەربە شاری ئورفای سەر سنووری تورکیا، لە ٢ی تەممووزی ١٩٧٩دا، بەرەو شاری (کوبانێ)ی سەر سنووری سوریا پەڕییەوە، لەسەر سنوورەکانی سوریا و لوبنان وەک کاردانەوەیەک بەرامبەر کودەتای ١٢ی ئەیلوولی ١٩٨٠ی سەبازیی دەستیکرد بە ڕێکخستنی (جەنگی میللیی شۆڕشگێڕیی).

ڕێبەر ئۆجەلان لەو ماوەیەدا نامیلکەی (بەرەی یەکگرتووی بەرگریی بۆ تێکۆشان دژی فاشیزم) و چەند کتێبێک بە ناوەکانی: (ڕۆڵی زەبروزەنگ لە

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

کوردستاندا) و (دۆزی ڕزگاریی نەتەوەیی و ڕێگای چارەسەریی) و (پرسی کەسێتی لە کوردستان و ژیانی پارت و تایبەتمەندییەکانی تێکۆشەری شۆڕشگێڕ) و (لەبارەی ڕێکخستنەوە) و (لەبارەی لە سێدارەدان و کولتووری دامەزراوە سەربازییەکان) و (گرفتەکانی پێشکەوتن و ئەرکەکانمان) و (ململانێ لەسەر کوردستان لە سەدەی نۆزدەدا) و (ڕاپۆرتی سیاسیی پێشکەشکراو بە کۆنفرانسی یەکەمی پارت)ی نووسیون.

تەواوی ئەم چالاکییە تیۆرییانە لەو پرۆسەی خەباتی چەکدارییەدا بەرجەستە بوو کە لە ١٥ی ئابی ١٩٨٤دا لە هەردوو شاری «ئەروە» و «شەمدینلی»یەوە دەستپێکرد.

شیکارییەکانی ئەو بۆ کێشەکانی سالانی ١٩٨٧–١٩٩٠ کراون بە کۆمەڵە کتێبێک وەک: «نزیکبوونەوەی شۆڕشگێڕانە بۆ ئایین»، «کێشەی ژن و خێزان»، «پاکتاوی پاکتاوچێتی»، «فاشیزمی ١٢ی ئەیلوول و بەرگریی“ PKK، «خیانەت و بەکرێگیراوێتی لە کوردستاندا»، «کەسێتیی خەباتگێڕ لە مێژووی پارتدا»، «بژاردەکانی ١-٢-٣-٤» و لە هەمان کاتیشدا ڕێبەر ئاپۆ ڕابەرایەتی خەباتی چەکداریی لەئەستۆگرت و بەوە پێناسەی دەکات کە :»جەنگی بەرگری لە بوونە»، کە

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دووبارە لە ماوەی ساڵانی ١٩٩٠-١٩٩١-١٩٩٢ دا پشتیوانییەکی میللی(جەماوەریی) چڕی بەدەست هێنا و بووە مایەی ئەوەی کە چارەسەری سیاسیی بۆ پرسەکە بەشێوەیەکی جددی بخاتە ڕۆژەڤییەوە و لەو قۆناغە ڕاگوزەرەدا هەردوو کتێبی (داستانی ژیانەوە) و (ژیانەوە تەواوبوو نۆرەی رزگاربوون هاتووە) بڵاو بکاتەوە.

گەڕان لەدووی چارەسەری و پێشنیارەکانی ئاشتی لەو ماوەیەدا بوونە بابەتی چەند کتێبێک: (چەند دیمانەیەک لەگەڵ عەبدوڵڵا ئۆجەلان) ی نووسەر (دوغو برینجاک، خانەی کایناک بۆ بڵاوکردنەوە، تشرینی یەکەمی ١٩٩٠) «APO» و «PKK»ی محەمەد عەلی بیراند، خانەی میللییەت بۆ بڵاوکردنەوە، ١٩٩٢)، (چەند گفتوگۆیەک لە باخچەی کوردیدا)ی (یاڵچین کوجوک، خانەی باشاک بۆ بڵاوکردنەوە،١٩٩٣)، (لەبارەی پرسی کوردەوە لەگەڵ ئۆجەلان و بورقای)ی (ئۆراڵ جالیشار، خانەی پەنجەرە بۆ بڵاوکردنەوە،١٩٩٣) و (بە دوای دووێنەرێکدا دەگەڕێم-گفتووگۆکانی سەبارەت بە ئاگربەست) لە تەمموزی ١٩٩٤دا، (کوشتنی پیاو)ی (ماهیر سایین، خانەی زەلال بۆ بڵاوکردنەوە، ئاداری ١٩٩٨)، هەروەها لەو ماوەیەدا چەند کتێبێک نووسران و بڵاوکرانەوە:

(گرفتەکانی شۆڕش و سۆسیالیزم)، (سووربوون لەسەر سۆسیالیزم سووربوونە لەسەر مرۆڤ) (زمانی حەقیقەت و پراکتیکەکانی)، (مێژوو لە ناوماندا پەنهانە و ئێمەش لەسەرەتای مێژوودا پەنهانین)، (چۆن بژین ١-٢)، (عەشقی کورد).

بەشێوەیەکی گشتی دەستپێشخەری و شرۆڤەکانی ڕێبەر ئاپۆ لەبارەی چارەسەری دیموکراسیی پرسەکەوە لە سەردەمەکانی ئۆزال (١٩٩٣) و ئەربەکان (١٩٩٥) و ئەجەویدەوە (١٩٩٨) بە دوای یەکدا کە بەدرێژایی ڕاستایەکی چارەسەریی خستنییە ڕوو، وەبە قۆناغی (ئازادیی لە تواناداییە) لە چەند کتێبێکدا کۆکرانەوە بە ناوی (دۆکیومێنتەکانی گفتوگۆ و ئاگربەست و کۆنگرە ڕۆژنامە نووسییەکان) (١٩٩٣-١٩٩٥-١٩٩٨). هەموو ئەو دەستپێشخەری و توێژینەوانە بەردەوام بە هۆی هێرش و پیلانەکانی یەکینەکانی ناتۆ-گلادیۆوە و لەسەرووی هەمووشیانەوە ڕووداوی (کوشتنی ٣٣ سەربازی تورک) و (مردنی گوماناوی ئۆزال) و (هەوڵەکانی هێرش) و (تیرۆر) و (ڕووداوی ئۆتۆمبیلە بۆمب ڕێژکراوەکە) کە ڕاستەوخۆ ڕێبەر ئۆجەلانی کردبووە ئامانج، لە بار بران.

دوواهەمین وەڵامی ئەو هێزانەش بۆ

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەستپێشخەریی ئاگربەست و هەوڵی چارەسەری دیموکراسی کە ڕێبەر ئۆجەلان لە (١)ی ئەیلولی ١٩٩٨دا ڕایگەیاند دارشتن و جێبەجێکردنی ئەو پیلانگێڕییە نێودەوڵەتییە قرێژەبوو کە بە هۆی ئەو گوشارە دبلۆماسی و سەربازییە هەمەلایەنانەی ئەمریکاوە بۆ سەر سوریا ڕێبەر ئۆجەلانی ناچار کرد لە (٩)ی تشرینی یەکەمی ١٩٩٨دا لە سوریا دەربچێت.

بە هۆی گوشارە چڕوپڕەکانی ئەمریکاوە چەندینجار ناچار کرا لە هەر وڵاتێک کە پێی نابووە سەر خاکەکەی دەربچێت.

لە تەواوی ئەو ماوەیەدا بەردەوام بوو لە کۆششکردن و دارشتنەوەی ڕێنوماییە پێویستەکان لە پێناو ئاشتی و چارەسەری دیموکراسیدا کە لە کتێبی (بەرەوئاشتی–وتارەکانی ڕۆما) دا کۆکرانەوە.

لە کاتی گەیشتنیدا بۆ یۆنان، ڕاوەدوونانەکەی لەلایەن ئەمریکا و ناوەندی هەواڵگریی مۆسادەوە گۆڕا بۆ هاوکاری و تێوەگلان لەگەڵ حکومەتی یۆنانی و گواسترایەوە بۆ کینیا.

لەوێ و لە باخچەی باڵوێزخانەکەدا ڕێبەر ئۆجەلان ڕفێنرا تاکو لە (١٥)ی شوباتی ١٩٩٩دا ڕادەستی یەکەیەکی تورکی بکرێت کە لە

فڕۆکەخانەی نایرۆبی لە چاوەڕوانیدا بوون. دواتر لە زیندانێکی تاکە کەسیی بەرتەسکی شێوە تابووت لە دوورگەی ئیمراڵیی گیربکرێت.

ڕاستای ئەم پیلانگێڕییە بووە بابەتی چەند کتێبێک و سەرباری ئەو گۆشەگیری و دابڕانە توندەی زیندانی تاکە کەسیی، ڕێبەر ئاپۆ تاکلایەنە و بە توانایەکی زۆر سنووردارەوە بەردەوام بوو لە ڕۆشنایی خستنە سەر ئەو پیلانگێڕییە نێودەوڵەتییەی کە لە دژی داڕێژرابوون و لە لایەک بە تاڵکردنەوەی ناوەڕۆکەکەی و لە توانا بوونی چارەسەری دیموکراسی بۆ پرسی کورد و لەلایەکی دیکەوە بەرقەرارکردنی ئاشتییەکی بەپێگە و بایەخدار بۆ ئەو پرسە.

پاشەکشەی دەستە چەکدارییە گەریلاییەکان بۆ دەرەوەی سنووری تورکیا پشتبەست بەو بانگەوازەی کە ڕێبەر لە (٢)ی ئابی ١٩٩٩دا ڕایگەیاند لەم چێوەیەدا بەدیهات و دەستەی ئاشتی لە نێو گەریلا و لە ئەوروپاشەوە لە تشرینی یەکەمی هەمان ساڵدا ڕوویان لە تورکیا کرد.

تەواوی ئەو گفتوگۆ و بانگەوازانەی ڕێبەر ئاپۆ کۆکرانەوە و ئەم هەڵوێستەی بەدرێژایی ماوەی دەستگیرکردنەکەی بەدەستپێک لە قۆناغی لێکۆڵینەوە و دادگایی کردنیدا ڕەنگی دایەوە و لە

کتێبێکدا بەناوی (ئومێدی ئاشتی) بڵاوکرایەوە.
خۆی گوتەنی بەوپەڕی متمانە بەخۆبوونەوە (دوورگەی ئیمراڵی گۆڕی بۆ دوورگەی ئاشتی). ئەو ئاگربەستە تاک لایەنەی کە لە (١)ی ئەیلوولی ١٩٩٨دا ڕایگەیاند بەردەوام بوو تاکو ساڵی ٢٠٠٤، واتە تاکو سەردەمی حکومەتی ئەردۆغان.
بەڵام ئەو بەرگرینامانەی لەبەر ڕۆشنایی میتۆدی چارەسەری دیموکراسی و ئاشتیدا بەشێوەیەکی ستراتیژی دایڕشتبوون و تاکو ئەو ساڵە پەیڕەویکرد و تەنانەت ئەو (مانیفێستۆی چارەسەری دیموکراسیانە بۆ پرسی کورد) کە پێشکەش بە دادگای ئیمیرالیی کردبوو لەساڵی ١٩٩٩دا بەناونیشانی (دووانەی چارەسەر و بێ چارەسەریی پرسی کورد) بڵاو کرایەوە.
ڕێبەر ئاپۆ (بەرگرینامەی PKK ی بۆ دۆزی ئورفا) پێشکەش بە دادگای ئورفا کردبوو، بەڵام لە دادگایی کردنی ئیمراڵیدا تۆمار نەکرابوو. لەپێناو تەواوکردنی دادگاییکردنی ئیمیرالیدا کە نەیتوانی بەشێوەیەکی گشتگیر بە هۆی هەلومەرجەکانی ئەوکات و لە پێناو وەڵامدانەوەی پێویست بە ڕاستای (دادگای مافەکانی مرۆڤی ئەورووپی) لە لایەکی دیکەوە کە تا هەنووکە بوونی هەیە کتێبی (لە دەوڵەتی ڕاهیبی سۆمەرەوە بەرەو

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

شارستانییەتی دیموکراتی(١-٢)ی نووسییەوە، کە لە هەمانکاتدا چێوەی تیۆری و مێژوویی دادگای ئۆرفایشی دەکێشا.

وەک پاشکۆیەکی تەواوکار یا نموونەیەکی بچووکی ئەم کتێبە نامیلکەی (ئۆرفا، مێژوو، پیرۆزی و نەفرەت)ی نووسییەوە، کە تەنها جەختی لەسەر ڕەهەندی پەیوەست بە ئۆرفا دەکردەوە و هەردووکیان لەساڵی ٢٠٠١دا بڵاوکرانەوە.

ئەمە لە کاتێکدا نامیلکەی بەرگرینامەی (مرۆڤی ئازاد ناسنامەی خورهەڵاتی ناوینی نوێیە)، کە لە ساڵی ٢٠٠٣دا پێشکەش بە دادگای ئەسینای کردبوو بڵاوکرایەوە و دوای ئەویش لە ساڵی ٢٠٠٤دا لە نووسینەوەی کتێبی (بەرگریکردن لە گەلێک) بوویەوە، کە پێشکەش بە «دادگای مافەکانی مرۆڤی ئەورووپی» کردبوو، تا لە ساڵی ٢٠٠٥دا بڵاو ببێتەوە.

پاش ئەوەش لە ڕێگەی: ڕاگەیاندنی ئاگربەستی یەکلایەنەوە لە ساڵەکانی ٢٠٠٦ و ٢٠٠٩، دانانی نەخشە ڕێگا، گفتوگۆکانی ئۆسلۆ، چوونی شاندی دووەمی ئاشتی بۆ تورکیا لە تشرینی یەکەمی ٢٠٠٩)، (بەڵگەنامەکانی ئاگربەست و سڕکردنی بەریەککەوتنەکان ٢٠١٣)، (نامە نووسین)، (کشانەوەی گەریلاکان بۆ دەرەوەی سنووری

توركیا بـە پێـی ڕاگەیاندنـی نـەورۆزی ٢٠١٣)، (بانگەوازەکان بۆ دانوستان)، (لێدوانەکانی نەورۆزی ٢٠١٤ و ٢٠١٥) و (ڕێککەوتنە دە بەندەییەکەی دولْما باخچـە) وە، لـە هـەوڵ و دەستپێشـخـەرییەکانیدا بۆ ئاشتی و چارەسـەری دیموکراسـی بـەردەوام بـوو.

هـەر لـەو ماوەیەشـدا نامیلکـەی «نەخشـە ڕێگا» لـە ٢٠١١دا بڵاوکرایـەوە.

هەروەها لە چەند ساڵێکدا بەرگرینامە گەورەکەی کـە پێشـکـەش بـە «دادگای مافەکانـی مرۆڤـی ئەورووپا»ی کردبوو بـە ناونیشـانی: (مانیفێستۆی شارسـتانییەتی دیموکراسـی، مۆدێرنیتـەی دیموکراسـی و پرسـەکانی تێپەڕاندنـی مۆدێرنیتـەی سـەرمایەداری) کـە لـە پێنـج بـەرگ پێکهاتبـوون: (یەکـەم: شارسـتانییەت، دووەم: شارسـتانییەتی سـەرمایەداری، سـێیەم: سۆسـۆلۆژیای ئـازادی، چـوارەم: قەیرانـی شارسـتانییەتی و چارەسـەری شارسـتانییەتی دیموکراسـی لـە خۆرهەڵاتی ناویندا، پێنجـەم: دۆزی کـورد و ڕێگـە چـارەی نەتـەوەی دیموکـرات) بڵاوکرانـەوە.

گفتوگۆکانیشـی لەگـەڵ ئـەو دەسـتە سیاسـییەی کـە لـە ئیمرالـی دەیانبینـی لـە کتێبـی (ڕزگاریـی دیموکراسـیی و بونیادنانـی ژیانێکـی ئـازاد)دا، کۆکرانـەوە و لـە سـاڵی(٢٠١٦)دا بڵاوکرایـەوە.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەشی دووەم

پانۆرامای پیلانگێڕی نێودەوڵەتی لە دژی ڕێبەری گەلی کورد

عەبدوڵڵا ئۆجەلان*

(٩ ـ ١٠ـ ١٩٩٨ تا ١٥ - ٢ - ١٩٩٩)

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەسـەڵاتدارانی سـوپا و دەوڵەتـی تـورک کـە بـە بانگەشـەی" PKK بنبڕ دەکەیـن" ەوە دەجووڵانـەوە، کاتێک کەوتینـە سـاڵی ١٩٩٨ لـەوە تێگەیشـتن کـەوا نـە بەئۆپەراسـیۆنەکانی نێـو سـنوورەکانی تورکیـا و نـە بـە ئۆپەراسـیۆنەکانی دەرەوەی سنوور ناتوانن هیچ ئەنجامێکی خوزراو بەدەسـتبێنن. کـە ئۆپەراسـیۆنی زەبەلاحـی" مـوراد" لـە بەهـاری" ١٩٩٨" سـوپای تـورک بـە زیاتـر لـە" ٣٩" هـەزار سـەرباز و نزیکـەی" ٤٠٠" جـۆر فڕۆکـە و هەلیکۆپتـەر و تازەتریـن تەکنۆلۆژیـای شـەڕ ئۆپەراسـیۆنێکی" ١٥" ڕۆژی لەسـەر ناوجەرگـەی بۆتـان و ئامـەد ئەنجامـدا، خـۆی لەخۆیـدا ئـەم ئۆپەراسـیۆنە بەناوبانگتریـن و یەکێکـە لـە ئۆپەراسـیۆنە مێژووییەکانـی دەوڵـەت، بـەڵام سـەرنەکەوتن و ئەنجامنەگرتنـی ئـەم هێرشـە بەرفراوانـە ڕووی ئاراسـتەی شـەڕ و دووژمنایەتیکردن ڕاستەوخۆ درایە سـەر ڕێبـەری گەلـی کـورد" عەبدوڵـڵا ئۆجـەلان" . ئـەم ڕەوشـە کـە لایەنـی" شـاهینەکان-هەڵۆکان" لایەنـی بیـر و بۆچوونـی بەکارهێنانـی دژواری لەچارەسـەری

کێشـەی کورددا لاواز دەکرد، لایەنـی چارەسـەری سیاسـی و ئاشـتیخواز" کۆتـرەکان" ی بەهێـز دەکـرد. هەنـدێ کـەس کـە لەمـەوە جورئەتیـان وەردەگـرت سـەرلەنوێ کەوتنـە نێـو لێگەڕینـی نوێکردنـەوەی چارەسـەری ئاشـتی و سازشـکارانە کـە سـاڵی" ١٩٩٣" تورگوت ئۆزال دەستیپێکردبوو. بڵاوبوونـەوەی گەریلاکانـی" PKK" لـە سـاڵی" ١٩٩٧" دا بـە هەرێمەکانـی قەرەدەنیـز و ئاکدەنیـز" دەریـای رەش و دەریـای ناوەڕاسـت یـان سـپی" و ئەنادۆڵـی ناویندا، تەنانـەت بڵاوبوونـەوەی زانیـاری دیتنـی هەندێـک تیمـی گەریـلا لـە ناوچەکانـی ئیزمیـردا، راسـتینەی بـێ ئـاکام بوونـی بڕیـاری شـەڕی سەرتاسـەری" ١٩٩٤" ی دەرخسـتە مەیدان کـە بەبانگەشـەی بنەبڕکردنـی کێشـەی کـورد دەسـتپێکرابوو.

بەپێچەوانـەوە گەریـلا کـە هـەر لـەو سـەردەمەدا زیاتـر پـەرەی بەچالاکییەکانـی لـە رۆژهـەڵات و باشـووری رۆژهەڵاتـی ئەنادۆڵـی دا، گەیشـتبوونە هەرێمەکانـی گارە و سـۆران و تـا قووڵایـی باشـووری کوردسـتان. لەکاتێکدا کـە لەبـواری سـەربازییەوە ئـەم پێشـکەوتنانە لـە پەرەسـەندن دابـوون، بەڕێوەبـەری کارە دیبلۆماسـیەکانی ئـەو کاتـەی" PKK" لـە ئەوروپـا شـاهین جیلۆ

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

ئەندامی کۆنسەی بەڕێوەبەرایەتی "KKK" ڕەوشە دیبلۆماسییەکانی ئەوکاتەی دەرەوەی وڵاتمان بۆ دەگێڕێتەوە:» دەوڵەتی تورک لە بوارە سیاسی و دیبلۆماسییەکانەدا سەرەڕای هەوڵێکی زۆر بۆ داخستنی دام و دەزگاکانمان لەدەرەوەی وڵات، نەیتوانی ئەنجام وەربگرێت. ئەم دۆڕانەی دەوڵەتی تورک سەرکەوتنی ئێمەی دەردەخستەڕوو. لەسایەی ئەم کارە دیبلۆماسییانەوە خەباتی سیاسییمان زیاتر بەرەو پێش چوو. ئەو پیلانەی دەوڵەتی تورک لە" ٩٤-٩٥" دا بەڕێوەی دەبرد بێ ئەنجامبوون و سەرنەکەوتنی تێیدا زۆر بەڕوونی دەرکەوتبووە روو. بۆ ئەوەی پێش لەمە بگرێت، دەوڵەت کەوتە نێو هەوڵدانی نوێوە. لەو سەردەمەدا لەلایەن گەلێک دام و دەزگای دەوڵەتەوە پەیامی ئەوەمان بۆ دەهات کە دەتوانرێ لەگەڵ دەوڵەتدا سازش بکرێ.»

هەروەها شاهین جیلیۆ لەبارەی پەیوەندییەکانەوە ئاماژەی بەچەند خاڵێکی گرنگ دەدا و دەڵێ" یەکێک لەو دەزگایانەی کە لەهەوڵی دانانی پەیوەندی بوون لەگەڵماندا، دەزگای سیخوڕی میللی "MIT" بوو، لە ساڵی "١٩٩٧" دا و لەلایەن میتەوە لەڕێگای هەندێک سیاسەتمەداری

کوردەوە نامەیان بۆ دەناردین. میت کۆبوونەوە بە کەسانی ناوبراو دەکات و داوای ناوبژیوانیکردن بۆ پێشکەوتنی قۆناخی سیاسی لێکردبوون.»

هەروەها یەکێک لە دەزگا فەرمییەکانی دەوڵەت کە لەخاڵی چارەسەرکردنی کێشەی کورد رۆڵی کلیل دەبینێت سوپایە، شاهین ئاماژە بەوەدەکات کە لەلایەن سەرۆک ئەرکان راستەوخۆ و لەڕێگای" ئۆکچوئۆغڵو" وەوە نامەیەکیان بۆ ناردین، لەنامەکەدا باس لە هەوڵدان بۆ ئاواکردنی زەمینەی سازش دەکرا. لەمەش زیاتر کاتێک" تەۆمان کۆمان" فەرمانداری گشتی جەندرمە بوو لەڕێگای یەکێک لە گەورە بازرگانەکانی کورد" محەمەد محەمەدئۆغڵو"ەوە نامەیەکی هاوشێوەی نامەکانی دیکەیان بەدەستگەیشتووە. لەهەمانکاتدا ئاماژە بەوەش دەکات کەوا راوێژکاری پێشووی" میت" ماهیر کایناک بەئاگابووە لەو نامانەی کە رەوانەی بەرپرسانی" PKK" کراوە. هەروەها هاوشێوەی ئەو نامانەی لەسەرەوە باسکراون نامەیەکی دیکەش لەلایەن سەندیکای بەرهەمهێنەر و بازرگانانی تورکیا" TÜSİAD"ەوە و لەسەر هەمان بنەما بەڕێکراوە .

هەر لەو ماوەیەدا عەبدولمەلیک فورات لەنێوان دیمەشق و ئەوروپا کەوتە بەکرە چنینەوە.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەپێی قسەی" دەلیل ئامەد" بەرپرسیاری بیرۆی دیبلۆماسی" PKK" لە دیمەشق، لەسەردانەکەی ع.مەلیک فورات بۆ دیمەشق سەردانی ڕێبەری گەلی کورد عەبدوڵڵا ئۆجەلانیشی کردووە. دەلیل کورتەی ئەو دیدارە وەها دەگێڕێتەوە:» سەرۆک ئەرکان ئەو کاتە دەیویست ڕۆڵێک بە مەلیک فورات بدەین، مەلیک فوراتیش پشتئەستوور بەمە هات بۆ لای سەرۆکایەتی و پێیگوت کەوا؛ دەوڵەتی تورک ئەوی پەسند کردووە. پشتئەستوور بەو ڕۆڵەی کە سەرۆک ئەرکان پێیدابوو، دەیویست ببێت بە سەرۆکی پارتی دیموکراتی گەل" HADEP" . سەرۆکایەتی پێیگوت:» HADEP" بزووتنەوەیەکی گەلە و یاساییە، ئێمە لەم بارەیەوە هیچ شتێک ناڵێین، بڕۆ ئەگەر گەل پەسندت بکات دەکرێ ببێ، بەڵام بەپێچەوانەوە پەیوەندیمان پێیەوە نییە«.

پاش سەردانەکەی بۆ دیمەشق، مەلیک فورات ڕوویکردە ئەورووپا و لەوێش چاوی کەوت بە شاهین جیلۆ نوێنەری" PKK" لە ئەورووپا. شاهین لەو بارەیەوە بەمشێوەیە دوا:» مەلیک فورات لەلای سەرۆکایەتییەوە ڕاستەوخۆ هات بۆ لام و پێیگوتم: ئەگەر بمکەنە سەرۆکی" HADEP" ئیشەکەتان چارەسەر دەبێ، هیچ

فشاریکتان لەسەر نامێنێ، چونکە سەرۆک ئەرکان من پەسند دەکات و منیشی دەوێت. کاتێک لەگەڵ سەلیم ئۆکچوئۆغڵوش دانیشتنمان سازدا، راسپاردەی سەرۆک ئەرکانی پێگەیاندین، گوایا ئەگەر مەلیک فورات ببێتە سەرۆکی "HADEP" چاکترێکە. منیش وەڵامەکەی سەرۆکایەتیم پڕاوپڕ بۆ دووبارە کردەوە». مەلیک کە لە گەشتەکەی دیمەشق و ئەوروپا گەڕایەوە، لەچوارچێوەی "HADEP" پەسند نەکرا، پاشان راستەوخۆ بە تەلەفۆن پەیوەندی بە شاهین جیلۆوە دەکاتەوە و پێی دەڵێت:» خەتایەکی گەورەتان کرد، خواستی بوون بە سەرۆکی "HADEP" راستەوخۆ خواستی سەرۆک ئەرکان بووە و لەبەر ئەوەی ئەمەش پێکنەهاتووە و سەرینەگرتووە، سەرۆک ئەرکان بەسەر–HADEP–دا دەچێت"، هەر لەو ماوەیەشدا گەلێک لە بەرپرس و بەڕێوبەرانی–HADEP–دەستگیرکران.

لەلایەکی دیکەوە عەبدولحەلیم خەددام جێگری سەرۆک کۆماری پێشووی سوریاش رۆڵی لە هێنانی نامە و راسپاردەکانی دەوڵەتی تورکیادا هەبوو، بەمشێوە باس لەو قۆناخە دەکات:» نەجمەدین ئەربەکان سەرۆکی وەزیری ئەوکاتەی تورکیا داوا لە" جماعة الاسلام"

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەكات كـە ببێتـە ناوبژێـوان لەنێـو دەوڵـەت و“ PKK” دا، ئەوانیش راوێژیـان بـە ئێمەكـرد، ئۆجـەلان پێشـنیازنامەیەكی نووسـی، ئێمـە ئـەو نامەیەمـان بەرێـگای كۆنسـۆڵگەرییەوە گەیاندمانـە ئەربـەكان....“

ئەربـەكان خـاوەن لـە نامەكانـی ئـەو قۆناخـە و قۆناخـەكانـی دیكـەش دەرنەكـەوت. بەرێـز عەبدوڵـڵا ئۆجـەلان و بەلانـی كـەم خەددامیـش بـە ئەنـدازەی شـاهین جیلـۆ كـە“ ١٩٩٨“ وەک بەرپرسـیاری“ PKK“ لەئەوروپـا لەسـەرناوی“ PKK“ بەشـداری چەندیـن دیـدار و چاوپێكەوتـن بوونـە و چەندیـن كەسـی دیكـە كـە لەنزیكـەوە چاویـان لـە كارەكان بـووە، شـاهێدی ئـەوە دەدەن كـە چەندیـن نامـە لەلایـەن ئەربەكانـەوە نێـردراون. خـەددام لـە چاوپێكەوتنێكـی راگەیاندنیـدا وەهـا گوزارشـت لـەو بابەتـە دەكات:» ئێمـەش ئـەو پێشـنیازنامەی“ ئۆجەلان”مـان لەرێـی كۆنسـوڵەكەمانەوە لـە ئەنقـەرە ناردمـان بـۆ سـەرۆک وەزیـری ئەوكاتـە نەجمەدیـن ئەربـەكان . پـاش خوێندنـەوەی نامەكـە بەشـەرمەوە داوای لـە كۆنسـۆڵەكەمان كـرد كـەوا نامەكـە لەگـەڵ خۆیـدا بباتـەوە. كۆنسـۆڵەكەمان پێـی دەڵێت؛ بۆچـی دەیدەتـەوە بەمـن؟. ئەمانـە هـی ئێوەن و چاوەڕێـی وەلامـی ئێوەیـن.. لـە وەلامـدا ئەربكان

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەڵێت؛ وەڵام دەدەینەوە بەڵام پێش ئەوە چاوی بە فارماندارێکی هێزە چەکدارییەکانی تورک دەکەویت ئەوجا و داخوازیکرا کە دۆکومێنتەکان بگەڕێندرێنەوە. کەسی ناوبراویش رەتی کردەوە و دواتریش هەواڵی رەتکردنەوەی بەردەوامکردنی دیالۆگی دەوڵەت لەگەڵ ئۆجەلان لەسەر ئەم بابەتانەمان پێگەیشت. گەر بپرسن کێ ئەو داخوازییەی کرد، وابزانم ئەربەکان بەڕێگای ئەو گروپەی لوبنان داوای بەستی پەیوەندی بەسەر سوریاوە کردبوو.

گرنگترین رەهەند کەبووە هۆی هەوڵی خولقاندنی پێگەی دیالۆگی لەنێوان" PKK" و دەوڵەتی تورک و بووە هۆی راگەیاندنی ئاگربەستی یەکلایەنە لەلایەن رێبەری گەلی کورد عەبدوڵڵا ئۆجەلانەوە، ئەو بانگەوازییە بوو کە لەلایەن سەرۆکایەتی ئەرکانەوە کرا. لەدەرەوەی دیدارەکەی سەلیم ئۆکچو ئۆغلو، ئەمەش لەدیداری نوێنەری" PKK" شاهین جیلۆ لەگەڵ سەرهەنگێکی ئەرکدار لە فەرمانگەی پەیوەندییەکانی گەل گرێدراو بە دووەمین سەرۆکایەتی ئەرکانی گشتی" کە سەرۆکی دووەمی ئەرکانی گشتی ئەوکاتە-چەڤیک بیر-بوو" . کە ئەمەش لەمێژووی بزووتنەوەی ئازادی

گەلی کورددا یەکەمین دیداری ڕاستەوخۆ بوو لەنێوان“ PKK“ و دەوڵەتدا. لەم دیدارەدا کە بەپێی گوتەکانی جیلۆ، لەلایەن سەلیم ئۆکچو ئۆغلو“ ئەرکدارکراوی سەرۆکایەتی ئەرکانی گشتی“ یش دان دەنێ بە سازدانی ئەو دیدارە، شاهین بەمشێوەیە لەو دیدارە دەوێ:» لەو ماوەیەدا سەرهەنگێکی تورک هات بۆ ئەوروپا، خۆم لەگەڵیدا دانیشتم، ئەو شتانەی کەباسم لێوەکردن ئەوکات ئەویش دانیپێدادەنا و دەیگوت؛ لێرە بەدواوە ئێمەش ناتوانین شەڕ بەردەوام بکەین و ئێوەش، پێویستە میکانیزمێکی دوولایەنە پێکبێنین و شەڕ رابووەستێنین“ . لەئەنجامی ئەمەشدا کەش و هەوای ئاگربەستێک خولقا. بەڵام لەکاتێک ئەم دیدارانە بەڕێوەدەچوون، لەبەرامبەر باشووری کوردستاندا ئۆپەراسیۆن ئەنجامدرا. بەتایبەتی کە لەپایزی“ ١٩٩٧“ دا ئۆپەراسیۆنی“ شەفەق“ ئەنجامدرا، کۆتایی بەو قۆناخە هێنرا. لەبەر ئۆپەراسیۆنەکان ئێمە دیدارەکانمان بڕی. لەناوەڕاستی ساڵی“ ١٩٩٨“ دا هەمان میکانیزمی پەیوەندی دووبارە کەوتەوە جووڵە و ئەمجارەیان سەرهەنگی نوێنەری سەرۆکایەتی ئەرکانی گشتی دەستیکرد بەهێنانی پێشنیاری پۆزەتیف کە تەواوی بەڵگە و زانیارییەکان حاڵی حازر لەئەرشیفدا هەن.»

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

شاهین بەمشێوەیە باس لە پێشنیارە پۆزەتیڤەکان دەکات:» لەحاڵەتی راگەیاندنی ئاگربەستدا هەنگاوی بەرجەستە دەهاوێژرێ، تەنانەت بۆ بەرپاکردن و پێشخستنی قۆناخی ئاگربەست پێویستی پێکهێنانی میکانیزمێک و بۆئەمەش وەگەڕخستنی رۆشنبیر و روناکبیرەکانیان پێشنیار کرد. گوتیان پێویستە رای گشتی کورد و تورک بۆ ئاشتی ئامادە بکرێ. ئەوکاتە زیانیارییەکانمان گەیاندە سەرۆکایەتی و سەرۆکایەتیش گوتی پێویستە تەدبیری پێویست وەربگیردرێت و بەوشێوەیە هەل و دەرفەت بڕەخسێنین. لەسەر ئەم بناخەیەش لەڕێکەوتی“ ١ ی ئەیلولی ١٩٩٨“ دا ئاگربەست راگەیندرا.»

یەکەمین ئاماژەکانی پیلانگێڕییەکە

لە“ ١ ی ئەیلولی ١٩٩٨“ رێبەری گەلی کورد عەبدوڵڵا ئۆجەلان لەڕێگای تەلەکۆنفرانسەوە بەشداری بەرنامەیەکی“ MED TV“ بوو لەوێوە لەپێناو خۆشکردنی زەمینی خولقاندنی پێگەی ئاشتی بانگی ئاگربەستی یەکلایەنەی راگەیاند. لەتورکیاشەوە بەشێوەیەکی سنووردار

ڕۆژنامـەوان و ئەندامـی ڕاگەیـانـدن بەشـداری ئـەو کۆنفرانسـە بـوون. شـاهین دەڵێت:» ئێمـە چاوەڕێی ژمارەیەکـی زیاتربوویـن لەتورکیـا» و بەمشـێوەیە درێـژە بەقسـەکانی دەدات“ لـەو دیدارەی لەگـەڵ سـەرهەنگێک کـە لەسـەرناوی سـەرۆکایەتی ئەرکانـی گشـتیی دەدوا بڕیارمـان وەرگرتبوو کـەوا بڕیـاری ئاگربەسـتی یەکلایەنـە لەکۆنفرانسـێکی ڕاگەیاندنیدا ڕابگەیەنیـن و دەوڵـەت وەکـو ڕابـردوو تەگـەرەی لەبـەردەم بەشـداربوونی کەناڵەکانـی ڕاگەیانـدن نەدەنایـەوە، دەوڵـەت یەکسـەر نەبـوو بـە کۆسـپ، بەڵکـو کـەش و هەوایەکـی وەهـای نوانـد وەک بڵێـی کەناڵەکانـی ڕاگەیانـدن خۆیـان نایانەوێـت بەشـداری کۆبوونەوەیەکـی وەهـا ببـن. لەبـەر ئەمـەش بەشـداربوونی ڕاگەیاندنـی تـورک لـەم کۆبوونەوەیـەدا زۆر سـنووورداربوو.»

هێشـتا ماوەیەکـی زۆر کـورت بەسـەر ڕاگەیاندنـی ئاگربەسـتی یەکلایەنـەی“ PKK“ دا تێپەڕیبـوو کـە لـە“ ١٦–ئەیلـول“ لـە شـارۆچکەی ڕەیحانلـی ئەسـکەندەروونە و لەخیتابێکیـدا بـۆ گـەل، ئاتیـلا ئاتـەش ڕوونکردنـەوە و گوتـاری زۆر تونـد و تیـژی خسـتەڕوو. لەپـاش ئـەو خیتابـەش نوێنـەری سـەرۆکایەتی ئەرکانـی گشـتی دیسـان هاتـەوە بـۆ چاوپێکەوتـن بـەم شـێوەیە وەڵامـی

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

ئەو روونکردنەوە دەداتەوە:» ئەمە هەڵوێستێکی تاکیتیکییە، نیازێکی خراپمان نییە و بەمە فشار دەخەینە سەر سوریا و شتێکی دیکە نییە. لەداهاتوودا ئێمەش ئاگربەست رادەگەیەنیین.»

جیلۆ ئاماژە بەوە دەکات کە ئەو دیدارەی ئەنجامدراوە بەسەرۆکایەتیی رادەگەیەنرێ و وەها بەردەوام دەکات:» ئەو کاتە سەرۆک گوتی ئەم رەوشە مەترسیدارە و ئەوانە دەیانەوێت شتێک بکەن و تێگەیشت کە پیلانگێڕییەکی چەپەڵ بەڕێوەیە، بۆ وەرگرتنی تەگبیری پێویست وشیاری کردینەوە. گەریلا وابەستەبوو بە بانگەوازیی سەرۆکایەتییەوە، بەڵام دەوڵەت زیاتر پەرەی دا بەهێرشەکانی و تادەچوو زیاتر بەردەوامی پێدەدا. لەو قۆناخەدا جێگرتنی پارتی دیموکراتی کوردستان" پ د ک" لەلای تورکیا و لەبەرامبەر ئێمە بەردەوامییان دەدا بەهێرشەکانییان، بەرپەرچدانەوەیەکی لاواز لەلایەن گەریلاوە، بووە هۆکاری نیوەچڵ مانەوەی ئاگربەستەکە و بەهێزبوونی لقی" هەڵۆکان" واتا شەڕخوازەکانی ناو دەوڵەت. بەمشێوەیە ئەم قۆناخەی ئاگربەست پراکتیکیانە کۆتایی پێهێنرا. ئەگەر ئەو رەوشانە نەبوونایە دەوڵەتی تورک دەیتوانی هەندێک هەنگاو بهاوێ

و بـەرەو قۆناخـی چارەسـەری سیاسـی بچێت.

ئۆجەلان لەبارەی چوونی بۆ ئەوروپا دەڵێت:» هەوڵـی دەرکەوتنـم بـۆ ئەوروپـا لـە ڕێگـەی ئەسـیناوە لـە (٩ی تشـرینی دووەمـی ١٩٩٨(و پاشـهاتەکانی دوای ئەویـش لەگەوهـەری خۆیـدا لەکەسـێتی مندا گوزارە لە ئیفلاسکردنی تێڕوانینی پارادیگمـای هاوچـەرخ دەکات. سـەرباری تـەواوی هەوڵەکانـم بۆ وەرچەرخاندنی پێکهاتـەی بەگومانی زهنیەتـم، بـەڵام لەگۆڕەپانـی نـاوەوەی وڵات نەگەیاندنـی بـە ئاسـتی هێزێکـی سـەرکەوتووی ئـازادی؛ ئاشکرایە شانبەشـانی ئـەو کۆسـپانەی لـەم لایەنـەوە دەرکەوتـن، هەمـوو ئەمانـە ناچاریـان کـردم ڕوو بکەمـە ئەوروپـا کـە نوێنـەری هێـزی شارسـتانی بەکاریگـەرە. بـە واتایـەک ئـەم ڕاستینە داننانـە بـە بێ باوەڕبـوون بـە هێـزی گەوهـەری خـود. مێـژووی ڕابـردوو، بەهـەردوو ڕەهەنـدی کات و شـوێنەوە، گوزارشـتی لـە بنبەسـتبوونێکی قووڵ دەکرد. سـەرەڕای ئـەوەی هەوڵەکانی بیست ساڵیم (١٩٧٩ ـ ١٩٩٩) لـە ڕۆژهەڵاتـی ناوەڕاسـت ڕێـگای لەبـەردەم پێشـکەوتنی گرنـگ کـردەوە، بـەڵام بەشـی ئـەوەی نەکـرد ئـەو گـرێ کوێرەیـە بـەرەو چارەسـەرییەکی بـەردەوام ببات کـە خـودی کۆمەڵگای ڕۆژهەڵاتـی ناوەڕاسـت تێـی کەوتـووە.»

ئەم كتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی كتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

هەنگاو بەهەنگاو پیلانگێڕی نێودەوڵەتی

(١٥-شوبات-١٩٩٩) هەر كە هەواڵی دەستگیركردنی رێبەری گەلی كورد" عەبدوڵڵا ئۆجەلان" لەهەموو لایەكی جیهان دەنگی دایەوە، دەسەڵاتدارانی دەوڵەتی توركیا بانگەوازیان دا بەڕووی تەواوی راگەیاندنەكاندا و گوتیان" لەئەنجامی ئۆپەراسیۆنێكی هێزەكانی پاراستن و ئاسایشی دەوڵەتدا عەبدوڵڵا ئۆجەلان دەستگیركرا" . پاش بەسەرچوونی ماوەیەك باشتر راستییەكەی دەركەوت كە ئەمە گەلەكۆمەكییەكی نێو دەوڵەتییە و لەو ئۆپەراسیۆنەدا كێ چ رۆڵێكی هەبووە و ئەو یارییانەی كە مرۆڤ سەرسام دەكەن چۆن ئەنجام دراون.

لە پەرلەمانی توركیادا سلێمان دێمرێل سەرۆككۆماری ئەوكاتەی توركیا قسەی كرد و بڕیاری بەكارهێنانی هێزی وەرگرت لەبەرامبەر سوریا، لەرەوشێكدا گەر عەبدوڵڵا ئۆجەلان لەخاكەكەیدا دەرنەكات، ئاماژەی یەكەمینی ئەمەش رۆژی" ١٦ی ئەیلولی ١٩٩٨" سەرۆك ئەركانی هێزی وشكانی جەنەڕاڵ ئاتیلا ئاتەش لەناوچەی رەیحانلی سەر بە شاری ئەسكەندەروونە لەگوتەیەكیدا بۆ گەلی

هەرێمەکە ئاماژەی پێدا و دەیگووت:» ئیدی سەبرمان نەما».

دێمرێل لەقسەکانیدا لە پەرلەمانی تورکیادا، بەشێوەیەکی زۆر توند دەوڵەتی سوریا وشیار دەکاتەوە و پێداگیری لەسەر ڕێگەنەدان بەهیچ شێوە بەرپەرچدانەوەیەک و دەیگوت؛ هێزی چەکداری دەوڵەتی تورک لە“ ٥-تشرینی دووەم“ دا لەخاڵی سفری سەر سنووری سوریا بە“ ٣٥“ هەزار سەربازەوە مانۆڕێکی سەربازی ئەنجامدەدەن و بەگوێرەی ئەوەش لە ئامادەکاریدان و فڕۆکە جەنگییەکانی تورک لەسەر سنوورەکانی سوریا دەستیان کرد بە پشکنین. هەر لەو ماوەیەدا ئیسرائیل-تورکیا-ئەمریکا بە بیانووی ئەنجامدانی مانۆڕێکی سەربازی هاوبەش هێزی سەربازییان لە ئاکدەنیز“ دەریای ناوەڕاست“ مۆڵ دا و مۆڵگەکانیش بەگوێرەی بەکارهێنانی مووشکی گەورە ئامادە دەکران.

بەرپرسی بیرۆی“ PKK“ لە دیمەشق“ دەلیل ئامەد“ لەبارەی ڕەوشی نالەباری سوریا لەو سەردەمەدا وەها دەدوێ:» بەر لە لێدوانەکەی ئاتیلا ئاتەش، لەنێوان دەوڵەتی تورک و سوریا و لەنێو دەوڵەتی سوریا و ئێمەدا جموجوڵێکی چڕوپڕی دیبلۆماسی هەبوو. لەبارەی دەرخستنی

سەرۆکایەتی لە سووریا روونکردنەوە و لێدوانی زۆر توند دەدران. لەڕاستیدا پێشتر لەم شێوە لێدوانانە پێشخرابوون، بەڵام نەک بەم ئەندازەیە، لەساڵی" ١٩٩٦" دا هەوڵی لەو جۆرەی تورکیا هەبوون و راستییەکەشی سوریا بەگەرمی لێی دەڕوانی، بەهەندێک رێگای دیبلۆماسی توانیبوومان بەرلەوانە بگرین، بەڵام ئەوەی" ٩٨" زۆر جیاواز بوو.»

دەزانرێ کە رێبەری گەلی کورد لەساڵی" ١٩٧٩" وە لە لوبنان و سوریا دەژیا، تورکیا لەم بارەیەوە زۆرجار هەڕەشەی لە لوبنان و سوریا کردبوو، بەڵام بۆ یەکەمجاربوو بەوشێوەیە جددی و سووربوو لەسەری، باشە تورکیا ئەم جورئەتەی لەکوێوە وەردەگرت؟ ئۆجەلان بەم شێوەیە گوزارەی لێوە دەکرد:» هەر سیاسەتێک لەسەر کورد بێ ئینگلتەرە بیری لێنەدەکرایەوە. لەگەڵ لەدایکبوونی ئیسرائیل چاودێریکردن بەدەستی مۆساد بەڕێوە دەبرا، هاوشان لەگەڵ تاڵەبانی و بەرزانی گەلێک کوردی دیکەش خرابوونە نێو سیستەمەکەوە. بەڵام رەوش و پێگەی" PKK" ئەو سیستەمەی تێکدەدا، هەڕەشەبوو بۆ ئەو هاوسەنگییانەی کە لەسیستەمەکەوە خولقابوون، لەبەر ئەمەش من

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بە بەرپرسیاری دەگرت و منیان بەسیاسەتی گۆشەگیری و ناوزڕاندنەوە بەندکردبوو“ . گەر سوریا هەوڵی دیالۆگیشی دابووبێت، تورکیا حیسابی بۆ نەکردووە، بۆ ئەمەش سەرۆک کۆماری ئەوکاتەی میسر“ حوسنی موبارەک“ بۆ ناوبژیوانی کردن، لە“ ٣ ی تشرینی یەکەم“ دا سەردانی تورکیای کرد. پاش سێ رۆژی ئەنقەرە رووی کردە شام و لەگەڵ خۆیدا پەیامی تورکیای هەڵگرتبوو. ئۆجەلان لەپاش ئەم سەردانە ناچاری تەرککردنی سوریابوو، لەو دەمەشدا ئۆجەلان ئەم گوتانەی بۆ دەسەڵاتدارانی شام بەجێهێشت:» ئەوەی سەلماند کە هێزی دەربازبوونی لە موبارەک و بیرۆکراسییەکانی دەوروبەری نەبوو، لەپێگەیەکی وەهاشدا نەبوو کە فشار بخاتە سەر نەتەوەپەرستی“ .

دەلیل ئامەد باس لەگەڕان بەدوای رێگاچارەیەک دەکات کاتێک باس لە ناچاری دەرکەوتنی ئۆجەلان دەکرا لە سوریا و بەتایبەتی خودی ئامەد لەم بارەیەوە زۆر جار گوتوبێژی لەگەڵ ئۆجەلاندا کردبوو، ئامەد ئەو رۆژانە دەگێڕێتەوە و دەڵێت:» زۆر پێداگیریمان کرد لەسەر ئەوەی کە سەرۆک بەرەو شاخ بڕوات، سەرۆک خۆیشی خواستی زۆربوو. بەڵام ئەو هەڵوێستێکی دیکەی

بەباش زانیوە ئەویش گەر دەرکەوێت بەرەو ئەورووپا، ئەوا کێشەی کورد دەکەوێتە رۆژەڤی جیهانەوە و بەڵکو لێرەوە چارەسەرییەکی دی دەربکەوێتەڕوو. سەرۆکایەتی زیاتر دوور لە نیشاندانی هەڵوێستێک کە پەرە بە توند و تیژی بدات، گەر بەرەو شاخەکان برۆشتایە ئەوا خاڵی بناخەیی ئامانجی دوژمن لەسەر شاخەکان کلیل دەبوو و ئەمەش لەگەڵ خۆیدا رێگای لەپێش توند و تیژی و دژوارییەکی بێسنوور دەکردەوە. بە دەرکەوتن بۆ ئەورووپا رێگا چارەی سیاسی تاقیکردەوە. لەبەر ئەمەش لەگەڵ چین و توێژ و کەسایەتی دیکە پەیوەندی رێکخران و بەتایبەتیش پەیوەندی دیبلۆماسی بەسەر ئەورووپادا بەرێوە بران. «

ئۆجەلان لەمبارەیەوە دەڵێت:» ئەو بژارەی لەناو ئەو دوو رێگایەدا کەوتە پێشم، هەنگاونان بوو بۆ" شەڕ لەچیاکاندا" . بەڵام جگە لەوەی کە لەو بوارەدا زۆر درەنگ کەوتبووم، لەهەمان کاتدا بەپیرۆزی مانەوەی هێزە چەکدارەکان لەولاوە بمێنێت، کاتێک بینیم لە حاڵەتی بەلاڕێداچووندا رێگای لەپێش ئەنجامێکی پێچەوانەی ئومێدە چاوەڕوانکراوەکان کردۆتەوە، ئەم رەوشەش خەریک بوو لەم بوارەدا هیوای چارەسەرییەکی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئاسان لە دەمێکی کورتدا لەناو ببات، هەروەها نەریتی ژیانی" بمرە و بکوژە" دەرکەوتبوو کە زیاتر لەوەی چارەسەرییەکی ئاسان بۆ هێزە بەرامبەرەکان بهێنێ، ویژدانی کوێر دەکرد. لەگەڵ تێپەڕبوونی کاتیشدا ئەوە دەرکەوت کە تاکەکان لەبواری رەوشتی و فەلسەفیەوە بەڕێڕەوێکی هەڵەدا بەڕێدا دەچن. لەوانەیە چونم بۆ چیا هەندێک چاکسازی لەبواری تەکنیکی ـ تەکتیکی لێبکەوتایەتەوە، بەڵام جێگای گومان بوو کە بوار لەبەردەم دۆزینەوەی چارەسەرییەکی ستراتیژی و کۆتایی بکاتەوە. باوەڕیم بەتوانای هزری خۆم هەبوو، بەردەوام هەڵگری هەست و ئیلهامێکی وەها بووم کە دەبێ بەم جۆرە رۆڵی مێژوویی خۆم بگێڕم.»

هەروەها دەلیل باس لە رۆژی دەرکەوتنی ئۆجەلان لە سوریا دەکات و دەڵێت:» جگە لە ژمارەیەکی زۆر کەم لەهەڤاڵان بەئاگابوون لەوەی کە سەرۆکایەتی لە سووریا دەردەکەوێ، هیچ کەسێکی دی نەیدەزانی. کاتژمێرێک بەر لە هەڵسانی فڕۆکە لەگەڵ چەند بەرپرسێکی سوری سەرۆکایەتیمان گەیاندە فڕۆکەخانە و دواجار لەوێ یەکترمان بینی.»

ئۆجەلان رۆژی" ٩ تشرینی یەکەم" هاوڕێ

لەگـەڵ نوێنـەری" PKK" لـە یۆنانسـتان ئایفـەر کایـا ناسـراو بـە" رۆزەریـن" لەسـوریا دەرکـەوت و بـەرەو یۆنانسـتان کەوتـەڕێ. عەبدوڵـڵا ئۆجـەلان هـۆکاری هەڵبژاردنـی یۆنانسـتان بـەم شـێوەیە هەڵدەسـەنگێنێت:» داوەتنامەیەکـی زۆر لـە پارتـی دەسـەڵاتدارەوە هاتبـوو، پەرلەمانیـش بەگۆڕینـی دەسـتووری گشـتی بەزۆرینـەی دەنـگ، منـی بانگهێشـت کردبوو. بەر لـەوەی لە سـوریا دەربچم ئایفەر کایای وەرگێڕ لەگەڵ" Kostas Baduvas" وەزیـری پێشـووی سـەر بـە پاسـۆک و وەک دۆسـتێکی گرنـگ خـۆی نیشـاندەدا و لەهەمانکاتـدا هەتـا ئێسـتاش پەرلەمانتـارە، قسـەیکردبوو و لـەو بارەیـەوە بـۆ چوونـی منیـش پشـتگیری لەسـەروو خۆیـەوە وەرگرتبـوو» .

کـە ئۆجـەلان دەگاتـە فرۆکەخانـەی یۆنانسـتان،" Baduvas" لەو گۆڕە نییە. سەرۆکی ئیستخبارات" Stavrakis" و" Kalenderis" کـە بـۆ پیشـاندانی گرێـدراوی و دۆسـتایەتی خـۆی نـاوی" عەگیـد" ی لەخـۆی نابـوو، پێشـوازی لـە ئۆجـەلان دەکـەن. ئـەم تابلـۆی پێشـوازیکردنە ئۆجـەلان سـەرسـام دەکات و ئۆجـەلان بەمشـێوەیە بـاس لـەو تابلۆیـە دەکات:» یۆنانسـتان کـە هەتـا ئـەو کاتـە پەیوەندیدارییەکـی گـەورەی پیشـان دەدا و خـۆی بـە دۆسـتی" PKK"

ئەم كتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی كتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەنواند رووی خراپی خۆی خستەڕوو و بە منیان گوت—لەماوەی سێ کاتژمێردا یان دەگەڕێیتەوە ئەو شوێنەی کە لێوەی هاتووی، یان بەرەو ئەو شوێنەی کە خۆت دەتەوێت بچیت. لەم نێوبەرەدا رۆزەرین لەگەڵ" Dimitri" ئەندامی سرڤیسی یۆناندا قسەی کرد و لە یۆنانستان دەرکەوتین و چووینە مۆسکۆ، بەرلەوەی بچمە مۆسکۆ داوای مافی پەنابەریم کرد بەڵام پەسند نەکرا.»

ئۆجەلان بەم شێوە گوزارە لەمانەوەی" ٣٣" رۆژ لە روسیا و لەماڵی" Mitropano" دەکات کە بە قۆناخی رووسیا ناوزەد دەکرێت:» بەڕێگای—Jirinovski—پەیوەندیم لەگەڵ مۆسکۆ بەست. هەڵبەتە منیشیان بانگهێشت کردبوو، کاتێ لە سوریاش بووم" Mitropano" بانگهێشتی کردبووم." Mitropano" کەسێکی پەیوەنداری پارتی" Jirinovski" ە. لەو ماوەیەشدا لەگەڵ بەڕێوەبەری ئاسایشی ناوخۆ" Ariski" ەوە پەیوەندیم دروستبوو» . لەلایەکی دیکەشەوە پەرلەمان بە" ٢٩٨" دەنگ مانەوەی ئۆجەلانی لە روسیا پەسند کرد بەڵام لەبەر هۆیەکی نەزانراو سەرۆک دەوڵەت" Boris Yeltsin" ئەم بڕیارەی ئیمزا نەکردبوو.

هەر لەو ماوەیەشدا وەزارەتی دەرەوەی ئەمریکا

پەیامێکی" زۆر بەپەلە" لەسەر نووسراوی بۆ تەواوی نوێنەرەکانیان لەدەرەوەی ئەمریکا نارد، پەیامی وشیارکردنەوە بۆ هەر یەکێکیان نێردرا. ئەم پەیامەش یەکەمین ئاماژە بوو بۆ پەردە هەڵماڵین لەسەر سەرئەکتەری گەلەکۆمەی نێو دەوڵەتی دژ بە ئۆجەلان. ئەمریکا لە کۆتادا دانی پێدانا و بە تورکیا گوت:» ئۆجەلانمان بۆ پاکەتکردن و دامان بە ئێوە».

ئۆجەلان بەهاوکاری ئەندام پەرلەمانی ئیتاڵیا لەگروپی سەرلەنوێ ئاواکردنەوەی پارتی کۆمۆنیست" Ramon Montaviani" بەرەو رۆما کەوتە رێ. لەرێکەوتی" ١٢-تشرینی دووەم-١٩٩٨" دا هەواڵی دەستگیرکردنی ئۆجەلان لە فرۆکەخانەیەکی نزیک رۆما، لە راگەیاندنەکاندا دەنگ و رەنگی دایەوە. مەسعود یلماز لەسەر ئەم هەواڵە بەتەلەفۆن پەیوەندی بە حەسەن دەنیز قوردو وەزیری دادەوە دەکات و فەرمانی" دەست بە ئامادەکاری رادەستکردنەوە بکەن" ی پێدا.

هەر لەو ماوەیەدا باڵیۆزی روسیا لە ئەنقەرە" Aleksander Lebedev" بۆ پیشاندانی ئەو گرنگییەی کە فیدراسیۆنی روسیا بە تورکیای دەدا، داوای دیدار لە وەزارەت دەکات." Lebedev" لەم دیدارەدا وەهای گوتبوو" من بۆ گەیاندنی-

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەجێهێنانی بەڵێنی فیدراسیۆنی روسیا-بە ئێوە ئەرکدار کراوم. ئێمە لەکاتی خۆیدا کە وڵاتەکەمان لەنێو قەیرانی ئابووریدا بوو هاوکاری ئێوەمان بینی و چەندین جار ئەوەشمان وەبیرهێنایەوە و حکومەتەکەمان بانگەوازی هێشتنەوەی کۆمپانیا تورکییەکانی لەڕوسیا کردووە. پێشتر گوتبوومان هیچ دۆستایەتی ئێوە لەیاد ناکەین، ئەو هەنگاوەی لە مەسەلەی ئۆجەلاندا ناومانە دەربڕی ئەوەیە».

راستهاتنی قەرزی" ٨" ملیار دۆلاری لە" IMF" بانکی دراوی جیهانی بۆ تورکیا و بەخشینی پرۆژەی" تەزووی شین" بە روسیا لەلایەن تورکیاوە زۆر سەرنجڕاکێش بوون. ئۆجەلان گوتەکانی سەردەمی سەرۆکایەتی" Lebedev" وەبیردێنێتەوە و دەڵێت:» لەژێر چاودێری مندا و بێ کاریگەرکردنم لەوەها رەوشێکدا رۆڵێکی دیار و بەرچاوی ئیسرائیل هەیە. بێگومان بە هاوکارییەکی گەورەی ئابووری و دیبلۆماسیانەی ئەمریکا پێکەوە بەڕێوەیان دەبرد. بۆ ئەوەی لە مۆسکۆ نەمێنمەوە قەرزی" ٨" ملیار دۆلاری" IMF" بەکارهێنرابوو. دیسان هەر بەم ئامانجەوە پرۆژەی تەزووی شین لەتورکیا دانرابوو.

وەزارەتی داد لە" ١٤" ی تشرینی دووەمدا

لەسەر بانگەشەی دەربارەی ئۆجەلان بە فەرمی راویێژی دەزگا پەیوەندیدارەکانی ئیتالیای کرد، راویێژکاری وەزارەتی دادی ئیتالیا" Carleone" لە وەلامدا دەلێت:» ئیتالیا کەسێک رادەست ناکات کە رووبەڕووی سزای مردن بووبێتەوە« و هەروەها گوزارە لەوەش دەکات کە ئیتالیا لەدژی رادەستکردنەوەی ئۆجەلانە بە تورکیا.

پارتی سەوزەکان ئەو بیرۆکەیەیان دەپاراست کە ئۆجەلان رادەستی ئەلمانیا بکرێت و لەوێ دادگایی بکرێت. بەلام ئەلمانیاش بەلای ئەمەدا نەدەهات. ئەلمانیا سەرەڕای ئەوەی پێشتر بڕیاری دەستگیرکردنی ئۆجەلانی دەرکردبوو، بەلام هەر لەو ماوەیەدا و زۆر بە پەلە، دامودەزگاکانی دادی ئەلمانیا زۆر بەخێرایی کۆبوونەوە و بڕیارەکەی دەرهەق بە ئۆجەلانیان بەبیانووی بەسەرچوون و کۆنبوونی داواکە هەلوەشاندەوە و بەمەش رایانگەیاند کەوا ئۆجەلانیان ناوێت.

ئەم هەلوێستەی ئیتالیا بووە مایەی ناڕەزایی و کاردانەوەی تورکیا. وەزیری بەرگری میللی عیسمەت سەزگین و وەزیری کاری دەرەوە ئیسماعیل جەم، لە" ١٥ ی تشرینی دووەم" دا بە هەڕەشەی ئابلۆقەی ئابووری لەسەر ئەو ولاتە ئیتالیایان وشیار کردەوە. دوابەدوای ئەم

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

وشیارکردنەوەیە ژوورەکانی بازرگانی" TOBB و "ITO دەستیان بەکامپانیای دەستەوەستان لەدژی ماڵی ئیتاڵیا کرد. لەم نێوەندەدا ئۆجەلان لەڕێگای پارێزەرەکەیەوە" Luigi Saraceni" داوای مافی پەناهەندەیی لە ئیتاڵیا کرد. پەرلەمانی ئەورووپا لە" ١٨" ی مانگی تشرینی دووەمدا دەستوورنامەی ئیتاڵیای دەربارەی مافی پەناهەندەیی ئۆجەلان رەتکردەوە. ئۆجەلان رۆژە سەختەکانی سەرۆک وەزیری ئیتاڵیا" Massimo D'Alema" بەم شێوەیە دەنرخێنێت:» لەخشتەبردن و هاندانی زۆر قورسی قەوارە سەرمایەگوزارە گەورەکانی ئیتاڵیا و هاوکار نەبوونی وڵاتانی دیکەی ئەورووپا، بەتایبەتی لەژێر قورسایی هەڵوێستی کەسێتی لەرزۆک و خۆ سەپێنەری ئەڵمانیادا، زۆر دەستپێشخەر و ئەکتیڤانە هەڵسووکەوتی دەکرد».

کاتێ هەموو دەرگەکان لە دالێما" D'Alema" داخران،" ٢٧" ی تشرینی دووەم لەگەڵ سەرۆک وەزیری ئەڵمانیا" Gerhard Schroder" چاویان بەیەک کەوت، لەم چاوپێکەوتنەدا" Schroder" گوتبووی:» ئێمە نامانەوێت ئۆجەلان رادەستبکرێتەوە، چونکە ئەڵمانیا وڵاتێکە کە زیاتر لەهەموو وڵاتانی ئەورووپا ژمارەیەکی زۆر

بەڕەچەڵەک کورد و تورک تێیدا دەژین». لەم دیدارەدا هەر دوولا هاوڕابوون لەسەر شێوەی دادگاییکردنی ئۆجەلان لە دادگایەکی نێودەوڵەتیدا، تورکیا کاردانەوەیەکی دژواری لەمەڕ ئەم شێوە نواند.“ D’Alema” لەو ماوەیەدا وەها دەدوا:» گەر بیر لە دژبەربوونی تورکیا بکرێتەوە لە دادگاییکردنی ئۆجەلان لە دادگایەکی نێودەوڵەتیدا، تەنها تاکە ئەڵتەرناتیڤێک دەمێنێتەوە، ئەگەر دادگایی کردنی ئۆجەلان دەستنادات، ئەوا خودی ئۆجەلان دەبێتە کەسێک کە بەشێوەیەکی نایاسایی کەوتبێتە نێو وڵاتەکەمانەوە و دەبێت هاوڵاتییەکی دوور لە پرەنسیپەکانی هاوڵاتیبوونی یەکێتی ئەوروپا، لەهەمانکاتدا بەخشینی مافی پەناهەندەی سیاسی یان دوورخستنەوەی لە وڵاتەکەمان جێگای باسە«.

کاتێ وەدەرکەوت کە ئۆجەلان ناتوانێت لە ئیتاڵیا بمێنێتەوە، لەلایەن بیرۆی دیبلۆماسی“ PKK” لە ئەوروپاوە پەیوەندی دەکرێت بە دەسەڵاتدارانی فینلەندا–نەرویج–نەمسا و باشووری ئەفریقاوە. لەمبارەیەوە شاهین ئاماژەی بەوە کرد کە ئیتاڵیا پێشنیازی کرواتیا و لیبیای بۆ کردین، لەبەر نەبوونی متمانەیان هیچ کامێکیانمان پەسند نەکرد. لەگەڵ دەسەڵاتدارانی فینلەندا–نەرویج–

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئەمسا بەفەرمی دانیشتنمان ئەنجامدا، سەرەتا پەسندیان کرد بەڵام پاش ماوەیەکی کورت هەموو گوتیان چاوەڕێ بکەن. هەروەها لەگەڵ دەسەڵاتدارانی باشووری ئەفریقاش گوتوبێژمان کرد، بەڵام هەڵوێستی ئەوانیش هیچ جیاوازییەکی ئەوتۆی نەبوو لەگەڵ هەڵوێستی ئەوروپادا.

ئۆجەلان بەمشێوەیە گوزارشت لە هەڵوێستەکانی وڵاتانی ئەوروپا دەکات:» وا دیارە حقوق و دیموکراسی ئەوروپا لەسەر سنووری کێشەی کورد راوەستاوە. بەڵام ئەوەی رەهابوو هەڵوێستی سووکانەی سوودمەندبوون لەکار و هێزی کورد و بەشێوەیەکی درێژخایەن بەکارهێنانیان لە سیاسەتی رۆژهەڵاتی ناویندا بوو». فەرماندەری بڕیارگای ناوەندی پاراستنی گەل موراد قەرە یلان ئاماژە بەوە دەکات کە کاتێک ئۆجەلان لە رۆما بووە، پیلانی رفاندنی بەرەو وڵاتێکی وەک کینیا داڕێژراوە و چەند کەسێکی بەئاگا لەپیلانەکە بەڕێگای“ Danial Mitterhand“ هەواڵیان بە سەرۆک گەیاندووە. هەروەها قەرەیلان ئاماژە بەوە دەکات کە هەندێک هاوڕێی ساختەی وەک کانی یلماز و مزگین شەن کە لەدەوروبەری ئۆجەلان کۆبووبوونەوە رۆڵی تەگەرەنانەوەیان لەبەردەم رێی رزگاربوونی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئۆجەلان لە گەلەکۆمەکە بینی و لەم بارەیەوە دەڵێت:» ئەرکی کانی و مزگین لە گەلەکۆمەکەدا، بەرەو هەڵدێر بردنی کارەکە بوو» .

رۆژی“ ١٦-کانوونی دووەم-١٩٩٩“ ئاژانسی هەواڵی تایبەتی ئیتاڵیا هەواڵی دەرکەوتنی ئۆجەلان لەوماڵەی کە تێیدا دەمایەوە لەگەڕەکی“ infernetto“ نزیکی رۆمای بە هەموو دنیادا بڵاوکردەوە. قەرەیڵان لەمبارەیەوە ئاماژەی بەوە کرد کە لەو سەردەمەدا لەهەوڵی ئەوەدا بوون کە ئۆجەلان بگەیەننە سەر چیاکان و بەمشێوەیە باس لەو بابەتە دەکات:» ویستمان بەسەر ئێراندا سەرۆکایەتی بهێنینە چیا، بۆ ئەمەش لەگەڵ دەسەڵاتدارانی دەوڵەتی ئێراندا دیدارم سازدا، بەڵام داواکەیان پەسند نەکردین. ئەو کاتە پێم گوتن: دەشێ ئێستا سەرەی ئێمە بێت، بەڵام باش بزانن کەوا لەدوای ئێمە سەرەی ئێوە و ئێراقە«. لەسەر پێداگیری و سووربوونی نۆمان ئۆچاری نوێنەری“ PKK“ لە مۆسکۆ لەسەر گەڕانەوەی ئۆجەلان بۆ ئەو وڵاتە و قانیع کردنی، لەمبارەیەوە ئۆجەلان وەها گوزارشت لە بابەتەکە دەکات:» جاری یەکەم بوو لەگەڵ هەندێ هەڵسوکەوتم دەبینی کەوا هیچ شوێنی بۆ دۆستایەتی پێوە دیارنەبوو. بە هەندێ لیستۆک

و زۆرداری سواری فڕۆکەیەکی بارهەڵگر کرام و لەماڵی لادێیەکدا هەفتەیەک بەندکرام کە دواتر ئاشکرابوو ئەو لادێیە لە دوشەمبە“ بیشکەک“ ی پایتەختی تاجیکستانە. لەپاشان بەڕێگای“ Petrograd“ کە لەهەمان ستاتۆ و پێگەدا بوو و“ Nagzakis“ کە لەدۆستێکی سەیر دەچوو و وەک دەگوترا ژەنەڕاڵی خانەنشین بوو و لەگەڵ ئایفەر نوێنەری“ PKK“ لە ئەسینا بە فڕۆکەیەکی تایبەت هاتن و بەرەو ئەسینا کەوتینە رێ. لەو نێوەندەشدا دەرکەوت کە فڕۆکەکە پەیوەندی راستەوخۆی هەبووە لەگەڵ دەوڵەت.»

ئۆجەلان یەکەم رۆژ ناچاربوو لە هۆڵی ((“ VIP“ میوانخانەی تایبەتی فڕۆکەخانەکان)) دا چاوەڕێ بکات. رۆژی دووەم“ Kalenderis و Stavrakis“ بەئامانجی دیدار سازدان هاتنە فڕۆکەخانەکەوە و پاش ئەوەی ئۆجەلان شەوێک لەماڵێک کە هی خەسووی“ Nagzakis“ بوو، مایەوە، بەرەو ئەو ماڵە چوو کە بەمەبەستی سازدانی دیدار لەگەڵ“ Pangalos“ وەزیری دەرەوەدا بانگهێشت کرابوو. لەجیاتی“ Pangalos“ گەورە بەرپرسانی دەزگای سیخوڕی لەشوێنی مەبەستدا لە چاوەڕوانی ئۆجەلاندان. ئۆجەلان دەگێڕێتەوە کە لەم دیدارەدا گوتویانە هەتا سبەی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

کاتژمێر“ ٤“ مۆڵەتت هەیە، بەپێچەوانەوە ئەوەی کە خۆمان دەیزانین بەزۆریش بێت دەردەکەین.

ئۆجەلان کاتێک لە ئیتاڵیا بوو و پاش دەرکەوتنی لەوێش ئەوەی پەسەند دەکرد کە بچێتە هۆڵەندا و لەدادگای نێو دەوڵەتی تاوانبارانی شەڕدا دادگایی بکرێت، لەم بارەیەشەوە لەچەند بوارێکەوە کەوتبووە نێو هەوڵدانەوە. ئۆجەلان کاتێک بەفڕۆکە لە فڕۆکەخانەی ئەسینا دەرکەوت و گەیشتە رووسیای سپی دەبوا لەوێ فڕۆکەیەک چاوەڕێی بکردایە تا بەرەو هۆڵەندا بچێت، بەڵام ئەو فڕۆکەیەی کە چاوەڕێی دەکرا، نەهات. قەرەیلان هۆکاری ئەمە وەها رووندەکاتەوە:» فڕۆکەیەکی تایبەتمان لە کۆمپانیایەکی سویسرا بەکرێ گرتبوو، بەڵام فڕۆکەکە لەو رۆژەی کە دیاریکرابوو ئامادە نەبوو. بەپێی ئەو زانیاریانەی کە دواتر بەدەستمان گەیشتن، پەیامی قەدەخەکردنی بەکرێدانی فڕۆکەی تایبەت بۆ گەلێک کۆمپانیا نێردرابوو.» ئۆجەلان کە ناچاربوو بەهەمان فڕۆکە بگەڕێتەوە بۆ ئەسینا، بەدەیان هەزار کوردیش کە لە رۆتێردام کۆبووبوونەوە ناچاری بڵاوەبوون. ئۆجەلان چۆنێتی قایلبوونی بە گەڕانەوەی لە روسیای سپییەوە بۆ ئەسینا وەها دێنێتە زمان:» “Kalenderis کە زۆر

جێگەی متمانەم بوو، سوێندی بەشەرەفی دەوڵەت خوارد کە لەماوەی“ ١٥“ ڕۆژدا بە پەساپۆرتی باشووری ئەفریقا کە لەلایەن وەزارەتی دەرەوەوە ئامادەکراوە چارەی بۆ دەدۆزنەوە و لەماوەی ئەم“ ١٥“ ڕۆژەدا ئۆجەلان لە کینیا بمێنێتەوە کە شوێنێکی ئەمین و دوور لە مەترسییە کە لەکۆندا یۆنانییەکان تێیدا بەکاریگەر بوون.

ئۆجەلان گەیشتە کینیا کە کینیا گرنگترین هەرێمی بنەڕەتی ئەمریکایە لە ئەفریقا، لە فڕۆکەخانەکەدا باڵیۆزی یۆنان لە کینیا“ Kostulas“ پێشوازی لە ئۆجەلان کرد و پێکەوە چوونە تەلاری باڵیۆزخانەکەوە. بەڵام پاش کەمێک ڕاستەوخۆ فەرمانی دەرخستنی ئۆجەلان لە تەلاری باڵیۆزخانە گەیشتە باڵیۆز. باڵیۆز بە ئۆجەلان دەڵێت:» پێویستە تا-١٥-ی شوبات لە باڵیۆز دەربکەویت ئەگەرنا ئێمە بەزۆر ئەم کارە دەکەین». لەو بارەیەشەوە ئۆجەلان دەڵێت:» ئەو کاتە گەر هەتا-١٥-ی شوبات دەرنەکەوتینایە، تەنانەت شیمانەی ئەوەش هەبوو کە بشمانکوژن، لەبەر ئەوەش دەرکەوتن هەلێکی دەگمەن بوو، گەر مانەوەیەک ببێت، ئەوا کراسی بەسەردادان- پێکدادان و شەڕ دەکرایە بەر ڕەوشەکە و دەکوژراین».

" Kalenderis" گوتبووی کە خودی خۆی لەگەڵ " Simitis" قسەیکردووە و متمانەیان وەرگرتووە کە دەتوانن بەسەر میسردا بچنە هۆڵەندا و ئۆجەلان هۆی پەسەندکردنی ئەمەش وەها رووندەکاتەوە کە:» هیچ ئەڵتەرناتیڤێکی دیکە نەبوو»ە.

رۆژی " ١٥" ی شوبات هێزەکانی ئاسایشی کینیا تەنانەت دەکەونە نێو باخچەی باڵیۆزخانەکەشەوە، لەو کاتەدا یەکێک لە دەسەڵاتدارەکان دەڵێت:» ئێمە نامانەوێت لە وڵاتەکەماندا خوێن برێژین» . ئۆجەلان کە لەجددییەتی دۆخەکە تێدەگات، دەیەوێت لەرێی مافی دەستلێنەدان" حصانە" ی باڵیۆزەوە بچێتە فڕۆکەخانەوە، بەڵام ئەم داوایەی رەتدەکرێتەوە. ناچاردەکرێت کە سواری ئەو ئۆتۆمبێلە ببێت کە دەستنیشانیان کردووە و رێگە نادرێت لەگەڵ هاورێکانیدا سواری هەمان ئۆتۆمبێل ببن، ئەو ئۆتۆمبیلەی کە ئۆجەلان سواربوو سێ پۆلیسیش چوونە ناوی، قافڵە پێنج ئۆتۆمبیلییەکەیان کەوتەرێ و پاش ماوەیەکی کورت ئەو ئۆتۆمبیلەی کە ئۆجەلانی تێدابوو لە قافڵەکە دادەبڕێ و بەرەو فڕۆکەخانەی سەربازی دەچێ، هەر لەو کاتەدا بەدەرزییەکی خەو ئۆجەلان لەهۆش خۆی دەچێت و ئاگای

ئەم کتێبە لە ماڵپەری هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

لەرووداوەکانی ئەو ماوەیە نابێت، ئۆجەلان ئەو شتانەی کە بەدرێژایی گەشتەکەیان دێتەوە خەیاڵی وەها دەیگێڕێتەوە:» لەناو ئەو فڕۆکەیەی کە منی تێدابووم، هەندێک کەسی چاوشین و قژ زەرد و هەندێکی دیکەش گەنم رەنگ و باڵابەرز هەبوون بەچەکی ئۆتۆماتیکیەوە، هەستم دەکرد لە ئامادەباشیدان. ئەگەرێکی بەهێزی ئەوە هەبوو کە ئەمانە ئەندامانی" CIA و MOSSAD" بن، هێزی تایبەتی تورک لە فڕۆکەکەدا خۆیان بەسەرم دادا و رایانکشاندم هەموو شمەکەکانمیان گرت و یەکسەر گرێیاندام. بەتیپی پان چاویان بەستم و لەبەشی دواوەی فڕۆکەکەوە دایاننام. فڕۆکەکە دووجار نیشتەوە، یەکەم جار لەمیسر دووەمجار یان لە ئیسرائیل و یان لە قوبرس بوو. کە منیان بە کەشتی بەرەو دوورگە هێنا بەرەبەیانی" ١٦" ی شوبات بوو.

رۆڵی دەوڵەتان لە پیلانگێڕییەکەدا

لە بەرگرینامەکانیدا کە لە زیندانی تاکە کەسی ئیمراڵی پێشکەشی دادگای کردبوو ئۆجەلان هۆکارەکانی پیلانگێڕی نێودەوڵەتی" ٩ی تشرینی یەکەم" و ئامانجەکانی دەوڵەتان

بەشداربوو بەشێوەیەکی گەوهەری دەخاتە ڕوو:» ئەمریکا کە تورکیا وەک هاوپەیمانێکی ستراتیژی دەبینێت بۆ زیاتر وابەستەکردنی بەخۆیەوە ئەم هاوکارییەی وەکو هەلێکی نایاب هەڵسەنگاندووە. ئەمریکا بەڕادەستکردنەوەی من سوودمەندبوونی لەتورکیا لەچالاکییەکانی خۆی لەتەواوی رۆژهەڵاتی ناوین و ئاسیای ناوین و بەڵکاندا گەیاندە لووتکە. هەمان تایبەتمەندی بۆ ئینگلتەرەش لەجێی خۆیدایە. ئیسرائیلیش بەڕۆڵی خۆی لەم ڕووداوەدا، ئاستی گرنگی پەیوەندییە ستراتیژییەکەی لەگەڵ تورکیادا سەلماند. رۆڵی ئیسرائیل" مێشکی پیلانگێڕی" بوو کە لە هەرێمەکانی دیکە و بەتایبەتی لە کینیا ئەنجامگیربووە. باشە ئەی بەرژەوەندی کۆماری هەلەن" یۆنان" لەم پیلانگێڕییەدا چی بوو؟ پێش هەموو شتێک فەرمانی ئەمریکای بەجێهێنا کە لەڕادەبەدەر وابەستەیەتی، دواتر لەکێشەکانی قوبرس و ئیجەدا بە هاوکاری ئەمریکا، وەرگرتنی پاداشتێکی سەروزیاد دەگرێتە بەرچاو. هەڵوێستێکی سووک و کەوتووی دیکە لە گوتەکەی" Pangalos" دا شاردراوەیە. بە بەکارهێنانی دەستەواژەی" فریشتەیەکی لای عیسا" باش دەیزانی کە لە لەنێوبردن زیاتر

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

هیچ ئاکامێکی دی چاوەڕێی من ناکات..... ئەم هەڵوێستەش زۆر بەڕوون و ئاشکرایی ئەوە دەسەلمێنێت کەوا تەواوی ئەو هاوکارییانەی پێشکەشی تورکیا کراون، بریتین لەیەکپارچە“ ئامانجی بەرژەوەندی تاکتیکی“ . نەبوونی ئاراستە و پەیڕەوێکی هەرە بچووکی مرۆڤایەتی دەسەلمێنێ. هەموو حیساب و پیلانگێڕییەکیش لەسەر بناخەی“ هەڵبژاردنی بەرخۆدانییەکی کوێرانە و لەو ڕێڕەوەشدا هەمووشتێک بەمردنی من کۆتایی پێدێت» کران.

لێرەوە دەردەکەوێت کە پیلانگێڕی دوژمن تەنها لەبەرامبەر تاکە کەسێک نەبووە، پیلانگێڕی تاکە کەسێکی کردە ئامانج و گەورەترین هۆکاریش لە بەئامانج کردنی تاکەکەسێدا، لە راستینەی هەستیاربوونی بارودۆخی رۆژگاری ئەمڕۆی کورددا شاراوەیە. بۆچی کەسانێکی دی نەبوونە ئامانج و بۆچی دووژمن کەسی دیکە هەڵنەبژارد، شۆڕش و سەرهەڵدان و راپەڕینەکانی کورد لەمێژوودا زۆرینەیان سەرکوت کراون و هەندێکیش لەبەر هەر هۆکارێک بووبێت دووچاری هەڵوەشانەوە بوون. ئەو سەرکردانەی کە دەبوونە ئامانجی پیلانگێڕی دوژمنان، یان بە بەرخۆدانییەکی قەبا بەرپەرچی گورزی

دوژمنیـان دەدایـەوە یـان دوژمـن لەقافـا دەیگرتـن. بەهـەر شـێوەیەک بوایـە دوژمـن بەهـێزی خـۆی و بەهـێزی دارودەسـتە و سـیخوڕەکانی لەناوبردنـی بەباشـترین ئەڵتەرناتیـڤ دەزانـی. پرسـیارێکی زۆر دێتـە بەردەممـان کاتێـک بـاس لـە مانـەوەی ئۆجـەلان دەکرێت پاش پانزە ساڵ لـە زیندانیکردنی، بەتایبەت لـە کـەش و هـەوا و بارودۆخـی دوورگەیەکـی وەک دورگـەی ئیمرالیدا. بـەڵام تاکـە وەڵامێـک بـۆ تێکڕای پرسـیارەکان“ ئومێـدی سـەرکەوتنە“ .

پـاش بڵاوبوونـەوەی هەواڵـی دەسـتگیرکردنی ئۆجـەلان لـە ڕاگەیاندنەکانـدا، کـوردان لـە هـەر چوارپارچـەی کوردسـتان و لەنـاو شـار و شـارۆچکەکانی تورکیا و سوریا و ئێران و گەلێک لـە وڵاتانـی جیهـان جگـە لـە چالاکـی ڕێپێـوان و خۆپیشـاندان و چالاکـی تونـدو تیـژی لەبەرامبـەر هێـز و بنکـە و بارەگاکانـی تـورک لەنـاوەوە و لـە دەرەوەی وڵات، گەلێـک کـەس بەرگـەی ئـەو کۆسـتەیان نەگـرت و گەلێکیـش بەگیـان و ڕۆح و جەسـتەی خۆیـان وەڵامـی دوژمنیـان دایـەوە. زۆربـەی شـارەکانی باکوری کوردسـتان و تورکیا بوونـە ئاگـر و جەسـتەی دەوڵەتیـان دەسـووتاند، ئەمـەش زۆر بەڕوونـی لـە ڕاگەیاندنەکانـی جیهانـدا و بەتایبەتـی لـە ڕاگەیاندنەکانـی خـودی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەوڵەتدا خۆیان بە ئاشکرا دەردەبڕی. جگە لەوەی گەریلا زۆربەی چالاکییەکانی شار و شاخی پێکەوە بەستبووەوە، لەلایەکی دیکەشەوە گەلێک لە هاوڵاتیان و کەسایەتی ناودار و چین و توێژە جیاجیاکانی وڵاتانی ئەوروپا و رۆژهەڵات لەبەرامبەر تورکیا ئەندێشەی گەورەیان هەبوو. تورکیا لەنێو ترسي گەورە دابوو و ئەمریکاش و وەک پیشەی هەمیشەیی چاوەڕێی دەرکەوتنی شەڕێکی گەورەی نێوان گەلی کورد و گەلی تورکی دەکرد.

چالاکییەکان بەهەموو شێوەیەک گەرمایی و توندی خۆی دەپاراست هەتا ئەو کاتەی کە رێبەر ئاپۆ پەیامی وەستاندنی خوێن رشتن و چالاکییە توندەکانی بەڕێگای پارێزەرەکانی گەیاندە گەل.

لەو رۆژەوە هەتا ئەمڕۆ ئۆجەلان لەنێو زیندانی تاکە کەسی ئیمرالیدا و سەرباری هەموو نالەباری باری یاسا و رەوشی زیندان و هەڵوێستی دەوڵەت، بۆ سەرخستنی فکر و ئایدیۆلۆژییاکەی کە لەمێژووی کورددا دەشێ بەیەکەم ئومێد و ئاواتی گەورە لەقەڵەمبدرێ لەنێو بەرخۆدانییەکی بەهادارداییە. وەنەبێ لەدوای دەستگیرکردنی عەبدوڵڵا ئۆجەلان کۆتایی بە پیلانگێڕیی نێودەوڵەتی هاتبێت، هەتا ئەمڕۆش

بەهەموو شێواز و مۆدیلێکی نوێ ئەوەی کە پێیان دەکرێت لەبەرامبەر کوردان دەیکەن جا چ بە کوشتن و گرتن و لەنێوبردن بێت یان بە بەشەڕدانی کوردان لەنێو خۆدا یان بە لەت کردن و پەرشوبڵاوکردنەوەی ڕێکخستنەکانیان بێت، بەهەر شێوەیەک بێت هەر دەیانەوێت بە ئامانجی خۆیان بگەن، بۆ گەلی کوردستان و تەڤگەرە ئازادیخوازەکەشی بەهەر شێوەیەک بێت پەیوەستی تێکۆشانی ئازادین و هیچ کاتێک هیوای گەیشتن بە سەرکەوتن و ئازادی تێکناشکێت، چونکە هیوای سەرکەوتن لە خودی سەرکەوتن بەهادارترە.

یەکێک لەو چالاکییە گرنگانەی کە لەو سەردەمەدا هەم ڕۆڵێکی بێ وێنەی هەبوو لە تۆقاندنی دوژمندا و هەم گرێدان و پەیوەستبوونی گەلی کورد بەسەرۆکایەتییەکەوە بەگشتی و گەلێک کەسایەتی بیرمەند و بە جورئەتی دەرخستە مەیدان، ئەو ڕۆژانە وەک چۆن ڕاپەڕین و خۆپیشاندانی نارەزایی توند و دژوار لەبەرامبەر ئەم کارە ناپاکەدا وێنەی نەبوو، لە هەمانکاتدا شۆڕشگێڕانی نێو زیندانەکان هەریەکەیان بوونە پشکۆی ئاگرێک لەنێو جەرگەی دوژمندا، ئەو قارەمانانەی زیندان بە درووشمی“ ناتوانن–

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ڕۆژ–ەکەمان تاریک بکەن“ ئاگریان لە جەستەی خۆیان بەردا، ئەمەش هەر لە ڕۆژانی دەرکەوتنی عەبدوڵڵا ئۆجەلان لە سوریا تا“ ١٥“ ی شوبات و پاش ئەوەی لەزیندانی ئیمرالییەوە پەیامی ڕاگرتنی ئەو چالاکییانە گەیشتن هەر بەردەوام بوو......

ئۆجەلان لە پارێزنامەی یەکەمیدا سەبارەت بەو چالاکییانە دەنووسێت:» چۆن دەتوانم نکۆڵی لە هەزاران کەسی بەهادار بکەم کە هەزار جار زیاتر لە من بە پرسەکەوە گرێدراون؟ چونکە بەهەزران هەن کە پەیوەندیان پتەو بوو، هەر لە کچانی گوندەوە هەتا ژنان و، مامۆستا بەتواناکان و ئەو کەسانەی کە لەژیاندا بوێرییەکی زۆر گەورەیان هەیە. کاتێک عیسا لەخاچ درا، ئەوانەی لە دەوروبەری بوون تەنها بۆی گریان، کاتێک موحەمەد (د.خ) کۆچی دوای کرد بۆ ماوەی سێ ڕۆژی بەردەوام گفتوگۆ لەسەر دەسەڵات کرا، لەکاتێکدا هێشتا تەرمەکەی نەنێژرابوو، کاتێک لینین مرد کەس لەپێناویدا خۆی نەکوشت. بەڵام لەدوای گرتن و تەسلیم کردنەوەم ئاگر جەستەی سەدان ڕۆڵەی گەلی کوردی سوتاند و خوارد، تۆ بڵێی ئەوانە دەیانویست چی بڵێن؟ ئەوانەی خۆیان کردە بۆمبا و تەقینەوە، نەفرەت و کینیان

لە چی بوو؟ چ راستییەک هەیە پاڵیان پێوە دەنێت کە ئەو کارە بکەن؟ ئەگەر من پێشم نەگرتایە بەهەزاران بۆ ئەو کارە ئامادە بوون. ئەمە شێوازی تایبەت نییە بە بزووتنەوەی رزگاری، بەڵکو ئەو رووداوانەیە کە لەدەوروبەری مندا کۆدەبۆوە، شیکردنەوەی هەموو ئەوانەش ئەرکێکە دەستی لێبەرنادرێت.»

* سەرچاوە: گۆڤاری کۆمین–ژمارە یەک–مانگی شوباتی ٢٠٠٧–کۆکردنەوە و وەرگێڕان: ئارام پێنجوێنی-(بەکەمێک دەستکارییەوە)

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەشی سێیەم

بەشێک لە هەڵسەنگاندنەکانی
رێبەر عەبدوڵڵا ئۆجەلان
سەبارەت بە پیلانگێڕیی
نێودەوڵەتی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەروازەیەک...

دوا ڕاددەی سۆز و تاسە لای من لە یادی ئێوە و گەل و خاک و مرۆڤدا وێنا دەبێت. گومانی تێدا نیە ئەمە سەختترین شتە، دوای هەموو ئەو گفتوگۆ مەزنانەی کە بوونە مایەی ئەوەی هیوا و ئومێدی ملیۆنان کەس لە عەقڵ و دڵی خۆم بگرم، بەڵام ئەمە بە هۆی پیلانگێڕییەکی نێودەوڵەتیی، بەرەنجامی خیانەتێک کە لێخۆشبوونی بۆ نیە، لەلایەن ئەوانەی خۆیان وەک دۆست نیشان دەدا، شوێنی تێگەشتنە.

تەندرووستیم تەواو ئاوێتە بە پێشکەوتنە سیاسییەکان بووە، تەندرووستی من ئەوەندەی بۆ ئێوە و کۆمەڵگا و تورکیا گرنگە بۆ من گرنگ نیە، چونکە من بەشێوەیەکی تاکە کەسی ناژیم بەڵکو لە پێناو کۆمەڵگادا دەژیم.

گەر من ڕۆڵی خۆم نەگێڕایە دە نموونەی وەک ئەوەی لە نێو ڕیزی فەلەستینیەکاندا ڕوویدا لە نێو ڕیزەکانی ئێمەشدا سەریان هەڵدەدا بەڵام من نەک لە ترسان بەڵکو بە پاڵنەری گیانی برایەتیی و نیشتمانی ڕێگریم لەمە کرد.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەرەنجامەکانی مردنێکی ناسروشتیش بۆ من تەواو ڕوونن و بە خێرایی تێکەڵ بە پێشهاتە سیاسییەکان دەبن.

پیلانگێڕیی نێودەوڵەتی لە پێناو ڕیشەدارکردنی ململانێی (کوردی–تورکی) دا هەر لەسەرەتاوە ئامانجی مەرگی من بوو بەڵام پیلانگێڕان بە تاوانەکەیانەوە گیران.

دەکرێت ئاشتی زیاتر پەرەبسەنێت، بەڵام مەرگیش لە ڕێیە. پێویستە بۆ هەردوو شیمانەکە ئامادەبن. ئێوە دەبێت ئەوە بزانن من ڕاستگۆم لەوەدا کە لەبارەی ئاشتییەوە دەیڵێم.

گەر من بمرم یان بکوژرێم یان پیا هەڵپژانێکی بە ئەنقەست درووست ببێت، ئەوە بزانن کە هەمووتان لەناودەچن. ئەوە شتێکە یەکلابووەتەوە.

گەر دۆزەکە کەسیی بێت، من ئامادەم بۆ مەرگ بەڵام بە مردنی من پەنجا هەزارکەس دەمرێت هەربۆیە و لە پێناو بەزیندوو هێشتنەوەی پەنجا هەزار کەسدا من ڕۆژ بەڕۆژ خەم لە درێژکردنەوەی تەمەنی خۆم دەخۆم.

دەوڵەتیش ئەمە باش دەزانێت و دەڵێت: ئەمڕۆ پێویستمان پێیەتی بابژی، ڕەنگە سبەینێ پێویستمان پێی نەبێت دەیکوژین. ستراکتۆری دەوڵەت ئاوایە و زۆر گەمە و هاوسەنگی لەسەر

ئـەم بنەمایـە لـە ئـارادان و گـەر سـبەینێ منیـان کوشـت ئـەوا هەمـوو ئەوانـەم لەگەڵدا دەکـوژن کـە خـاوەن شوناسـی ئـازاد و کەسـایەتی بـە بڕشـتی خۆیانـن.

من نازانم ئاخۆ دەوڵەتی تورکی ڕێگەم پێدەدات بۆ هەمیشـە بژیم یان نا، ڕەنگە ڕاسپێردراوانێک بۆ بـە ئامانـج گرنتـم هەبن، ڕەنگـە ژەهرخـوارد بکرێـم. نازانـم مـەرگ لەکوێـوە دێـت، دەوڵـەت ئـەوە بـە مـن ناڵێـت کـە چـۆن دەمـرم یـان تاکـەی لێـم دەگەڕێـت بژیـم. بـەڵام ئێـوە دەبێـت زۆر بـە باشـی بیـر لـەم بابەتانـە بکەنـەوە.

دواجـار هەمووشـتێک ڕووداو و پێشـهاتەکان دیاریدەکـەن، هـەر بۆیـە مـن بـەردەوام لـە پێنـاو پاراسـتنی ئاشـتیدا تێدەکۆشـم. لـە پێنـاو دەرخسـتنی ڕاسـتییەکاندا تـا دوا هەناسـە دەسـت بـە ژیانـەوە دەگـرم و گـەر نەتوانـم زۆر بژیـم ئـەوە دڵنیابـن کـە ئـەوکات مەرگـی مـن گرانبەهاتریـن پرۆسـە و سـاتەوەختی مێژووییـە کـە دەبێـت ڕووبـدات.

ئەوکاتە مەرگ سـاتە وەختی ئازار و بەختەوەری و دۆسـتایەتی دەبێـت جگـە لـەوەش ناتوانـم بـە هیـچ ژیانێکـی دیکـە یـا مەرگێکـی دیکـە ڕازیبـم چونکـە مـن لەهەرشـێوە ژیـان و مەرگێکـی دی دەترسـم. چونکـە چەندیـن گەمـەی گڵاو هـەن کـە مـاف و ئامانـج و

دادپەروەریی ملیۆنان کوردیان بەئامانج گرتووە، ئەوان لەوەی لە بیستەکانی سەدەی ڕابردوو ڕوویدا لە هەوڵی چنینی چەندین گەمەی خراپتر و دزێوتردان.

دەبێت بە قووڵی لەم پیلانگێڕییە تێبگەین

دەبێت بە قووڵی لەم پیلانگێڕییە تێبگەین و بەباشیی ڕۆشنی بکەینەوە، ئەمە گەمەیەکی تەواو نامەردانەیە تاکو پەراوێزم بخەن و هەرکات ویستیان لێم نزیک ببنەوە. بەڵام گەل بە ملیۆنانی ڕاپەڕیوە، خوێنی زیاتر لە سیی هەزار شەهید لە ئارادان و ئەشکەنجە و ئازار و گیراوان لەوێن، هیواکانی گەل لەوێیە بەڵام ئەوان گوێ بە ئازاری ملیۆنان کەس نادەن و ڕێ لەبەردەم بوژاندنەوەی هیوا و بەهاکانی گەلی کورد و سەررێ خستنی سیاسەتێکی پاکژ دەگرن و لە هەموو ئەوانەش گرنگتر تەواوی ئازادییەکانی گەل زەوت دەکەن.

ئەمانە ڕاستین، چۆن دەیانەوێت با گوشار بخەنە سەرم بەڵام چەندین هیوای بوژاوەی گەلێکی ڕاپەڕیو هەن و دواجار شکست بەشی ڕۆڵە ڕاستگۆکانی تورکیا، گەلی تورک و تورکیا خۆی دەبێت، کە ناکرێت ئەمە خواستی ڕۆڵە ڕاستگۆکانی تورکیا بێت.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئەم گەمەیە دووسەد ساڵە لە ئارادایە و نزیکەی ٢٥ساڵیشە بە گەمەوە بە کورد دەڵێن: «ڕاپەڕە» و بە مستەفا کەمال ئەتاتورکیش دەڵێن: «لەناویان بەرە». ئا بەو شێوەیە دەستیان بەسەر موسڵ و کەرکوکدا گرت.

ئەوە سیاسەتی:»کەروێشک ڕاکە و تانجی بیگرە»یە و ئێستاش چاویان لە ئێراقە و بەبەکارهێنانی کورد داگیریدەکەن و من ڕێگریم لەوە کرد و لەوبارەوە هەنگاوێکی گرنگم نا. قورسە بۆیان ئێراق داگیربکەن.

پارتی کرێکارانی کوردستان بەم دواییە دەرکی بەوەکرد و ڕوناکبیرانی کورد و تورکیش تازە لێی بە ئاگا دێنەوە. من دژی هاوڕێییەتی تورکی–یۆنانی نیم و دژی پەیوەندییەکانی تورکیا و ئەورووپاش نیم بەڵام ئەوە درووست نییە کە ئەو پەیوەندییانە لەسەر پیلانگێڕی دامەزرێت، تورکیا دەبێت خۆی لە پەیوەندییە پیلانگێڕییەکان ڕزگار بکات، دامەزراندنی کۆمارێکی دیموکراسیی ئارەزوومەندانە دەرگا لەبەردەم جیابوونەوە دادەخات، کورد جیاوازی و فرەیی پێکدەهێنن، لە جیاتی ڕەش یان سپی، با فرەڕەنگی بێتە ئاراوە.

سەرەتا فیوداڵە کوردەکان ئاگایان لە گەڕانی من بوو بە دوای ئازادیدا و بە دوای ئەوانیشدا

هێزە دەرەکییەکان، یاخود خۆرئاوا و ولایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا و دواتریش کلینتن ئاگای لەمە بوو و دەست تێوەردانی تێدا کرد.

واتە دەستگیرکردنم ڕووداوێکی سادە نەبوو بەڵکە لە دوای نەوەدەکانی سەدەی بیستەوە لە گرنگترین ڕووداوە سیاسییەکانی ئەمریکا بوو. هەربۆیە پێویستە دەرک بەوە بکرێت کە ئەم دەستگیرکردنە بۆ ئەوە نەبوو تەنها رمێک بێت بۆ تورکیا، بەڵکە بەلای ولایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکاشەوە ڕووداوێکی تەواو بایەخدارە کە دەکرێت ببێتە بابەتێکی ئەدەبیی و سیاسیی گشتگیر. پێویستە تراژیدیای کوردی شرۆڤە بکرێت بەڵام ڕوناکبیران و هونەرمەندانمان ئەوە نابینن.

ئەوە ئەمریکا بوو کە سەدام حسینی لەناوچەکە بە مەزن دەگرت و ئاراستەیکرد بۆ داگیرکردنی کوەیت. ئەوە هەر ئەویشە کە هانیدا بۆ بە کارهێنانی چەکی کیمیاوی دژی کورد و کوردی کردە «کەروێشک» و ملیۆنان کوردی ناچارکرد بەرەو هەندەران کۆچ بکەن.

ببینن کورد گەیشتووە بە چ حاڵێک؟ بە درێژایی چل ساڵ کوردی ئێراق ئامادە کرا بۆ ئەوەی بگەن بەو دۆخە خراپەی کە ئێستا تیایدان. لە تورکیاش شتەکان لێک ئاڵۆز بکەن.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئـەوان ئامانجیـان دابەشـکردنی ئێراقـە کـە ئیسـرائیل بـە پشـتیوانی ئەمریـکا و ئینگلـترا کار بۆ دامەزراندنـی دەوڵەتێکـی کوردی دەکات لـە وێدا جا چ دەوڵەتێکی فیدراڵیی بێت یان سـەربەخۆ. چونکە ئـەم دەوڵەتـە ئـەو ئامرازەیـە کـە جێگیـر بوونـی ئیسـرائیل لـە ناوچەکـەدا گەرەنتـی دەکات.

واتـە ولایەتـە یەکگرتووەکانـی ئەمریـکا و ئینگلتـەراش دواجار ناچار دەبن دەستبەرداری ئەو سیاسـەتانە بـن کـە یەکەمیـان بـۆ مـاوەی شەسـت سـاڵ و دووەمیـان دووسـەدەیە پەیـڕەوی دەکـەن.

ئەم سیاسـەتە ئینگلیزییە تەمەن دووسـەد ساڵەیە کـە بەدیاریکراوی لەساڵی ١٨٠٨وە دەسـت پێدەکات لێـرەدا کۆتایـی دێـت، چونکـە نەیتوانـی گەرەنتـی ئاسایشـی ئیسـرائیل بکات و مایـە پـوچ دەرچـوو.

بـە واتایەکـی دیکـە لـە ڕووی ئایدیۆلۆژییـەوە ئیسـلامی ڕادیکاڵـی تێدەپەڕێنرێـت و لـە ڕووی سیاسیشـەوە نەتەوەپەرسـتیی و سـتەمکاری.

واتـە ناسـیونالیزمی عەرەبـی و شـیعی و تورکـی تێدەپەڕێنرێـت و نموونەیـەک لەسـەر تـەرزی ئەوروپـی دەئافرێنرێت. ئـەوان هەوڵیاندا لە تورکیادا ئەزموونـی ئـەوە بکـەن بـەڵام شکسـتیان خـوارد. لەبـەر ئـەوە چـاو دەخەنـە سـەر ئێـراق. هەروەهـا لـەو پێنـاوەدا ڕوو لـە ئێـران و سـوریاش دەکـەن.

مـن سياسـەت دەكـەم، وتارێكـی كورتـم بـە ناونيشـانی «لـە ئيتاڵيـاوە بـۆ گراهـام فولـر» نووسـيی بـوو و تيايدا ڕوو بـە ئەمريكا گوتبووم: «سياسـەتتان هـەر لـە بنەڕەتـەوە هەڵەيـە.»

دواتريش «روبرت جيمس ولسـی» بەڕێوەبەری پێشـووی «دەزگای هەواڵگريـی ئەمريكا CIA «ش دانـی بـەوەدا نـا كاتێـك كـە گوتـی: «بەڕاسـتی سياسـەتەكانمان هەڵـە بـوون».

ئەی بۆش لـە (٦)ی تشرينی دووەمدا چيی وت؟ وتـی: «سياسـەتی ئێمـە هەڵـە بووە و لـە بنەڕەتـەوە دەيگۆڕين».

ئەمريكا دەستبەرداری سێ شت دەبێت:

يەكەميـان، سياسـەتی لەبـارەی خۆرهەڵاتـی ناوينـەوە كـە وەك ئايديۆلۆژيايەكی نەريتی پشـت بـە پەڕگيريـی نەتەوەيـی دەبەسـتێت، لـە نێويشـيدا دەسـتبەرداربوونی لـە كەماليـزم و شـاهيزم.

دووەميـان: دەمارگيريـی ئاينـی بـەو پێيـەی پـڕۆژەی نـەوەی سـەوزە كـە لـە بـری پەڕگيريـی نەتەوەيـی داينابـوو.

سێيەميشـيان: دەسـت بەرداربوونيەتـی لـە سيسـتەمە پاشـايەتی و فيوداڵييەكانـی پێشـوو.

بێگومـان ئـەوە باشـە كـە ئـەو دەسـتبەرداری هەمـوو ئەوانـە دەبێـت و بانگەشـەی ديموكراسـی

ئەم كتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی كتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دەکات. بەڵام ئەو لە سیاسەتەکانییەوە گلاوە و بۆ ئەلتەرناتیفیش ئامادە نیە، هەربۆیە لە ئێراق ڕووبەڕووی سەختی و ئاستەنگ دەبێتەوە نە «سەدام»ێکی نوێ درووست دەکرێت و نە دەکرێت لەسەر پەڕگیریی نەتەوەیی بەردەوام بێت.

کەواتە ئەلتەرناتیف چیە؟ بەتایبەت کە ئەو بۆ جێگیرکردنی دیموکراسی ئامادە نیە. ئەوان پەڕگیریی نەتەوەیی تورکییان بۆ ماوەی پەنجا ساڵ وروژاند و ئێستاش خەریکی گرِدانی پەڕگیریی نەتەوەیی کوردین بۆ ماوەی پەنجا ساڵی دیکە.

پیلانگێڕییەک لەسەر کورد دەچنرێت. بەڵام ئێمە تێی ناکەوین گەرچی ئەوان کار لەسەر گڕدانی مەیلی نەتەوەیی هەردوو نەتەوە دەکەن تا لە ئاکامدا ببێتە مایەی ململانێ و دووبەرەکی.

گەر بەم زووانە ململانێ لەسەر کەرکوک دەست پێبکات ئەوا خوێنڕشتن ناوەستێت و گەلە سڤیل و بێ تاوانەکەشمان دەبێتە قوربانی. لەبەر ئەوە ئێمە کار لەسەر بەتاڵکردنەوەی ئەم پیلانگێڕییە دەکەین. دەوڵەتی فیدراڵیی کوردیی لە ئێراق لەسەر حیسابی من پێکهات. گەر تەمەنم ڕێم بدات درەنگ بێت یا زوو کار لەسەر بەخشینی ناوەڕۆکێکی دیموکراسیشی پێ دەکەم.

یاخـود ئەوەتـا ئـەوان لەشـەو و ڕۆژێکـدا کار لەسـەر هەڵوەشـاندنەوە و خاپورکردنـی دەکـەن یاخـود کۆکوژییەکـی ترسـناک ئەنجـام دەدەن.

ئـەم دەوڵەتـە لەسـەر حیسـابی مـن و هاوڕێکانـم پێکهاتووە و ئێستاش هەموو کار لەسەر خاوەنداری ئـەم میراتـە دەکـەن، ئێمـە هـەزاران شـەهیدمان دا، پێویسـتە دنیا هەسـتێننە سـەرپێ.

بێئـەوەی بخزێمـە نێـو ئەنارشـیزم یـان سوسـیالیزمی بونیادنراوەوە(مەبەسـت ئەزموونـە تاقیکراوەکانی سۆسیالیزمە.) میتۆدی سۆسیالیزمیم پـەرە پـێ دا، هەروەهـا پەڕگیریـی نەتەوەییـم تـەواو تێپەڕانـد و ئێسـتاش کار لەسـەر تێپەڕاندنـی نەتەوەپەرسـتی دەکەیـن لـە تـەواوی خۆرهەڵاتـی ناوینـدا، واتـە ڕێگـە نادەیـن گـەلان بکەونـە نێـو تەڵـەی پەڕگیریـی نەتەوەییـەوە و ناشـکەوینە داوی نەتەوەپەرسـتیی کوردیی—تورکییـەوە.

ئـەوان هیـچ بـە کورد نادەن. ڕەنگە نەتەوەپەرسـتە سـەرەتاییەکان دەوڵەتۆکەیەکی گچکۆلە دابمەزرێنن، ئەویش بـە تێڕوانیـن لـەوەی لەژێر فەرمانڕەوایەتـی ئەواندا ڕێدەکات.

ڕەنگـە کوردە نەتەوەپەرسـتەکان ماوەیەک لەگەڵ ئەمریـکا بـڕۆن. بـەڵام ئاخـۆ ڕۆیشـتن لەگەڵـی لـە خۆرهەڵاتـی ناویندا بـە کوێ دەگات؟ ئەرمەنییـەکان

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بۆ پەنجا ساڵ لەگەڵ ئینگلیز و فەڕەنسییەکان ڕۆیشتن ئایۆنییەکانیش بۆ سەد ساڵ لەگەڵ ئینگلیزەکان بەڵام لە کۆتاییدا لەسەر ئەم زەوییە سڕدرانەوە.

لە نەینەوا ئاشوری و سریانی هەبوون و بەدوای یەکدا لەناوبران. ڕەنگە کورد ببێتە دەوڵەتۆکەیەک بەڵام تا چ ئاستێک دەکرێت متمانەی پێبکرێت؟ ئاخۆ ئەو دەوڵەتۆکەیە دەبێتە ئیسرائیلی دووەم؟ ئاخۆ دەیانکات بە دۆزەخی جەنگدا؟ ئەوە ئاشکرا نیە.

دنەدانی تورک دژی کورد لەسەردەمی ئینگلیزەوە دەستی پێکردووە. بەڵام ئێستا کورد بە جۆرێک لە جۆرەکان بە هێزترن. بۆ ڕوناکبیرە تورکەکان لەسەر ئەم پیلانگێڕییە نانووسن؟ با لە پێناو گەلاندا نەک لەبەرخاتری من لەم بارەیەوە بنووسن.

دەبێت وەک پێویستی و ئەرک نەک لە ترسی مەرگ ئەم پیلانگێڕییە شیی و شیتەڵ بکەینەوە، چونکە مەرگ یا لەسێدارەدان یان داڕزانی من لێرە تەنها داڕزانی تورکیا دەگەیەنێت. بەڵام ڕوناکبیران و چەپ و ئیسلامییەکان وەک یەک هیچیان لەمە تێناگەن. نە لە ئاینی ئیسلام و نە لە ڕۆحی نیشتمانپەروەری و نە لە برایەتی تێناگەن. ئەمریکا

سەرخۆش و مەستی کردوون، ئێمەش لە بەنزینێک دەچین بەسەر تەیلە دارێکدا ڕژابێت بارودۆخی ترسناکی ئێستای ئێراق سبەینێ سوریا و ئێران و تورکیاش دەتەنێتەوە، ئەوان پێکهاتەی «ئیسلامی تورکی» تازەیان پەرە پێداوە. بەڵام لە شێوەی ئەوەی کە لە ڕێکخراوی «قاعیدە»دا تێبینی کرا شکستی خواردووە و ناچاربوون دەستبەرداری ئەویش بن. تەرزی ئەوە لە تورکیادا ئێستا چیە و کامەیە؟: «حیزبوڵڵا»یە کە بە داکەوتەیەک لە ڕێکخراوی قاعیدە هەژمار دەکرێت.

هاوپەیمانێتیی کوردی—تورکی تەندرووست بوو، سەرباری پیلانگێڕیی لە دژی کۆمەڵێک هۆکاری ئایدیۆلۆژی لەپشت شکستی «شێخ سەعید»ەوە بوون، ئێستاش گەر بوونی ئێمە نەبووایە کوردانی ئێراق هەمان چارەنووسیان دەبوو.

من لە دوای نەوەدەکانی سەدەی بیستەمەوە تەسلیم بەو هێزانە نەبووم و بۆ ئەوەش پەنام بۆ ئەورووپا نەبرد، چونکە من لە پێناو ئازادیدا تێدەکۆشم. نە خۆم دایە پەنای دەوڵەت و نە خۆم دایە پەنای ئەمریکا.

من بە هۆی پەیوەستبوونم بە بەها مەعنەوییی و ئایدیۆلۆژییەکانەوە تەسلیم بەکەس نەبووم. هەربۆیە ڕێبازی ڕێگە چارەی دیموکراسی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەرجەستەی حاڵەتی نوێی ڕێچکەی ئەو میساقی میللییەیە کە لە بیستەکانی سەدەی بیستەمدا بەرپابوو، ئەمە بەو مانایەی کە چارەسەری پرسی کورد لەسەر بنەمای دیموکراسی، دۆخە هاوچەرخەکەی میراتی کۆماریی ڕێچکەی کەمالیزمە و پێچەوانەی ئەمەش ناکۆکە بە میراتی پێشکەوتنخوازی.

خودی سوپایش دەڵێت: بنەمای ئایدیۆلۆژیی و سیاسیی کۆمار لەناوچووە. ئەگەر ئەمە دۆخەکەیە، ئەی سوپا چارەسەر لە کوێ دەبینێتەوە؟ چونکە دەستپێشخەریی ئۆپۆزیسیۆنانەی بایکال و باخچەلی و ئاغار بەس نیە بۆ دەربازکردنی دەوڵەت.

ناوەڕۆکی «پارتی داد و گەشەپێدان - ئاکەپە- چیە؟». ئاکەپە بۆ هاتنە سەر تەختی دەسەڵات دەرفەتێکی قۆستەوە، شەکەتیی باڵی بەسەر ئێمە و دەوڵەتیشدا کێشابوو، ئاکەپە سودی لە بۆشایی و هاوسەنگییەکانی ئەوکات بینی. لێرەوە پەیوەندییەکانی لەگەڵ ئەمریکا پەرەی سەند.

دەبوو سەرەتا تا بتوانن جێگیربن و بە جۆرێک لە جۆرەکان هەڵوێستی توندی خۆیان دژ بە دەلاڵەکانی ناوخۆ نیشان بدەن. نەوەی سێیەمی بۆرژوازی ئەو بۆرژوازیەتەیە کە دەوڵەت پەرەی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

پێداوە لە نموونەی «کۆچ» و «سابانجی» و نەوەی دووەمیش ئەو بۆرژوازییە هەڵکشاوەی دوای حەفتاکانی سەدەی بیستەمە.

لەگەڵ هەموو دەستپێشخەرییەکانی لەم میانەیەدا، ئاکەپە گەشە بە نەوەیەکی دیکەی بۆرژوازی دەدات کە بێ زەمینەی ئایدیۆلۆژیی پتەوە و بەڵام توانای ڕیفۆرمی نیە. «پارتی گەلی کۆماریی ـ جەهەپە ـ» بە سەرۆکایەتی (دەنیز بایکال) نوێنەرایەتی ڕوانگەیەک دەکات کە لە سییەکاندا باو بوو، ڕوانگەی پەنجاکانیش لە کەسێتی (ئاغار)و (باخچەلی)دا بەرجەستە دەبوو، ویستیان زیندووی بکەنەوە بەڵام کۆماری تورکی لەسایەی پەڕگیریی نەتەوەییەدا، ئارامیی و خۆشگوزەرانی بە خۆوە نابینێت، هەروەها کۆنەپارێز و لیبرالییە ساختەکانیش هیچ بەرەنجامێکی بەرهەمدار بەدەستەوە نادەن.

هەر بۆیە چارەسەری ڕیشەیی لەبەردەممان‌دا هیچ نیە جگە لە دارشتنەوە و پێکهێنانی پڕۆژەیەکی دیموکراسیی گشتگیر، بەرنامەیەکی دیموکراسیی پشتئەستوور بە ئازادی هاوبەشی کورد و تورک بێ دەستبردن بۆ دەوڵەتی ناوەندی چونکە پێوەرە دەستوورییەکانی کۆمار بەسن بۆ ئەم مەبەستە. لەکاتی دەستنیشانکردنی کەموکوڕییەکانیشیدا

بەمەبەستی جێکەوتنی بەشداریی دیموکراسیی، گەل پێویستە لەو بەرنامەیەدا بەشدار بێت.

هەروەها پێویست دەکات هەموو زەمینەکان بۆ پایەدارکردنی ڕێکخستنی ژێرخان و وشیار کردنەوە و ئامادەکردن لە هەموو شار و شارۆچکە و گوند و لادێ و تەواوی شوێنەکاندا بڕەخسێنرێت. گەر نا دەمارگیرییە ئاینی و نەتەوەییە پەڕگیرەکان زیاتر و زیاتر گڕدەسێنن.

هۆکارەکانی پیلانگێڕیی نێودەوڵەتی...

لە (٩)ی تشرینی یەکەمەوە تا (١٥)ی شوباتی ١٩٩٩ چوارمانگی سەیربوو، جگە لە هێزێکی جیهانیی وەک ئەمریکا نەبێت هیچ دەوڵەتێکی دیکە نەیدەتوانی پرۆسەیەکی کێومالّی ئاوا درێژ بۆ چوارمانگی تەواوی ئەو قۆناغە ئامادە بکات.

ڕۆڵی هێزی جەنگیی تایبەتی تورک بە سەرۆکایەتی (ژەنەراڵ ئانکین ئالان) تەنها گواستنەوەی من بوو بۆ ئیمراڵی بە فڕۆکەیەک لە ژێر چاودێریدا. بێگومان ئەو ماوەیە ماوەی جێبەجێکردنی گرنگترین پرۆسەیەک بوو کە ناتۆ بە درێژایی مێژووی خۆی پێی هەستابێت.

ئەم پرۆسەیە تەواو ڕوون بوو، بە ئەندازەیەک

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

کە هیچ کەسێک لە هیچ شوێنێک پێچەوانەی ئەوەی ڕوویدا هەڵوێستێکی نەبوو. ئەوەشی ویستبێتی ئەوە بکات دەستبەجێ ڕاگیراوە، تەنانەت ڕوسیای مەزنیش زۆر بە ڕوونی گۆت کرا. لەکاتێکدا تەنها هەڵوێستی یۆنانییەکان بەس بوو بۆ ڕوونکردنەوەی بارودۆخەکە. ئەوان ئامادەکاری ئاوارتەیان لەبارەی دیلکردنەکەوە گرتبووە بەر و تەنانەت ڕێی یەک هەنگاویشیان پێنەدام بۆ چوونە دەرەوە لەماڵ. یەکە تایبەتەکانی ئاسایش بە درێژایی کات چاودێریی هەموو شوێنێکیان دەکرد تەنانەت دەرگای ژوورەکەشم.

حکومەتەکەی دالیما چەپی دیموکراسی بوو، دالیما کەم ئەزموون و بێدەسەڵات بوو لەوەی بەتەنها بڕیار بدات. هەموو ئەورووپا گەڕا، حکومەتی ئینگلتەراش ئەوەیان بۆ ڕوونکردەوە کە دەبێت بڕیاری تایبەتی خۆی بدات و زۆر هاوکاری نەبوون، لە کاتێکدا کە هەڵوێستی بروکسلیش ناڕوون بوو.

دواجار هەواڵەی دادگا کراین. نەدەکرا کاریگەریی گلادیۆ لە گرتنەبەری ئەم هەڵوێستەدا نادیدە بگرین و بەڕاستیش ئیتاڵیا یەک لەو وڵاتانە بوو کە گلادیۆ تیایدا پێگەیەکی بەهێزی هەبوو، برلسکۆنی تەواوی هێزی خستە ئامادە باشییەوە

و خـودی خۆشـی پیـاوی گلادیـۆ بـوو، هـەر بۆیـە مـن ناچـار بـووم لـەوێ دەربچـم چونکـە دەمزانـی کـە ئیتاڵیـا توانـای داڵدەدانـی منـی نیـە و بێگومـان تورکیـاش لـە بەرامبـەر ئـەوەدا و دوای ئـەوەی کـە خسـتبوویانە خولگـەی خۆیانـەوە کرابوویـە یـەک لـەو وڵاتانـەی کـە تـەواو شـوێن متمانـەی ئەمریکا و ئیسـرائیل بێـت. لێرەوە ئـەو کۆبەنـدەی کـە وا دەبینرێت جیهانگیرییەکی بێسـەروبەرە، لە ڕاسـتیدا هیـچ نیـە جگـە لـە پێشکەشـکردنی تورکیـا وەک دیارییـەک بەسـەرمایەداریی دارایـی جیهانـی.

سیناریۆی داگیرکردنـی ئێراقیش تونـد گرێدراوە بـە بابەتـی ڕادەسـتکردنی منـەوە و لـە ڕاسـتیدا داگیرکاریـی هاوکاتـی پرۆسـەی ئـەو کێومـاڵـە دەسـتپێکرد کـە منـی بـە ئامانـج گرتبـوو. هەمـان شـت بـۆ داگیـر کردنـی ئەفغانسـتانیش ڕاسـتە، ڕاسـتییەکەی ئەوەیـە کـە ئـەو پرۆسـەیەی کـە منـی کـردە ئامانـج یەکـەم هەنـگاوە کلیلییەکانـی پراکتیزەکردنـی «پـرۆژەی خۆرهەڵاتـی ناوینـی گـەورە» بـوو، لەخـۆوەو بێهـودە نیـە کـە ئەجەویـد دەڵێت: «ئێسـتاش نەمزانی بۆ ئۆجەلانیان ڕادەسـتی ئێمـە کـرد». هـەر چـۆن جەنگـی یەکەمـی جیهانـی لـە کوشـتنی جێنشـینی نەمسـاوە لەسـەر دەسـتی نەتەوە پەرسـتێکی سـربیی پەڕگیـرەوە بڵێسـەی سـەند،

لەگەڵ پڕۆسەی ڕاوەدوونانی ئێمەدا جۆرێک لە «جەنگی جیهانیی سێیەم» دەستی پێکرد. بۆ ئەوەی کە لە کۆبەندی پاش ئەو پرۆسەیەش تێبگەین پێویستە بەباشترین شێوە ڕووداوەکانی پێش و سەروەختی بەباشترین شێوە درک بکەین. بە مەبەستی گفتوگۆکردن دەربارەی گرفتی وەدەرنانی من لە سوریا، سەرۆکی ئەمریکا کلینتن، لەگەڵ سەرۆک حافز ئەسەددا دووجار دوو کۆبوونەوەی زیاتر لە چوار کاتژمێرییان ئەنجامداوە، یەکەمیان لە دیمەشق و دووەمیشیان لە سویسرا. لەو دوو دیدارەدا حافز ئەسەد لە گرنگیی من بە ئاگا دێت و وای دەبینێت کە دەستی دەستیکردن(المماطلة) باشترە و بۆ وەدەرنانی من لە سوریا با بەشێوەیەکی کاتیش بێت هیچ داوایەک پێشکەش ناکات. ئەو خوازیاری ئەوەبوو کە وەک ڕەگەزێکی هاوسەنگیی لە بەرامبەر تورکیادا تا دەتوانێت من بهێڵێتەوە، بەڵام من سوریام ناچارکرد کە هەڵوێستێکی ستراتیژیی بگرێتە بەر، هەرچەند هێز یا بارودۆخی ئەوکاتی من دەستی والانەدەکردم بۆ سەرخستنی ئەو هەڵوێستە و گەر ئەوکاتە لە ئێران بوومایە ڕەنگە بمتوانیایە هاوپەیمانێتیەکی ستراتیژیی ببەستم بەڵام لەو ڕاستایەدا نەمدەتوانی متمانە بە ئێرانیش بکەم.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەڵکو خۆم لە هەڵوێستە کلاسیکییەکانی بە دوور دەگرت، (وەک تاوانەکانی تیرۆرکردنی سمکۆ و قاسملو و پیلانگێڕییە هاوشێوەکانی کە ڕیشەیەکی کۆنی هەیە تا دەگاتەوە بە تیرۆرکردنی ئاستیاگی پاشای میدیەکان بەدەستی هەرپاکۆس).

کلینتن و ئەو سەرکردە کوردانەی کە مامەڵەیان لەگەڵ دەکرد، بوونی منیان لە سوریا بۆ خواستە ستراتیژییەکانیان بە گونجاو نەدەزانی؛ چونکە کورد و کوردستان وردە وردە لە ژێر دەستیان دەردەچوو. هەروەها ئیسرائیلیش لەو دۆخە زۆر تووڕە بوو؛ لەبەر ئەوەی ئاراستەی ڕووداوەکانی کوردستان و دەرچوونی کورد لە جڵەوی زاڵبوونیان دۆخێک بوو کە بەلایانەوە پەسەند نەبوو؛ توندکردنی دەستگرتنیان بە سەر کوردستاندا بە تایبەت لەسەر ئاستی جێبەجێکردنی پرۆژە پەیوەستەکانیان بە ئێراقەوە خۆی لە ڕۆڵێکی چارەنووسسازدا دەبینییەوە، هەربۆیە دەبوو بێ سێ و دوو ئەوێ جێبهێڵم و بابەتی شوناسی سەربەخۆی کوردی و بەرنامەی ئازادی بەشێوەیەک یەکلایی بکەمەوە کە مشتومڕ هەڵنەگرێت.

مایەی بوونمان پارت و بەرنامەی ئازادیمان بوو. ئەمریکا و ئینگلتەراش ناچار بوون بەرامبەر

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

بەو پەیمانەی کە لە ساڵی ١٩٢٥ بۆ تورکیا سوێندیان لەسەر خواردبوو پابەندبن (قوربانیدان بە کوردستانی تورکیا بەو مەرجەی دەست لە کوردستانی ئێراق هەڵبگرێت)، بە هۆی ئەوەوە و دوای ڕێککەوتن لەسەر پرسی کورد، تورکیا بوو بە ئەندامی ناتۆ. لەکاتێکدا پێگە و ستراتیژی ئێمە مەترسیی بوو لەسەر ئەو هاوسەنگی و هەژموونە باوەی خۆرهەڵاتی ناوین، کە لە ڕابردوو و ئێستاشدا گرنگیی گەورەی خۆی هەیە.

ئێمەش دەبوو یان بچینە سوڕگەی ئەو هەژموونەوە یاخود لەناوببرێین، بۆ سڕینەوەی کورد لە لاپەڕەکانی مێژوودا، کۆماری تورکیا هەوڵی دەدا سوود لەو پەیماننامانە وەربگرێت _ کە هەر لە ١٩٢٥وە _ لەگەڵ ئەو هێزە هەژموونکارانەدا بەستبوونی: (ڕێککەوتنی ١٩٢٦ لەبارەی موسڵ و کەرکوک و چوونە نێو ناتۆ لە ساڵی ١٩٥٢دا، هەردوو ڕێککەوتنی ١٩٥٨ و ١٩٩٦ لەگەڵ ئیسرائیل). ئایدیۆلۆژیای پۆزەتیڤیزمی نەتەوەپەرستیی سیکیۆلاریش توانای ئەوەی پێدەبەخشی و کادیرانی کۆماریش بەوە ڕازی کرابوون.

لەڕاستیدا ئەمە دۆخێکی تەواو پێچەوانەی گیان و هاوپەیمانێتیی پەیوەندیی نێوان تورک-کورد

بوو و بەڵام هەموو شتێک وا دەردەکەوت کە بەپێی لێکدانەوەکانی بۆ دامەزراندنی ئیسرائیل ڕێژیم ئامادەبێت هەموو سەرکێشییەک بکات. بە پشتبەستن بەمەش ئایدیۆلۆژیای دەستکردی ناودێرکراو بە واقیعی تورکیای سپی و قەوارە کادیریی و چینایەتییەکەی بونیادنرا. ئەمە سەرباری ئەوەی پارتی کرێکارانی کوردستان گورزێکی کوشندەی لەو قەوارەیە وەشاندبوو. چونکە پەسەندکردنی شوناسی کوردی و دانانان بە تایبەتمەندییەکانی، مانای نکۆڵیکردن لەو قەوارەیەی دەگەیاند، یا لانیکەم پێویستیی بە پاشەکشە لەو سیاسەتە کوشندەیە هەبوو. ئەمە لەکاتێکدا بوو کە پەیماننامە واژۆکراوەکان لەگەڵ ئیسرائیل بۆ ئەو قەوارەیە مانای چارەنووسسازی دەگەیاند و لە بنەڕەتیشدا دەوڵەتی نەتەوەییی تورک چەشنی ئیسرائیلێکی سەرەتایی دامەزرابوو.

هەروەها کار لەسەر دامەزراندنی قەوارەیەکی کوردایەتیی سپی هاوشێوەی ئەوە کە لە پەیوەندی بە(پارتی دیموکراتی کوردستان)ەوە کرابوو، لەسەر ئاستی بوونیان (لەپێناو ئاسایشی ئیسرائیل و بەرژەوەندیی هەژمونکاریی هێزە خۆرئاواییەکان بە پێشەنگیی ئەمریکا و ئینگلتەرا بەسەر خۆرهەڵاتی ناقیندا) ئەوان بایەخێکی چارەنووسسازیان بە

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

دروووستکردنی دوو هێزی هاوشێوە لە نێوان کورد و تورک دەدا، بە جۆرێک کە لە هەمان ناوەندەوە سەرچاوە بگرن و بەبەردەوامیش لەنێو خۆیاندا لە دژیەکیی و ناکۆکیدا بن. بەو شێوەیە پاراستنی بەرژەوەندییەکانیان لە ناوچەکەدا لەسەر بنەمای ئەم دوو هێزەی گرێدراو بە خۆیان و لەڕادەبەدەر پێکناکۆک سیاسەتێکی ئەقڵانی بوو.

دەرکەوتنی (پارتی کرێکارانی کوردستان) ئەم گەمە مێژوویی و هەنووکەییەی لێ تێکدەدان، لەدایکبوونی دەرفەتی ئاشتی و چارەسەری، لە ساڵانی ١٩٩٣ و ١٩٩٨دا کۆتایی یەکجارەکی ئەم گەمەیەی دەگەیاند، هەربۆیە و بەدیاریکراوی لەبەر ئەم هۆیە ڕێگە بەم تەرزی چارەسەرییە نەدرا و تیرۆر و تەڵەکەی گەورە ڕێک خران.

بە واتایەکی دیکە بۆ کورد، ڕزگارکردنی پارتی کرێکارانی کوردستان لە نێڵەنیڵی زاڵبوون و فەرمانڕەوایی ئەوان و دەستەبەرکردنی ئاشتیی کورد لەگەڵ کۆمەڵگە و وڵاتانی دیکەدا _ تورکیا لە سەرووی هەموویانەوە _ گورزێکی ستراتیژیی کوشندە بوو لە گەمەی هەژموون و ڕەوتی بەرژەوەندییەکانی ئەو هێزانەی لە خۆرهەڵاتی ناڤین دان.

ئەم خاڵانەی کە دەبێت گشتگیرتر پاساوەکانی

ڕێکبخەین، بەڵگەی پێویستن بۆ ئەوەی کە پیلانگێڕیی ساڵی ١٩٩٨ پیلانگێڕییەکی گەورە و خاوەن ئامانجی ستراتیژی بوو.

کلینتن، لەو ماوەیەدا بە بایەخەوە لەو هەڵمەتی هەژموونگەراییەی دەڕوانی و هەمیشە باسی لە گرنگیی ڕۆڵی تورکیا دەکرد و خودی ڕاوێژکارە تایبەتەکەی، ژەنراڵ گالتیری، لێدوانی دا کە ئەوان بە فەرمانی ڕاستەوخۆی کلینتن سەرپەرشتی ئەو ڕاوەدوونانەیان کردووە کە منی تێدا کربووە ئامانج. لە پەیوەندی بە «جەنگی جیهانیی سێیەمەوە» هێماکردن بە ئەژمار و ڕەوتی ڕووداوەکان لە زۆرێک لە وڵاتە سەرەکییەکاندا (لەسەروو هەموویانەوە ئێراق و ئەفغانستان و لوبنان و پاکستان و تورکیا و یەمەن و سۆماڵ و میسر)، کە ئاماری هەردوو جەنگی یەکەم و دووەمی جیهانییان لە زۆر ڕووەوە دەمێکە تێپەڕاندووە، بەسە بۆ تێگەشتن لە ڕاستییەکەی.

ئەوە شتێکی ڕوونە کە «جەنگی جیهانیی سێیەم» بە هۆی چەکی ئەتۆمییەوە، پچڕ پچڕ، ماوە درێژ و بە تەکنیکی جیاواز بە ڕێوە دەچێت.

کۆنگرەی (لەشبونە)ی ئەم دواییەی ناتۆ، توندکردنی گەمارۆی ئابوریی سەر ئێران لە لایەن ئەمریکاوە، پێکەوە هەردووکیان زانیاریی

پێویستمان لە بارەی ڕەوتی «جەنگی جیهانیی سێیەمەوە» پێدەدەن.

ئەم جەنگە ڕاستییەکی زەقە و چەقی تەوەرەکەشی گۆڕەپانی خۆرهەڵاتی ناڤین و نێوەندە کولتوورییەکانیەتی.

ئەوەی کە لە ئێراق ڕوودەدات وەک چەقی «جەنگی جیهانیی سێیەم» بە گوێرەی پێویست ڕوونی دەکاتەوە کە ئەم جەنگە هەڵگیرساوە تەنها بە وڵاتێکەوە پەیوەست نیە، بەڵکو پەیوەستە بە بەرژەوەندی و بوونی هێزە هەژموونکارە جیهانییەکانەوە و بەبێ گۆتکردنی کاریگەریی ئێران بە تەواوەتی و سەقامگیرکردنی ئارامی و ئاسایش لە ئێراق و ئەفغانستان و وەلانانی چین و ئەمریکای لاتین _ وەک دوو سەرچاوەی هەڕەشە _ کۆتایی پێنایەت؛ هەربۆیە هێشتا لە نێوەڕاستی جەنگەکە داین کە لانیکەم ڕەنگە دە ساڵی دیکە بخایەنێت. گەرچی لەسەر ئاستی زانستە کۆمەڵایەتییەکان مەزەندەکردنی ڕاستییەکە ناپێکێت (دوایین پلانی ستراتیژیی ناتۆش باس لە بەردەوامیی ئەو جەنگە بۆ دەساڵی دیکە دەکات)، جارجار ململانێی دیپلۆماسی و جاروبار توندوتیژی چڕ دەبنەوە و لە ڕێی قەیرانی ئابووریی توند و ڕێکخراوەوە دەست لە ڕۆژەڤەکان وەردەدرێت.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ڕەنگە پۆلێنبەندیی ناوچە و گۆڕەپانەکان گۆڕانی بەسەردا بێت، بەڵام جەنگەکە بەم شێوە یان بەشێوەیەکی دیکە بە هارمۆنییەکی گشتگیرەوە بەردەوام دەبێت.

لێرەدا؛ تێگەیشتن لە پاڵنەرەکانی پەلاماری ساڵی (١٩٩٨) کە لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی بە باشترین شێوە منی کردبووە ئامانج، تەنانەت تێگەیشتن لە هۆکارەکانی وەک گەورەترین کێومالّی گلادیۆ کە ناتۆ ڕێکی خستبێت تەنها لەکاتی لەبەرچاو گرتنی سروشتی بنەڕەتیی ئەم جەنگەدا مایەی تێگەیشتنە.

بێگومان کە ئەوەی جەنگە گەورەکان دەباتەوە، هەمیشە و هەربەتەنیا هێزە هەژموونکارەکان نین، ڕەنگە گەلانیش دەستکەوتی زۆریان هەبێت. تەنانەت ڕەنگە هێزە هەژموونکارەکان لە سەر ئاستی سیستەم زۆر شت بدۆڕێنن و لە بەرامبەردا گەلان لە سەر ئەم ئاستە دەستکەوتیان هەبێت.

پیلانگێڕییە گەورەکەی گلادیۆ

١ـ دەرکەوتن لە سوریا

دەرکەوتنم لە سوریا گرێدراوی ئۆپەراسیۆنی ناتۆ ـ گلادیۆیە. ئەگەر جیاوازی ناو سوپای تورک و گلادیۆ رەچاو نەکەین، ناتوانین بەشێوەیەکی راست ئەو ئۆپەراسیۆنە شیکار بکەین. وەک مەزەندە دەکرێت لە سەردەمی سوپاسالاری ئیسماعیل حەقی قەرەدای و حوسێن کڤرک ئۆغلو بەسەر هەموو شتێکدا زاڵ نەبوون. سەبارەت بە کێشەی کورد هەردووکیان نزیکی هەڵوێستەکەی ئەشرەف بتلیسی بوون. ئاراستەگرتنی شەڕیان بەرەو لەناوبردنی تەواوی کوردان بە نابەجێ و ئەستەم دادەنا. رێگەچارەی سیاسی و ئاشتیانەی تورگۆت ئۆزال و ئەشرەف بتلیسی نیازی دەستپێکردنیان هەبوو؛ هەم وەک پێویستییەکی نیشتیمانپەروەرییان دەبینی هەمیش بە گوێرەی چەمکی شەڕی کلاسیکی گونجاویان دەبینی. ساقب ساپانجیش لەناو توسیاد نوێنەرایەتی لایەنگرانی ئەو هێڵەی دەکرد. هەڵوێستی سەرۆکی بەشی کۆنترگەریلای میت محەمەد ئەیمور و حەنەفی ئاوجی تەشکیلاتی بەڕێوەبەرایەتی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئاسایش لەسەر هەمان ڕێباز بوون. ئەو گروپە ڕووداوی سوسورلوکیان قۆستەوە و هەڵمەتێکیان لە بەرامبەر لۆبی شەڕ ئەنجامدا. لە بنەڕەتدا دۆغان گورەش و جەڤیک بیر نوێنەرایەتی گروپی بەرامبەر یاخود باڵی گلادیۆیان دەکرد. ئەو گروپە هەوڵەکانی تیرۆرکردنی ساقب ساپانجی و حوسێن کڤرک ئۆغلویان ئاراستە کردبوو. هەروەها ئەندامەکانی پێشووتری هەمان گروپ و پاشکۆکانیان پێشتر چەندین هەوڵ و تاوانی تیرۆریان ئەنجامدا کە ئامانجیان هەندێک کەسی ناو دەوڵەت بوو لە سەرووی هەمووشیانەوە تورگۆت ئۆزال و ئەشرەف بتلیس. بەپێی میکانیزمەکانی ناو سوپا نۆرەی سوپاسالاری ساڵی ١٩٩٠ هی محی الدین فیسۆن ئۆغلو بوو. کاتێک بەشێوەیەکی یاسابەدەر دۆغان گورەش ئەرکی سوپاسالاری پێ سپێردرا، درزی نێوانیان گەورەبوو. گروپەکەی تر لە ڕێگای دوو سەربازی هەواداری PKK لەناو سوپا هەوڵی ژەهرخواردکردنی دۆغان گۆرەشیان دا. ئەو هەوڵە سەرکەوتوو نەبوو. لە ئیمرالی کاتێک دۆزگەری سەربازی تایبەت لەو بارەوە لێی پرسیم؛ کێ ئەو بڕیارەی دابوو؟ پێم گوتن ئەو دوو سەربازە لایەنگری PKK بوون

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

و دوای ڕووداوەکەش رایان کرد و پەیوەندییان بە ریزەکانی PKKوە کرد و دواتریش شەهید بوون، بە بڕوای من بڕیاری سەرەکی لەناو سوپاوە درابوو. بەمجۆرەش لێپرسینەوەی ئەو بابەتە کۆتایی پێهات.

ئەو چەشنە ناکۆکیانەی ناو سوپا بۆ سەرەتاکانی سەدەی بیستەم بگرە بۆ پێشووتریش دەگەڕێتەوە. لەسەرجەم ڕووداوەکانی لەسەرکار لابردنی سوڵتان عەبدولحەمید (سوڵتان عبدولعزیزیش) و هەوڵی تیرۆرکردنی مستەفا کەمال، تا دەگاتە کردەوەکانی کۆمەڵکوژی کوردان کە لە ١٥ی شوباتی ١٩٢٥ بە پیلانگێڕییەکەی دژ بە شێخ سەعید دەستیپێکرد و بە پیلانگێڕی دژ بە سەید رەزا و لەسێدارەدانی لە ١٨/ ١٩٣٧/١١ بەردەوام بوو، لە داخستنی فیرقەی سەربەست (١٩٣٠) و لەسەرکار لابردنی ئینۆنۆ لە سەرۆک وەزیری (١٩٣٧)، کودەتای سەربازی ٢٧ی ئایاری ١٩٦٠، تا کودەتای پۆست مۆدێرنی ٢٨ شوباتی ١٩٩٧ و ئەو قۆناغە سەد ساڵییەی تا ئامادەکارییەکانی دوای ٢٠٠٠ بۆ ئەنجامدانی کودەتا و ڕووداوە هاوشێوەکانیان ناکۆکی و ململانێی نێوان هەمان ڕێباز جێگای باسە. سەرەتا ئەڵمانیا، دواتریش بەڕیزە

ئینگلتەرا و ئەمریکا وەک هێزە هەژموونگەراکان لە دەرەوە پشتگیری و کۆنترۆڵی ئەو ململانێیەیان دەکرد. سەرجەم ئەو ڕووداوانەی پیلانگێڕی و تیرۆر لە ناوەڕۆکدا هەریەکە و ڕەنگدانەوەی ئەو شەڕانەی هەژموونگەرایی بوو کە لەسەر گەلانی خۆرهەڵاتی ناوین بەتایبەتیش لە دژی گەلانی میزۆبۆتامیا و ئەنادۆڵ بەڕێوە دەبران. لەوانەش چوار قۆناغی گرنگی شەڕی گلادیۆ بووە بەشی بەرخودانی کورد کە PKK پێشەنگایەتی دەکات و لە بەشەکانی پێشووتر بە شێوەی گەڵاڵەیەک پێشکەشم کرد. شەڕی هەژموونگەرایی هێزە سەرمایەدارییەکان لەژێر پۆشاکی فاشیزمی تورکی سپی بەڕێوە چوو. لەسەردەمی مستەفا کەمالەوە بەردەوام توێژێک لەناو سوپا هەبووە کە لەو دۆخە نارەحەت بووە. ئەوانە نیشتیمانپەروەر و ئەنادۆڵخواز بوون. لە کودەتای ٢٧ ئایاری ١٩٦٠ وە تا ئامادەکارییەکانی کودەتاکانی دوای ساڵی ٢٠٠٠ ئەو توێژەی دەتوانین بە نیشتیمانپەروەر و لایەنگرانی ئاشتی ناویان ببەین ڕەوشیان لە کودەتاچی و پیلانگێڕەکان جیاوازتر بوو. لەبنەڕەتدا ناتۆ ـ گلادیۆ لەپشت کودەتاچی و پیلانگێڕەکانەوە بوو. هەروەها هەردوو لایەنیش ناوەند و پاشکۆی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بەهێزیان لەناو کۆمەڵی مەدەنی هەبوو. ئەوانە بەردەوام لەناو پەیوەندی و ناکۆکیدان. بەگوێرەی سەردەمەکان بەسەر یەکتریدا زاڵ دەبن. لەبواری چینایەتیشدا نوێنەرایەتی بۆرژوازی میللی و بەکرێگیراو دەکەن.

بەر لە دەرکەوتنم لە سوریا جارێکی تر کێبڕکێ لەنێوان ئەو دوو گروپە یان باڵە سەریهەڵدابوویەوە. بەپشتگیری ئیسرائیل و ئەمریکا کێبڕکێی نێوان لایەنگرانی دیالۆگ و دژبەرەکانیان لە بەرژەوەندی باڵی ناتۆ ـ گلادیۆ واتە لایەنگرانی شەڕ و قڕکردن ئەنجامگیر بوو. ماوەیەکی زۆر کەم بەر لە دەرکەوتن لەرێگایەکی ناڕاستەوخۆوە هەواڵگری ئیسرائیل پەیامی پێویستی بە جێهێشتنی سوریای پێگەیاندم. جێهێشتنیم گونجاو نەبینیبوو. نەمدەویست پێگەکەمان لە سوریا زەبری گەورەی بەربکەوێت. هەروەها لەبواری ستراتیژی و ئایدیۆلۆژیشەوە بەراستم نەدەزانی. شەڕ لەسەر رێچکەی ئاسایی خۆی بەردەوام دەبوو، چارەنووس چییە ئەوە روویدەدا. لەسەر هێڵی قەدەرگەرایی نەبووم، بەڵام دەستبەردان لەرێبازی ئایدیۆلۆژی، سیاسی و سەربازی سی ساڵە و ئاراستەگۆڕینیش نەدەبوو بە هەڵوێستێکی مانادار؛ بەرامبەر

ئـەو قـەدەرە پێویسـتی بەراسـتگۆیی و دڵسـۆزی هەبـوو، هەربۆیـەش نەدەبـوو خۆرزگارکـردن بەبنەمابگـرم. پـاش دواتریـن ئاگاداریەکـەی ئەتیلا ئاتێـش کـە بـە نـاوی گلادیـۆی ناتـۆوە رایگەیانـد، تەنیـا لـە حاڵەتـی پشـتگیرییەکی بەهێـزی سـوریا و رووسـیا دەمانتوانـی شـەڕ بـۆ ئاسـتێکی بڵندتـر بـەرز بکەینـەوە. بـەڵام وەک چـۆن ئـەو پشـتگیرییە دەسـتەبەر نەبـوو، هـەردوو دەوڵەتیـش ئـەو هێـزە یاخـود نیازەیـان نەبـوو شـەخسـی مـن هەڵگـرن. لەراسـتیدا شـتێکی وەهـا بـۆ سـوریا مەحـاڵ بـوو، چونکە لە باکوورەوە سوپای تورکیا، لە باشوورەوە سـوپای ئیسـرائیل لـە رۆژێکـدا دەیانتوانـی سـوریا داگیـر بکـەن. کەوتبوونـە نـاو ترسـێکی گـەورەوە، دەیانتوانـی دەرفەتێکـی گونجـاوی جێگیربوونـم بـۆ بڕەخسـێنن. ئەوەشـیان رەچـاو نەکـرد. هەڵوێسـتی رووسـیا زۆر بێشـەڕەفانەتر بـوو. لـە بەرامبـەر پـڕۆژەی گازی سروشـتی و قەرزێکـی دەملیـاری سـەندوقی نێودەوڵەتـی دراو ئێمـەی لـە مۆسـکۆ بەدەرنـا.

بـەر لـە باسـکردنی سـەرکێشـیەکەی ئەسـینا و مۆسـکۆ لـە نزیکـەوە بینینـی هەلومەرجەکانـی بـەر لـە دەرکەوتـن و کاتـی دەرکەوتـن وانەبەخشـە و گرنگیەکـی مەزنـی هەیـە.

ئەگەر بەشێوەیەکی ڕاست دەرک بە هەلومەرجەکانی کودەتای ٢٨ی شوبات نەکرێت ئەوا بە تەواوی لە ڕووداوەکان تێناگەین. باڵێکی کودەتاچییەکان لەمیانەی پێشنیازێکی واقیعی ئاشتییەوە لێمان نزیک ببوویەوە. لەو بڕوایەدام بەڵگەکانی لە ئەرشیفماندا ماوە. هەروەک هەڵوێستەکانی تورگۆت ئۆزال و نەجمەددین ئەربەقان لەو بڕوایە دابووین کە جددین و خوازیاری ئاشتین. ئەو هەڵوێستەی لایەنگری ئاشتی و ڕێگەچارەی سیاسی لەناو کودەتا ڕێگایان لەپێش کودەتا کردبوویەوە. ئێستا بەشێوەیەکی ڕوون و ئاشکرا دەرکەوتووە کە لەو قۆناغەدا واتە تا دەستگیرکردنم ئیسرائیل و ئەمریکا بەهیچ جۆرێک لایەنگری ئاشتی و ڕێگەچارەی سیاسی نەبوون. بە سووربوونەوە خوازیاری بەردەوامکردنی شەڕی خەستی ئاست نزم و چارەسەرنەبوونی کێشەی کورد بوون. لەپێناو کۆنترۆڵکردنی خۆرهەڵاتی ناوین، بەتایبەتیش بۆ ڕووخانی ئێراق پێویستیەکی زۆریان بەو دۆخە هەبوو. تەنیا لەو ڕێگایەوە دەیانتوانی کاریگەری تورکیا نەهێڵن و پیلانەکانی خۆیان جێبەجێ بکەن. بەهۆی ڕەچاونەکردنی ئەو پیلانانە و هەڵوێستی ئەنادۆڵخوازی، میللی و لایەنگرییان بۆ ئاشتی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

و ڕێگەچارەی سیاسی کێشەی کورد تورگۆت ئۆزال، نەجمەدین ئەربەقان و بلێند ئەجەوید لەسەر کار لابرابوون. تا دوایی درێژەیان بە شەڕ دا، هەر کۆسپێکی پێش خۆیان بەلاوە دەنا و دەیانویست بە ئامانجەکانیان بگەن. لەناوبردنی راستینەی کوردان لەرێگای سەربازیەوە، واتە جۆرێک لە ژینۆسایدیش دەکەوتە چوارچێوەی ئەو ئامانجەیانەوە. ئەگەر هێزە هەژموونگەراکان پاڵپشتی ئەو چەمکە نەکەن کە بەردەوامی ڕێبازی کلاسیکی ئیتحاد و تەرەقییە هەرگیز چانسی سەرکەوتنیان نەدەبوو. چونکە ئەوانیش ئاگاداری ئەو رەوشە بوون، مسۆگەر پێویستیان بە پشتگیری ئەمریکا، ئینگلتەرا و ئیسرائیل دەبینی. لەساڵی ١٩٩٨ کاتی دەرکەوتنم لە سوریا ئەو پشتگیریەیان بەدەستهێنا بوو.

لە سەرەتای ١٩٩٠ کان پشتگیری ئەمریکا و ئینگلتەرا، لە ١٩٩٦ (پەیمانی هاوکاری ستراتیژی سەربازی نێوان تورکیا و ئیسرائیل) پشتگیری رەهای ئیسرائیل بەدەستهاتبوو. ئیتر نۆرەی چارەسەرکردنی لایەنی ناوخۆیی مەسەلەکە بوو، واتە ئەنجامدانی گۆڕانکارییە پێویستەکانی حکومەت و تەسفیەکاریەکانی ناو خودی سوپابوو. لەساڵی ١٩٩٠ بەدواوە هەنگاو بە هەنگاو

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

پێویستیەکانی جێبەجێ دەکران. دوای وەرگرتنی ئەرکی سوپاسالاری و ئەنجامدانی یەکەمین گەشتی بۆ بریتانیا کاتێک دوای گەڕانەوە دۆغان گورەش گووتی: «بۆ لەناوبردنی PKK لامپی سەوزیان بۆ داگیرساندووین» ئەو راستییە روون دەکاتەوە. زۆر باش ئاگادارین کە قۆناغی دواتر تەنیا بە هێرشەکانی لەناوبردنی کوردان و PKK سنووردار نەبوون، بەڵکو لە کوشتنی سەرۆک کۆمارەوە، گۆڕینی حکومەت، تەسفیەکاری ناو سوپا، بزاوت و کردەوە ساختەکاریەکانی دژ بە کۆمەڵگا، تیرۆرکردنی چەندین رۆشنبیر و کارساز، کۆمەڵکوژی خەڵک و دەستەمۆکردنی میدیا، رووداو و شەڕی مەترسیدار هاتنەئاراوە. ئەوەی کەم بوو تێگەیشتنی پەیوەندی زنجیرە ئاسای نێوان ئەو رووداوانە بوو، ئەگەر لەو کاتەی بووە بە ئەندامی ناتۆ تا ١٩٩٨ رێبازە ئەستوورەکەی گلادیۆی ناتۆی ژێر سەرجەم رووداوە کۆمەڵایەتی و سیاسییە گرنگەکانی تورکیا نەبینین ئەوا ناتوانین هیچ تیرۆر، شەڕ و رووداوێکی گرنگ بەشێوەیەکی راست شیکار بکەین. لەناوەڕۆکدا شەڕێکی ناتۆ دژی داواکاری ئازادی، یەکسانی و ئازادیخوازی گەلان راگەیەنرابوو، دەرکەوتنم لە سوریاش خرابوویە سەر دوا ئەڵقەی ئەو شەڕەوە.

لەکاتی دەرکەوتن دوو ڕێگام لەپێش بوو: یەکەمیان شاخ، دووەمیشیان ئەوروپا بوو. هەڵبژاردنی ڕێگای شاخ مانای دژواربوونی شەڕ بوو، هەڵبژاردنی ڕێگای ئەوروپاش مانای بژاری چانسی ڕێگەچارەی سیاسی - دیبلۆماسی بوو. وەک دەزانرێت پێشووتر ئامادەکارییەکانی ڕێگای شاخ تەواو ببوو. ئەگەری بەهێز گرتنەبەری ڕێگای شاخ بوو. بەڵام لەوکاتەدا سەردانی شاندێکی یۆنانی بۆ لامان و دیدارە تەلەفۆنییە بەردەوامەکانی نوێنەری یۆنانمان ئایفەر قایا لەگەڵ کاربەدەستانی یۆنانی، ئاراستەمانی بەرەو یۆنان گۆڕی. کێشەی کاربەدەستانی سوریا ئەوەبوو بەخێرایی سوریا بەجێبێڵم. بەڵام سەبارەت بە چوونم بۆ ئەوروپا نارەحەتییان پێوە دیاربوو. لەو لایەنەوە دابین نەکردن یان پێشنیازنەکردنی ئەڵتەرناتیڤێک کەموکوڕییەکی جددی خۆیان بوو. لەڕاستیدا چوون بەرەو ئەسینا لە حیسابدا نەبوو. دەرفەتێک بوو، بڕوام بە جددیەتی دۆستەکانی یۆنان کرد و نەمویست ئەو دەرفەتەمان لەدەست بچێت. ئەگەر بمزانیبووایە وەک ئەو تابلۆیەن کە دواتر ڕووبەڕووی بوومەوە، بەدڵنیاییەوە بۆ دەرەوە نەدەچووم. لێرەدا پێویستە بپرسین: وەک دەزانرێت

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

بەشی گلادیۆ کە لە یۆنانیش زۆر بەهێزە، ئایا ڕۆڵی لە ئامادەکردنی ئەو سیناریۆیەی چوونە دەرەوەدا بینی؟ ناتوانم وەڵامێکی مسۆگەری ئەو پرسیارە بدەمەوە. پێویستە لێکۆڵینەوە لەو بارەوە بکرێت. بەلانی کەم ئەگەری ئەوە هەیە کە لە چوارچێوەی ئەو ڕێککەوتنەی نێوان ئەمریکا و تورکیا لەبارەی ڕادەستکردنەوەی من هاتۆتەئاراوە ڕێککەوتنێکی پرەسیپانە یاخود زارەکی سەبارەت بە چارەسەرکردنی کێشەکان لەگەڵ یۆنان جێگای باس بووبێت. شیمانەیەکی بەهێزە سەبارەت بە چارەسەرکردنی کێشەکانی قوبرس و ئیجە نیازێکی بەمجۆرەیان پیشان دابێت. مسۆگەر پێویستە هەڵوێستە سازشکارانەکەی تورکیا سەبارەت بەو بابەتە ڕەچاو بکرێت.

کاربەدەستەکانی سوریا کاتێک لە ١٩٩٨/١٠/٠٩ پسپۆڕانە ئاراستەی فڕۆکەیان بەرەو ئەسینا گۆڕی و منیان هێنایە خوارەوە ئیتر ئاسوودە ببوون. کە لە ئەسینا دابەزیم کالاندریس لە بەرامبەرم بوو. کالاندریس ئەفسەرێکی ناتۆ بوو و ماوەیەکی درێژ لە تورکیا ئەرکدار ببوو. هەمان ئەرکی لە سوێدیش بەڕێوە بردبوو. ئەگەری هەیە ئەندامێکی گلادیۆی یۆنان بووبێت. خۆی وەک دۆستێک پیشاندەدا.

تەتەرێکی سەیریش لە نێوانماندا هەبوو. هەندێک لە بەڵگەکانی ناتۆی بۆ ڕەوانە کردبووم. لەوانەیە بە ئامانجی بەدەستهێنانی باوەڕی ئەو هەڵوێست و ڕەفتارەی پیشاندابێت. لەهەمان فرۆکەخانەدا منی بۆ لای ژەنراڵێکی هێزی ئاسمانی و ستافراکاکیسی سەرۆکی هەواڵگری برد کە لە ژوورێک چاوەڕوانیان دەکردین. ستافراکاکیس بە هەڵوێستێکی لێبڕاوانە پێی گوتم: «بەشێوەیەکی کاتیش بێت ناتوانی بێیتە یۆنان». ئەو دۆستانەش لە ئارادانەبوون کە بەڵێنیان پێدابووین. تا ئێوارە مشتومڕمان کرد. بەڕێکەوت نوێنەرمان لە مۆسکۆ نومان ئوچار تەلەفۆنی کرد. بە فڕۆکەیەکی تایبەتی یۆنانی روومان لە مۆسکۆ کرد. بە یارمەتی جیرنۆفسکی سەرۆکی پارتی لیبرال دیموکراتی رووسیا لە مۆسکۆ دابەزین کە ئەو کاتە بەدەست کائیۆسێکی ئابوورییەوە دەیناڵاند. بەڵام ئەوجارە سەرۆکی هەواڵگری ناوخۆی رووسیا رووبەڕوومان بوویەوە. ئەویش هەمان هەڵوێستی ستافراکاکیسی هەبوو. لەو هەلومەرجانەدا مانەوە لە رووسیا زەحمەت بوو. نزیکەی سی و سێ رۆژ بە قسەی ئەوان بەنهێنی لەوێ مامەوە. ئەوانەی لایان مامەوە و لەگەڵم سەرقاڵ بوون سیاسەتمەداری بە بنەچە

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

یەهـودی بـوون. لـەو بڕوایـە دابـووم کـە راسـتگۆن. بەراسـتیش دەیانەویسـت بمشـارنەوە. بـەڵام ئـەو شـێوازەم راسـت نەدەبینـی. لـەو ماوەیـەدا هـەم سـەرۆک وەزیرانـی ئیسـرائیل شـارۆن هەمیش وەزیـری دەرەوەی ئەمریـکا ئۆڵبرایـت سـەردانی رووسـیایان کـرد. بریماکـۆڤ سـەرۆک وەزیرانـی رووسـیا بـوو. هەمووشـیان بـە بنەچـە یەهـودی بـوون. هەروەهـا سـەرۆک وەزیرانـی ئـەو کاتـەی تورکیـا مەسـعود یلمازیش لەنـاو جموجـۆڵ دابـوو. لـە کۆتاییـدا لەسـەر پـڕۆژەی گازی سروشـتی و قـەرزە دەملیـار دۆلاریەکـەی سـندوقی نێودەوڵەتـی دراو رێککەوتـن و بڕیـاری دەرکەوتنـی منیـان وەرگـرت.

بەهـۆی ئـەو باوەڕییـەم کـە «هەرچۆنێک بێت بە ئەزموونێکـی حەفتـا سـاڵەی سۆسـیالیزم تێپەڕیون، ئەگـەر بەهـۆی بەرژەوەندییەکانیانـەوە بێـت یـان پێویسـتیەکی هەڵوێسـتی ئەنتەرناسیونالیسـتی بەدڵنیاییـەوە بـە ئاسـانی پەسـەندم دەکـەن» یەکسـەر مۆسـکۆم هەڵبـژارد. وێـڕای هەرەسـهێنانی سیسـتەم بـەڵام بـەو رادەیـە چاوەڕوانـی کەوتنـی ئاسـتی مـۆراڵ و ئەخلاقییانـم نەدەکـرد. رووبەڕووی وێرانەیەکـی سـەرمایەداری بیروکراتـی بوویـن کـە زۆر لـە سـەرمایەداری لیبـڕال خراپتـرە. بەلانـی

کەم هێندەی هەڵوێستی دۆستەکانی ئەسینامان بەرامبەر هەڵوێستی دۆستانمان لە مۆسکۆش دووچاری هیواشکاندن هاتین. بەمانایەکی تر ئاشکرابووو کە ئەو پەیوەندییە دۆستایەتیانە جێگای باوەڕی و متمانە نین.

سێیەمین وێستگەمان دیسان بەڕێکەوت لەسەر بنەمای سوودبینین بوو لە پەیوەندییەکانی ڕۆما. بەیارمەتی دوو ئەندام پەرلەمانتەری پارتی کۆمۆنیست ـ سەرلەنوێ ئاواکردنەوە کە تازە پەیوەندیمان لەگەڵ بەستبوون سەرکێشی ڕۆمامان دەستپێکرد. ئەوجارە بە سیناریۆکەی هەواڵگری ئیتاڵیا ڕۆژانی ڕۆما دەستپێکرد کە شەست و شەش ڕۆژ بەردەوام بوو و بەشێکی لە نەخۆشخانە بەسەر چوو. هەڵوێستی سەرۆک وەزیرانی ئەوکاتەی ئیتاڵیا ڕاستگۆیانە بوو، بەڵام لە هەمانکاتدا ناتەواو بوو. گەرەنتی سیاسی تەواوی پێ نەبەخشین. دۆخی ئێمەی بۆ دادوەری بەجێدەهێشت. بەرامبەر ئەو ڕەوشە تووڕە و نارەحەت بووم. بۆیە بڕیارم دابوو لەیەکەم دەرفەتدا ئیتاڵیا جێبهێڵم. ماسیمۆ دالێما لە دوا لێدوانیدا گووتبووی چەندەی بمەوێت دەتوانم لەئیتاڵیا بمێنمەوە. بەڵام من ئەوەم وەک هەڵوێستێکی ناچاری بینی. ئەگەر بە

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

هەڵەدانەچووبم لەو ماوەیەدا دەستپێشخەرییەکی هاوبەشی عەرەبی جێگای باس بوو. باسی چوون بەرەو شوێنێکیان دەکرد کە ناوەکەیان ئاشکرا نەکرد. بەهۆی نەبوونی زامن و فەرمی نەبوونی پەسەندم نەکرد.

دووەمین جار چوونم بۆ رووسیا هەڵە بوو. بەڵام رۆڵی هەڵوێستە خاو و سواوەکەی نومان ئوچار لەو هەڵەیەدا هەبوو. باوەڕم بە هەڵوێستە سواوەکەی ئەو کەسە کرد کە تا ئێستاش لە ناوەڕۆکەکەی تێنگەیشتووم و کەوتمە رێ. ناوەڕۆکەکەیم زانیبووایە هەرگیز لە رۆما دەرنەدەکەوتم. دەستخەڕۆیان کردبووم. کاتێک بە فڕۆکە تایبەتەکەی ماسیمۆ دالێما لە گۆڕەپان و سنووری ناتۆ دەرکەوتم ئۆخەیەکم کرد. بەڵام ئەو دەرکەوتنە وەک ئەوە وابوو کاتێک هەوڵمان دەدا لە باران رزگارمان بێت کەوتینە ژێر تەرزەوە. ئەوجارە دوای رازیکردنم لەلایەن هەواڵگری ناوخۆی رووسیا کە بەرەو ئەرمەنستان دەڕۆین منیان بردە فڕۆکەخانە. لەو بڕوایەدام وەک پێویستیەکی سیناریۆی ئامادەکراو دەستبەرداری مەسەلەی ئەرمەنستان بوون، بۆیە پێیان گوتم؛ بۆ هەفتەیەک دەتوانیت بچیتە تاجیکستان تا لەناو ئەو هەفتەیەدا

شـوێنێکی ئەڵتەرناتیـڤ ئامـادە دەکەیـن. بەجۆرێـک لەجـۆرەکان منیـان هەڵخەڵەتانـد و بـە فڕۆکەیەکـی بارهەڵگـر لـە دۆشـنبەی پایتەختـی تاجیکسـتان دایانبەزانـدم. بەبـێ دەرکەوتـن یـەک هەفتـەی تـەواو لـە ژوورێکدا چاوەڕوانیمـان کـرد. دووبـارە گەڕاینـەوە مۆسـکۆ، بەناچـاری دووبـارە پەیوەندیمـان بـە دۆسـتە یۆنانیەکانـەوە کـرد. لەنـاو دوو ڕۆژدا دوای ڕۆژێکـی سەرکێشـانە، سـارد و سـڕ و بەفـراوی مۆسـکۆ دووبـارە ڕوومـان لـە ئەسـینا کـرد.

هێنـدەی لـە بیرمـە ئـەو جـارە بـە ئەسـپایی بـە خـۆمـم گـوت کـە کەوتوومەتـە داوی یـاری خوداوەندەکانـی ئۆلۆمپۆسـەوە. تـەواو لەنێـو تارمایـی ئـەو خوداوەندانـەدا بـووم. بەتایبەتیش خوداوەنـد حەدەسـم بەبیرداهـات. لـە هۆڵـی VIPی فڕۆکەخانـە چووینـە ژوورەوە و دەسـت پێکردنـی چاودێرییـە بێئامانەکـەی خوداوەنـدی دۆزەخ حـەدەس بەیەکـەوە بـوون. شـەوێک لـە ماڵـە پەرشـوبڵاوەکەی خەسـووی ناکازاکیسـی دۆسـتم خەوتـم کـە بـە ژنـە جادووگەرەکانـی چاخـی کـۆن دەچوو. لێم پرسـیبوو «پانگالۆس چیدەکات» کاتێک گوتی:»لـە هەڵبژاردنـەکان بـەکاری دێنێت»ئاشـکرا دەبـوو کـە چەنـدە لـە ڕاسـتیەکانی سـەردەم

دابڕاوە. تۆزێکیش راستینە کۆن و رەسەنەکەی گەلی یۆنانی دەهێنایەوە بیری مرۆڤ کە زۆر بێهێز کراوە. دوای ئەو شەوە بە جۆرێک لە جۆرەکان هەنگاونان بەرەو سەربازگەی مەرگ دەستیپێکرد. حەدەس بە تەواوی دەست بەکار بوو. هەر قسەیەکی دەکرا، هەرکارێکی ئەنجامدەدرا ساختە و درۆ بوو. ئایا کەسی راستگۆ نەبوو؟ هەبوو، بەڵام هەموویان بەرامبەر جانەوەرەکەی مۆدێرنیتە بێچارە بوون. لەهەنگاونان بەرەو ئەفریقیا ئەوجارە فاکتەری ماندێلا کاریگەر بوو؛ وەک چۆن فاکتەری لینین لە هەنگاونانمان بەرەو مۆسکۆ خاوەن کاریگەری بوو. گوایە دەچووینە باشووری ئەفریقیا، هەم پەیوەندی دیبلۆماسی تەندروستانەمان پێشدەخست، هەمیش پاسپۆرتی فەرمیم وەردەگرت. ساختەکاری یۆنان لەو تەڵەکەبازیەشدا سەرکەوتوو بوو. دەبووایە هەڵوێستم بەگوێرەی ئەو راستیە بووایە کە دیموکراسی گەلی یۆنان بەدرێژایی مێژوو لەلایەن ئەو ساختەکارە فریو دراوە و دووچاری تراژیدیای مەزن کراوە. باوەڕی بێگەردی منداڵانە بە دۆستایەتی کاریگەری لەسەر ئەو هەڵوێستەم هەبوو. لەکاتی دەرکەوتن لە یۆنان و چوونمان بۆ هەردوو فڕۆکەخانەکە شوفێری

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

ئـەو ئۆتۆمبێلانـەی منیـان هەڵگرتبـوو بـە ئەنقەسـت شـتێکیان دەکـرد تـا هەسـت بـە دۆخەکـە بکـەم و لـە چـوون پاشـگەز ببمـەوە. بـەو ئامانجـەی لـە پیلانگێڕییەکی گەورە ئاگادارمان بکەنەوە راستگۆ بوون و هەرچیەکیان بۆ کرا ئەنجامیاندا. ئەگەری هەیـە ئەوانیـش ئەندامـی پلـە نزمـی هەواڵگـری بووبـن. یەکەمیـان ئۆتۆمبێلـی بـە فڕۆکـە داکێشـا و چوونمانـی بەربەسـت کـرد. هـی دووەمیشـیان سـەرباری نهێنـی چوونەکەمـان بـۆ فڕۆکەخانـە بـەڵام بـە بیانـووی خراپبوونـی ئۆتۆمبێـل حـەوت جـار چەندیـن دەقیقەیـەک نزیـک بـە فڕۆکەخانەکـە وەسـتا. هێنـدە بڕوامـان بـە بەڵێنەکانیـان هەبـوو ئـەو دۆخەمـان نەبینـی. بـە پێچەوانـەوە پەلەمـان دەکـرد تـا زووتـر بزانیـن چـی لـە چارەنووسماندا هەیـە. ئـەو فڕۆکـەی سـواری ببوویـن یەکێـک لـەو فڕۆکانـە بـوو کـە گلادیۆ لـە ئۆپەراسیۆنە نهێنیەکان بـەکاری دەهێنـان.

هەروەهـا بـەر لـەوە گەشـتێکمان بـۆ مینسـک ئەنجامـدا. بـەر لـە چـوون بـۆ نایرۆبـی گوایـە لـە رێـگای مینسـکەوە دەچووینـە هۆڵەنـدا. دیسـان بـە فڕۆکەیەکـی تایبـەت لـە مینسـک دابەزیـن و دوو کاتژمێر زیاتر لەژێر ئەو سـەرما و سـۆڵە بێ وێنەیە چاوەڕوانیمـان کـرد، فڕۆکـە چاوەڕوانکراوەکـە

نەهات. پۆلیسەکانی فڕۆکەخانەی بیلارووسیا بۆ چەندین دەقیقە فڕۆکەکەمانیان پشکنی. وەک ئەگەرێک و دوا دەرفەت لەوانەیە منیان لە فڕۆکەخانەی مینسک جێهێشتبووایە. ئەویتریش بۆ ویژدانی بەڕێوەبەرایەتی بیلارووسیا مابوویەوە. ئەوەی سەیرە لە هەمانکاتدا عیسمەت سەزگینی وەزیری بەرگری میللی تورکیا بە سەردانێک لە مینسک بوو. کە فڕۆکەی چاوەڕوانکراو نەهات، گوایە دەرفەتی دواییش لەدەست چووبوو. گەڕانەوە بۆ دواوەش جۆرێک لە «مردنی سپی» بوو. لە شرۆڤەکانی دواترم لاربوونەوەی فڕۆکەکەی گلادیۆ بەسەر دەریای سپیم بە کاروانی ئەو شەمەندەفەرانە چواند کە لە کۆمەڵکوژی یەهودییەکان بەکاردەهێنران. هەستیارترین و مەترسیدارترین قۆناغی رژێمی کۆمەڵکوژی جێگای باس بوو کە لە کەسایەتی من دژ بە گەلێک پەیڕەو دەکرا. لەو گەشتانەدا رووی نهێنی و راستەقینەی ناتۆم بۆ روون بوویەوە. کاتێک لە مینسک گەڕاینەوە، بەو ئامانجەی فڕۆکەکەمان لەهیچ یەکێک لە فڕۆکەخانەکانی ئەوروپا نەنیشێتەوە بۆ ماوەی ٢٤ کاتژمێر رەوشی نائاسایی راگەیەنرابوو. وەک روون دەبێتەوە جگە لە فڕۆکەخانەی مینسک لە

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

بیلارووسیای یاخی هیچ فرۆکەخانەیەکی دیکە نیشتنەوەمانی پەسەند نەدەکرد. لە دۆزەخەکەی نایرۆبی سێ ڕێگایان لەپێش دانابووم: یەکەمیان؛ لەژێر بیانووی سەرپێچی فەرمانی بۆ ماوەیەکی درێژخایەن، مردنێک بوو کە شێوەی پێکدادانی پێدەدرێت، دووەمیان؛ بەبێ ئەوەی قسەیەکی بکەم بە دوو، فەرمانەکانیان پەسەند CIA بکەم و بە تەواوی رادەستیان بم، سێیەمیان؛ قۆڵبەستکردنم و رادەستکردنم بە تیمەکانی هێزی تایبەتی تورک کە لە مێژ بوو ئامادە کرابوون.

کاتێک لە نایرۆبی بووین یەکێک لەو کەسانەی لەگەڵمدا بوو دیلان لە حاڵەتێکی رۆحی زۆر نائارام دابوو. ئەگەر بە تەواوی بۆچوونەکانی خۆی روون کردبایەوە و توانای خستنەگەڕی رێکخراوەکانی کۆمەڵی مەدەنی هەبووایە، لەوانەیە پیلانگێڕییەکە تاڕادەیەک بەربەستکرابایە یاخود مایەپووچ کرابووایە. کاتێک پێشنیازی کرد بە دەمانچەیەک خۆمان بپارێزین، لام سەیربوو و پەسەندم نەکرد. ئەوە مانای خۆکوژی من و هەمووومان بوو. نیازی خۆکوشتنم نەبوو. تادوا ساتیش لێم پاڕایەوە دەمانچەکەی لێوەربگرم. ئەگەر دەمانچەکەم لابووایە و هەوڵی راکێشانم دابووایە، مسۆگەر ئەو هەڵوێستە مانای مردن

بوو. دواتر لەکاتی لێپرسینەوە پێیان راگەیاندم کە؛ لە حاڵەتی بەکارهێنانی چەک فەرمانی کوشتن هەبووە. هەروەها پێیان گوتم؛ دەرکەوتنت لە کۆنسولگەریش مانای مردن بوو، ئاقڵمەندانەترین هەڵوێستت پیشانداوە. نازانین تا چ رادەیەک راستی دەڵێن. تێگەیشتنی هەڵوێستی باڵوێز کۆستالس لەو پازدە رۆژەی نایرۆبی گرنگ و بایەخدارە. ئایا بەکاریان هێنابوو؟ یاخود زۆر پێشووتر وەک بەشێکی پیلانەکە ئامادەکرابوو؟ نەمتوانی ئەوە شیکار و یەکلایی بکەمەوە. بەر لە رادەستکردنەوەم بە هیچ جۆرێک سەردانی ئەو ماڵەی نەکرد کە شوێنی نیشتەجێبوونی خۆی بوو. کاتێک ویستیان بە فشار لە کۆنسوڵخانە وەدەرم نێن بەتوندی بەرپەرچی زەبانیەکەی نایرۆبی دایەوە. بەڵام لەوانەیە ئەو هەڵوێستەی ساختەکارانەش بووبێت. ئەوجارەش گوایە پانگالۆس مۆڵەتی هۆڵەندای وەرگرتووە. بڕوام بەو قسەیە نەکرد. چونکە لە حاڵەتێکدا کە لە کۆنسوڵخانە دەرنەکەوتبامایە تیمە تایبەتەکانی یۆنان لە پسوودابوون تا بە ناچاری بەدەرم نێن. پۆلیسی کینیاش بۆ ئەنجامدانی هەمان کار ئامادەکرابوو. هەڵبەتە چیرۆکی باشووری ئەفریقیاش وەک هەڵخەڵەتاندنێک بو و لە مێژبوو

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

لەبیرکرابوو. پێشنیازەکانی لە جۆری پەنابردنە بەر نەتەوە یەکگرتووەکان و کڵیساش جێی گومان بوون. هەوڵ و بەرخودانم بۆ دەرنەکەوتن بوو.

قۆناغە چوار مانگیەکەی ۱۹۹۸/۱۰/۰۹تا ۱٥ی شوباتی ۱۹۹۹ زۆر سەیر دەربازبوو. جگە لە ئەمریکای هێزی هەژموونگەرایی جیهان هیچ هێزێکی دیکە نەیدەتوانی ئەو ئۆپەراسیۆنە چوار مانگییە ڕێکبخات. ڕۆڵی هێزەکانی شەڕی تایبەتی تورک (ژەنەڕاڵ ئەنگین ئالان سەرۆکی ئەو هێزانە بووە) لەو قۆناغەدا تەنیا بە فڕۆکە گواستنەوەی من بوو بۆ ئیمڕالی. مسۆگەر ئەوە یەکێک لە ئۆپەراسیۆنە گرنگەکانی مێژووی ناتۆ بوو. ئەوەش هێندە روون و ئاشکرابوو، بۆ هەر کوێیەک دەچوویت هەمان هەڵوێست جێگای باس بوو، کەس هەڵوێستێکی جیاوازی پیشاننەدەدا، کەسانێکی بەمجۆرەش هەبووایە یەکسەر بێ کاریگەر دەکران. بگرە رووسیای مەزنیش بەشێوەیەکی روون و ئاشکرا بێکاریگەر کرابوو. هەڵوێستی یۆنانیەکانیش بۆ روونکردنەوەی هەموو شتێک بەس بوو. ئەو تەگبیرە ئاسایشیەی لە ناوەوە و دەرەوەی ئەو ماڵە وەرگیرابوو کە لە رۆما لێی گیرسابوومەوە رەوشەکەی روون دەکردەوە. تەگبیری نائاسایی

تایبـەت بـە زیندانییـان وەرگرتبـوو. نەمدەتوانـی هەنگاوێـک بۆ دەرەوە بهاوێـژم. تیمـە تایبەتەکانـی ئاسـایش ٢٤ کاتژمێـر هـەر شـوێنێکیان خسـتبووە ژێـر کۆنتڕۆڵـەوە. حکومەتـی دالیمـا حکومەتێکـی چەپـی دیموکراتیخـواز بـوو. دالیمـا بـێ ئەزمـوون بوو، خۆی بە تەنیا بڕیاری نەدا. تەواوی ئەوروپا گـەڕا. ئینگلتـەرا پێـی گـوت پێویسـتە خـۆت بڕیـار بدەیـت؛ هاوکاریەکـی ئەوتـۆی نەکـرد. هەڵوێسـتی بروکسـلیش روون نەبـوو. لـە ئاکامـدا حەواڵـەی دادوەری کرایـن. لـەو هەڵوێسـتەدا ناشـێت رۆڵ و کاریگـەری گلادیـۆ نەبینرێت. بێگومـان ئیتاڵیا یەکێک لـەو وڵاتانـە بـوو کـە گلادیـۆ تێیدا زۆر بەهێـز بـوو. بەرلسـکۆنی هەمـوو هێـزی خـۆی خسـتبووە گـەڕ. خـۆی ئەندامـی گلادیـۆ بـوو. کاتێـک بینیـم ئیتاڵیـا توانـای هەڵگرتنـی نییـە، ناچـار بـووم ئەوێـش بەجێبێڵـم. هەڵبەتـە لـە بەرامبـەر ئـەو دۆخـەدا تورکیـا کرابـوو بـە بڕواپێکراوتریـن و پاشـکۆترین وڵاتـی ئەمریـکا و ئیسـرائیل. ئـەو قۆناغـەی بـە خێرابـوون و جیهانیبوونـی سـەرشـێتانە دادەنرێـت، لەراسـتیدا جگـە لـە چیرۆکـی پێشکەشـکردنی تورکیا بـە سـەرمایەی فینانسـی جیهانگیـری شـتێکی تـر نەبـوو.

سـیناریۆی داگیرکردنـی ئێراقیـش پەیوەندیەکـی

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

بەهێزی بەرادەستکردنەوەی منەوە هەیە. لەراستیدا لەگەڵ ئۆپەراسیۆنەکەی سەر من داگیرکردن دەستیپێکرد بوو. هەمان خاڵ بۆ داگیرکردنی ئەفغانستانیش لە جێگای خۆیدایە. بەمانایەکی تر یەکێک و یەکەمین هەنگاوی بۆ جێبەجێکردنی پرۆژەی خۆرهەڵاتی ناوینی مەزن نراوە ئۆپەراسیۆنەکەی دژی من بوو. لەخۆڕا ئەجەوید نەیگووت: «بەهیچ جۆرێک تێنەگەیشتم بۆچی ئۆجەلانیان تەسلیم بە ئێمە کردەوە«. وەک چۆن یەکەمین جەنگی جیهانی بە کوژرانی شازادەی جێنشینی نەمسا بە دەستی ناسیۆنالیستێکی سربی دەستیپێکرد، بەجۆرێک لەجۆرەکان «سێیەمین جەنگی جیهانی»ش بە ئۆپەراسیۆنەکەی سەر من دەستی پێکردبوو. بۆ تێگەیشتنی قۆناغی دوای ئۆپەراسیۆن، پێویستە دەرک بە رووداوەکانی بەر لە ئۆپەراسیۆن و کاتی ئۆپەراسیۆن بکرێت. بە ئامانجی تاوتوێکردنی مەسەلەی دەرخستنم لە سوریا سەرۆکی ئەوکاتەی ئەمریکا بیل کلینتۆن دووجار، جارێکیان لە دیمەشق و جارێکیشیان لە سویسرا کۆبوونەوەی چوار کاتژمێری لەگەڵ حافز ئەسەدی سەرۆکی سوریا ئەنجام دابوو. لەو دیدارانە حافز ئەسەد هەستی بە گرنگی

پێگـەی مـن کـرد. درێژکردنـەوەی ئـەو دۆخـەی لـە بەرژەوەنـدی خۆیـدا بینـی. بەشـێوەیەکی کاتیـش بێـت داوای بەجێهێشـتنی سـوریایان لێنەکـردم. بەنیـاز بـوو تاکۆتایـی مـن وەک فاکتەرێکـی هاوسـەنگیکردن لـە بەرامبـەر تورکیا بـەکار بێنێت. منیـش سـوریام ناچـاری پیشـاندانی هەڵوێسـتێکی سـتراتیژی دەکـرد. بـەڵام هێزەکـەم و دۆخەکـەم بـۆ سـەرخسـتنی ئـەو هەنـگاوە لەبـار نەبـوو. ئەگـەر لـە ئێـران بوومایـە لەوانەیـە رێککەوتنێکـی سـتراتیژیمان پێشخسـتبووایە. لـەو بارەیـەوە مـن بڕوام بە ئێران نەبوو؛ بەهـۆی هەڵوێستە باوەکانی (پیلانگێڕیەکانی لە دژی سمکۆی شکاک و قاسملۆ و هاوشـێوەکانی، لەسـەرکارلابردنی ئەسـتیاغ لەلایـەن هەرپاکۆسـەوە) یان دوودڵ بووم. کلینتۆن و سـەرکردە کوردەکانی ئێراق مانـەوەی منیـان لـە سـوریا بەگوێرەی بەرژەوەندی ستراتیژی خۆیـان نەدەبینـی. چونکـە تـا دەچـوو کـورد و کوردسـتان لەژێـر کۆنترۆڵیـان دەردەکـەوت. ئیسـرائیلیش زۆر لـەو دۆخـە نارەحـەت و نیگـەران بوو. کۆنترۆڵکردنی کوردسـتان رۆڵێکـی گرنگـی بـۆ جێبەجێکردنـی پیلانەکانـی دەرهـەق بـە ئێـراق هەبـوو. مسـۆگەر دەیانویسـت دەرچوونـم لـە سـوریا و وازهێنـان لـە رێبـازی ئـازادی و ناسـنامەی کـوردی سـەربەخۆم بەسـەردا بسـەپێنن.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

هـۆکاری بوونـی ئێمـەش پارتەکەمـان و ڕێبـازی ئـازادی بـوو. ئەمریـکا و ئینگلتـەرا پابەنـدی ئـەو بەڵێنـە بـوون کـە لـە سـاڵی ١٩٢٥ بـە تورکیایـان دابـوو (بـەو مەرجـەی پەنجـە بـۆ کوردسـتانی ئێراق نەبەن، کوردستانی تورکیا بکەنە قوربانی). لەسـەر ئـەو بنەمایـە تورکیـا ببـوو بـە ئەندامـی ناتـۆ و لـەو چوارچێوەیـەدا سـەبارەت بـە کێشـەی کـورد ڕێککەوتبـوون. پێگـە و سـتراتیژییەکەمان هەڕەشـەی لـەو هەژموونگەرایـی و هاوسـەنگییەی خۆرهەڵاتـی ناوین دەکرد کـە بەشـێوەیەکی گشـتی و هەلومەرجـی هەنووکەییش گرنگـی و بایەخێکـی مەزنـی هەبـوو. یـان دەچووینـە نـاو خولگـەی ئـەو هەژموونگەراییـەوە یـان لەناویـان دەبردیـن. دەوڵەتـی تورکیا خوازیار بـوو ئـەو ڕێککەوتنانـەی لـە سـاڵی ١٩٢٥ لەگـەڵ هێـزە هەژموونگـەراکان ئەنجامیداوە (لە ساڵی ١٩٢٦دا ڕێککەوتن سـەبارەت بـە بابەتـی موسـڵ ـ کەرکوک، ئـەو ڕێککەوتنانـەی لـە ١٩٥٨ و ١٩٩٦دا لەگـەڵ ئیسـرائیل ئیمزاکـراون) لەسـەر بنەمـای سـڕینەوەی کـوردان لەمێـژوودا بەکاربهێنێـت. ئایدیۆلۆژیـای میللیگەرایـی عەلمانـی پۆزیتیڤیسـت ڕێـگا و دەرفەتـی بـەو هەنـگاوە دەدا. کادیرانـی کۆمـار بـەوە ڕازی کرابـوون. لەراسـتیدا ئـەوە ڕەوشـێکی زۆر پێچەوانـە و دژی ڕێککەوتـن

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

و ڕۆحی پەیوەندی مێژوویی کورد ـ تورک بوو. بەڵام بەهۆی حیسابەکانی دامەزراندنی ئیسرائیل هیچ سەرشێتیەک نەبوو سیستەم ئەنجامی نەدات. پێکهاتە دروستکراوەکەی ئەو ئایدیۆلۆژیا، کادیر و چینەی بە واقیعی تورکی سپی ناو دەبرێت لەسەر ئەو بنەمایە بونیاد نرابوو. هەروەها PKK ش گورزێکی کوشندەی لەو پێکهاتەیە وەشاندبوو. چونکە پەسەندکردنی ناسنامەی کورد و داننان بە ئازادییەکەی مانای نکوڵیکردنی ئەو پێکهاتەیە بوو، بەلانی کەم دەستبەردانی ئەو سیاسەتە کوشندەیەی دەکردە پێویستیەک. ئەو ڕێککەوتنانەی لەگەڵ ئیسرائیل ئەنجام درابوون گرنگیەکی ژیانیی بۆ ئەو پێکهاتەیە هەبوو. خۆی لەخۆیدا دەوڵەت ـ نەتەوەی تورک وەک پرۆتۆ ـ ئیسرائیل بونیاد نرابوو.

لە چوارچێوەی PDKشدا هەوڵی ئاواکردنی پێکهاتەیەکی کوردی سپی هاوشێوە دراوە. هەمان ناوەند ئافراندنی دوو هێزی کورد و تورکی هاوشێوە و ناکۆک لەگەڵ یەکتریان بە پێویستیەکی ژیانیی بوونی خۆیان دەزانی (لەپێناو ئاسایشی ئیسرائیل و بەرژەوەندی هێزە هەژموونگەراکان لە خۆرهەڵاتی ناویندا، لەسەرووی هەمووشیانەوە ئەمریکا و ئینگلتەرا).

پاراستنی بەرژەوەندییەکانیان بە چوارچێوەی ئەو دوو هێزەی وابەستە بەخۆیان و ناکۆک بەیەکتر تا دوا رادە سیاسەتێکی ئاقڵانە بوو. بەڵام هەستانەوەی PKK ئەو تەڵەزگە مێژوویی و هەنووکەییەی تێکدەدا. سەرهەڵدانی دەرفەتی ئاشتی و رێگەچارە لە ١٩٩٣ و ١٩٩٨ مانای کۆتایی ئەو تەڵەزگەیە بوو. هەربۆیەش مۆڵەتیان بەو شێوازەی چارەسەری نەدا. تیرۆر و پیلانگێڕی مەزن رێکخران. کاتێک PKK کوردان لەژێر کۆنترۆڵیان دەربخات و لەگەڵ دەوڵەت و کۆمەڵگاکانی دیکە ئاشتیان بکاتەوە، لەسەرووی هەمووشیانەوە لەگەڵ تورکەکان، ئەوا گورزێکی ستراتیژی بوو بەرامبەر بەردەوامکردنی بەرژەوەندی و تەڵەزگە هەژموونگەراییەکانی ئەو هێزانە لە خۆرهەڵاتی ناویندا. ئەو خاڵانەی بەشێوەیەکی تێر و تەسەلتر دەتوانین راستیەکانی ریز بکەین بەپێی پێویست روونی دەکاتەوە کە بۆچی ئامانجی پیلانگێڕی ١٩٩٨ گەورە و ستراتیژی بوو.

لەو قۆناغەدا کلینتۆن گرنگیەکی زۆر بە شاڵاوە هەژموونگەراییەکەی خۆرهەڵاتی ناوین دەدات و جەختی لەسەر بایەخی رۆڵی تورکیا دەکردەوە. راوێژکارە تایبەتەکەی ژەنراڵ گالتاری

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

خۆی رایگەیاند کە ئۆپەراسیۆنەکەی دژی من بە فەرمانی خودی کلینتۆن بەڕێوەبراوە. کاتێک دێینە سەر باسی «سێیەمین جەنگی جیهانی»ش، لە زۆر لایەنەوە دەربازکردنی ئاماری یەکەمین و دووەمین جەنگەکانی جیهانی لەلایەن ئاماری ئەو شەڕانەی لە رووداوەکانی زۆربەی وڵاتانی هاوشێوەی ئێراق، ئەفغانستان، لوبنان، یەمەن، سۆماڵ و میسر هاتۆتە ئاراوە بۆ تێگەیشتنی واقیعی ئەو شەڕە بەسە و روونکەرەوەیە. هەڵبەتە ئەو خاڵە مایەی تێگەیشتنە کە بەهۆی چەکی ئەتۆمیەوە «سێیەمین جەنگی جیهانی» پارچە پارچە روودەدات، ماوەیەکی درێژ دەخایەنێت و لەمیانەی تەکنۆلۆژیای جیاوازەوە بەڕێوە دەبرێت. دوا لوتکەی ناتۆ لە لیزبۆن و قووڵکردنەوەی ئابڵۆقەکەی ئەمریکا لە دەوروبەری ئێران زانیاری پێویست سەبارەت بە ئاراستەی سێیەمین جەنگی جیهانی پێشکەش دەکات.

«سێیەمین جەنگی جیهانی» واقیعێکە و جوگرافیای خۆرهەڵاتی ناوین و زەمینە کلتوورییەکەی چەقی قورساییەکەیەتی. تەنیا ئەو بوویەرانەی لە چەقی قورسایی «سێیەمین جەنگی جیهان» ی لە ئێراق روودەدەن

بەشێوەیەکی بەرچاو روونی دەکاتەوە کە ئەو شەڕە تەنیا پەیوەندی بە وڵاتێکەوە نییە، بەڵکو پەیوەندی بە بەرژەوەندی و بوونی هێزە هەژموونگەراکانی جیهانەوە هەیە. تەنیا دوای بێکاریگەرکردنی تەواوەتی ئێران، سەقامگیربوونی بارودۆخی ئەفغانستان و ئێراق، بەلاوەنانی دۆخی هەڕەشەی چین و ئەمریکای لاتین دەشێت ئەو شەڕە کۆتایی پێ بێت. لەو سۆنگەیەوە؛ هێشتا لە ناوەڕاستی شەڕەکە داین. هەرچەندە گوتنی شتێکی رەها و مسۆگەر لەبواری کۆمەڵناسیەوە راست نەبێت، بەلانی کەم لەوانەیە شەڕەکە دە ساڵی دیکە بەردەوام بێت (دوا پیلانە ستراتیژیەکانی ناتۆش بۆ ماوەی دە ساڵ پێشبینی کراوە). هەندێک جار دیبلۆماسی، جارانێکیش توندوتیژی چڕ دەبێتەوە. لەمیانەی قەیرانی ئابووری دژوار و کۆنترۆڵکراوەوە دەستێوەردان بە رۆژەڤ دەکرێت. لە پێشینەیی ناوچەکان دەگۆڕێت، بەڵام بەجۆرێک لە جۆرەکان بەشێوەیەکی هەمەگیری شەڕ لە چەندین ناوچە روودەدات. تەنیا کاتێک ئەو سروشتە بنەڕەتییەی شەڕ رەچاو بکرێت، ئەو کاتە باشتر دەرکی پێدەکرێت کە بۆچی ئۆپەراسیۆنەکەی ١٩٩٨ دژی من لە ئاستی نێودەوڵەتیدا بەڕێوەچوو،

لەبەرچی گەورەترین ئۆپەراسیۆنی گلادیۆی ناتۆیە. بێگومان لە شەڕە گەورەکاندا بەردەوام هێزە هەژموونگەراکان سەرکەوتوو نابن. بەڵکو گەلانیش دەتوانن دەسکەوتگەلێکی زۆر بەدەست بێنن. بگرە لەوانەیە هێزە هەژموونگەراکان وەک سیستەم ژێر بکەون، گەلانیش وەک سیستەم سەرکەوتن بەدەست بێنن.

٢. قۆناغی ئیمراڵی...

لە ئیمراڵی هەوڵی جێبەجێکردنی گرنگترین بەشی پیلانگێڕییە گەورەکەی گلادیۆ دراوە. تەنیا ئەرکی ژەنەراڵ ئەنگین ئالان سەرۆکی ئەو یەکینەیەی منی هێنایە دوورگەکە، بەسە بۆ ڕوونکردنەوەی ئەو دۆخە. ئەنگین ئالان فەرماندەی هێزە تایبەتەکانی ئەو قۆناغە بوو، واتە بەرپرسە فەرمییەکەی گلادیۆی تورک. هەڵوێستی کاربەدەستەکەی کۆنسەی یەکێتی ئەورووپا کە لە دوورگەکە پێشوازیی لێکردم، ڕەهەندی پیلانگێڕییەکەی یەکێتیی ئەورووپای باشتر ڕووندەکردەوە. ڕێککەوتنی نێوان ئەمریکا، ئەورووپا و بەڕێوەبەرانی تورکیاش بەمجۆرە ئاشکرا دەبوو. بەڵگەیەکی ڕوونتر لەو سێ هێمایە (لێدوانەکانی ڕاوێژکاری تایبەتی کلینتنی

١٥ی شوباتی ١٩٩٩

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

سەرۆکی ئەمریکا ژەنرال گالیتاری، هەڵوێستی ژنە کاربەدەستەکەی کۆمیساری سیاسیی یەکێتیی ئەوروپا و ڕۆڵی بەرپرسی فەرماندارییەتیی هێزی تایبەتی تورک ئەنگین ئالآن) مشتومڕ هەڵگر نیە کە لەسەرەتاوە تاکۆتایی ئۆپەراسیۆنەکە لە ژێر بەرپرسیارییەتیی سیاسیی ئەمریکا و یەکێتیی ئەوروپا و لەلایەن گلادیۆی ناتۆوە بەڕێوە چووە. بەر لە ئاشکرابوونی ئەو ڕاستییانەش هیچ گومانێکم نەبوو کە ئەو هێزەی منی بێکاریگەر کردووە هێزە ئاسایشییەکانی حکومەتی تورکیا نەبوون، بەڵام بە تەواوی لە میکانیزمی ئۆپەراسیۆنەکە تێنەگەیشتبووم. ئۆپەراسیۆنەکە لە واقیعەکەی خۆی زۆر جیاوازتر پیشاندەدرا. بە ئەنقەست و بە سووربوونەوە کەشێکی لەو جۆرە دروست دەکرا کە گوایە حکومەتی تورکیا فشار دەهێنێت و ئەنجام وەدەست دەخات. تەنانەت کاتێک لە سەرەتاوە بڵند ئەجەویدی سەرۆک وەزیرانیش بێئاگایی خۆی لە هۆکاری دەستگیرکردنم و ڕادەست کردنەوەم بە تورکیا ڕاگەیاند، بووە بەڵگەیەکی گرنگ و سەلمێنەری ئەم بانگەشەیەم. چەندەی زیاتر لەو بوویەر و شرۆڤانەم قووڵببیەوە ئەوا بانگەشەکەم باشتر دەسەلمێت.

یەکەم کەسێ لە دوورگەی ئیمراڵی پێشوازیی لێکردم کادیرێکی سەربازی بە پلەی سەرتیپ بوو کە وەک نوێنەری سوپاسالار خۆی ناساند. لە دانیشتنێکدا کە جەختی لەسەر نهێنی بوونی دەکردەوە قسەگەلێکی گرنگی کرد. دواتر کە لێکۆڵینەوە بە شێوەی فەرمی دەستی پێکرد هەمان کاربەدەست قسەی جیاوازتری کرد. لێکۆڵینەوە چڕوپڕەکەی ئەو گرووپەی لە چوار یەکینەی (سوپاسالار، جەندرمە، ئاسایش و هەواڵگری میللی) پێکهاتبوو، دە ڕۆژ بەردەوام بوو. لەو دەمەدا کاسێتێکم تۆمار کرد کە قسەکانم ڕوو لە فەرماندەی هێزەکان بوو. دواتریش بە درێژایی چەندین مانگ بە هەمان شێوە گفتوگۆمان کرد. ناوبەناو کەسانی دیکەش نێوەندگیرییان دەکرد، هەندێکجار لە ئەورووپاشەوە شاند گەلێک دەهاتن. گرنگییم بە چەمکی بەرگرینامەیەکدا کە چێتیی پیلانگێڕیی نێودەوڵەتیی قۆناغی ئیمراڵی ڕەچاو دەکات. ئەو تورکچێتییە وشکەی دووچاری هاتبوون و بەناوی تورکایەتییەوە دەیجوڵاندن لە ڕاستیی دابڕیبوون. درککردنمان بە فەلسەفەی پشت پیلانگێڕییەکەوە پێچەوانەی سروشتیان بوو. چونکە ئەوانیش بەرهەمێکی ئەو بوونیادانە بوون کە فەلسەفەی سەد ساڵەی پیلانگێڕیی

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

بوونیادی نابوون. لەو سۆنگەیەوە، چاوەڕوانی نکۆڵیکردن و ڕەخنەکردنی ئەو بوونیادانەیان لێ نەدەکرا. چاوەڕوانیکردنی هەر ئیرادەیەکی ئەرێنیی گۆڕانکاری چ لە کاتی کۆمیدیاکەی دادگاییکردن بێت یان لە قۆناغی حوکم دراویدا، بێ واتا دەبوو. بڕواکردن بەو وێنەیەی لە کاتی دادگاییکردنەکەدا، سوپاسالار بە گوێی دادوەرەکاندا دەیچرپاند–بۆ ئەوەی من واتێبگەم دادگا بە گوێرەی چپەکانی ئەو دەجوڵێتەوە–بڕوایەکی سافێتیی بوو. خۆشیان لە هێزی بڕیاردان بۆ جێبەجێکردنی گوتەکانیان بێبەش بوون. سیستەمێکیان سەبارەت بە من دۆزیبووەوە کە بە پاڵپشتیی ئەمریکا و کۆنترۆڵی یەکێتیی ئەوروپا بەڕێوە دەچوو. سیستەمەکە لە وێنا و داهێنانی ئینگلتەرا بوو، جێبەجێکردنیشی بەشی تورکەکان بوو. تێگەیشتنی زهنیەتی فەلسەفیی و سیاسیی پشت پیلانگێڕییەکە بایەخدارە و گرنگییەکی مەزنی هەیە.

بەردەوام باسی بنەما سەد ساڵییەکەی پیلانگێڕیی دەکەم و هەوڵی ڕوونکردنەوەی دەدەم. باسی ئەو پیلانگێڕییانەم کرد کە بەردی بناغەی هەر قۆناغێکن. دەکرێت لە ساتەوەختێکدا سەدان لەو پیلانگێڕییانەی دژ بە کوردان کراوە باسبکرێت: پیلانگێڕیی دروستکردنی سوارەکانی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

حەمیدییە، پیلانگێڕیی کوشتنی مەلا سەلیم لە بەدلیس ساڵی ١٩١٤، پیلانگێڕیی کوشتنی شێخ سەعید ساڵی١٩٢٥، پیلانگێڕیی سەرکوتکردنی هەردوو راپەڕینی ١٩٣٠ ئاگریی و ١٩٣٧ی دێرسم، دۆزی ٤٩ کەسی ١٩٥٩ و دۆزی ٤٠٠ کەسییەکەی ١٩٦٠، کوشتنی فائیق بوجاق و کوشتنی سەعید قرمزی تۆپراغ لە لایەنPDK وە، هەروەها سەدان پیلانگێڕیی لەسەردەمی گرووپی ئایدیۆلۆژییەوە تا ئەمڕۆمان دژیPKK ڕێکخراون.

ڕێکخەرانی پیلانگێڕیی، ئەوانە بە هونەری دەسەڵات دادەنێن کە بە شێوەیەکی شارەزایانە ڕێکخراوە. واتە پیلانگێڕیی گرنگترین ئامراز و ڕۆحی هونەریی دەسەڵاتە. مسۆگەر لەسەر بنەمای پیلانگێڕیی ئەو هونەرەیان لەسەر کوردان پەیڕەودەکرد. جێبەجێکردنی پیلانگێڕیی بەشێوازێکی ئاشکرا، وەک چیرۆکەکە وایدەکرد منداڵەکە بڵێ: « دایکە سەیرکە پاشا ڕووتە». هێزێکی دەسەڵات کە ئامانجی کردەوەگەلێکە تا ئاستی کۆمەڵکوژی دەڕوات، جگە لە پیلانگێڕی زهنییەتێکی ئاراستەکاری پیلانگێڕی ئامرازێکی دیکەی لە دەستدا نیە. ئەوەی لێرەدا گرنگە ناسین و پێناسەیەکی ڕاستیی ئەو هێزانەیە کە جێگای خۆیان لە ناو پیلانگێڕیدا دەگرن.

پێویستە ئەوە روونکەمەوە، لە قۆناغی ئیمراڵیدا سەختیم لەبارەی ئەو بابەتەوە توشهات چونکە بابەتی گفتوگۆ لێرەدا بوونی زۆر هێزی پێکناکۆکە تا ئەوپەڕی سنور لە پیلانگێڕییەکەدا. لە ئەمریکاوە تا فیدراسیۆنی ڕووسیا، لە یەکێتیی ئەوروپاوە تا کۆمکاری عەرەبی، لە تورکیاوە تا یۆنان، لە کینیاوە تا تاجیکستان. ئەوە چیبوو تورک و یۆنانییەکانی دوژمنی سەدان ساڵەی کردبووە یەک؟ بۆچی هێندە هاوپەیمانێتی یاخود یەکێتی بەرژەوەندیی بێ پرەنسیپانە لەسەر حیسابی من بەدیدەهات؟ هەروەها ئەو بەکرێگیراوە میللیگەرا و تورک و تێوەگلاوە چەپڕەوە کوردانەش لە ژمارە نەدەهاتن کە لە ناخەوە بە هۆی بە ئامانجگرتنی من دڵخۆش دەبوون. وەک بڵێی، گلادیۆ لە کەسایەتی مندا مەترسیدارترین ڕەقیبی خۆی بە تەڵەوە کردووە.

ئەوەی جێی مشتومڕ نیە ئەوەیە کە تێڕوانینێکی گشتیی بۆ پرسەکە هەر لەسەرەتاوە ئەوە ڕووندەکاتەوە کە ئەو هێزانە لەو چین و توێژانەی مۆدێرنیتەی سەرمایەداری پێکدێن کە بەدوای بەرژەوەندییە لیبرڵەکانەوە بوون. منیش مەترسییەک بووم هەڕەشەی لە بەرژەوەندیی و زهنیەتی فاشیستانەی لیبڕالیزمی زۆربەیان دەکرد.

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

بۆ نموونە: لەناو ئەو هێزانەدا ئینگلتەرا بە ئەزموونترینیان بوو. ئەو هێزەیە کە بە ئامانجی بەربەستکردنی سیاسەتکردنم لە ئەورووپا یەکەمین ئاگایی دا. هەرچۆن هەنگاوم بۆ ئەورووپا هاویشت یەکسەر منی «بەکەسی نەخوازراو» ڕاگەیاند. ئەوە هەنگاوێکی بچووک و ئاسایی نەبوو، یەکێک لەو هەنگاوانە بوو کە پێشوەخت ئەنجامی دیاریدەکرد. ئەو هەڵوێستەی سەبارەت بە خومەینی و لینینیش پیشان نەدرا بۆچی یەکسەر بەرامبەر من پیشاندرا؟ لە چەندین بەشی بەرگرینامەکەمدا هەوڵی ڕوونکردنەوەی سەرە داوەکانی ئەو هۆکارەم داوە. هەربۆیەش پێویستی بە دووبارەکردنەوە نیە. بە کورتی، وەک کۆسپێکی جدیی بەردەم لێکدانەوە دووسەد ساڵییەکەی هەژموونگەرایی سەر خۆرهەڵاتی ناوین و سیاسەتەکەیان لەبارەی کوردستان (بەکورتی، بە هۆی سیاسەتی «کەرکوک ـ موسڵ مان پێبدە، کوردەکانی خۆت لەناو ببە») سەرم هەڵدابوو. ئیتر لەلایەن سەرجەم پیلان و جێبەجیکارەکانیانەوە بە هەڕەشە و مەترسی دادەنرام. مەسەلە و دەردی ئەمریکا جیاوازتر بوو. خوازیار بوون پڕۆژەی خۆرهەڵاتی ناوینی مەزن بخەنە گەڕ. هەربۆیەش گۆڕانکاری و پەرەسەندنەکانی کوردستان ڕۆڵی

کلیلی دەبینی. بێ کاریگەر کردنم بە شێوەیەکی ڕەها لانیکەم پێویستییەکی هەلومەجیی زاڵ بوو. لەناوبردنم بە گوێرەی سیاسەتە جیهانگیرییەکانی ئەوکاتیان بوو. ڕووسیا ئەوکاتە کە دووچاری قەیرانێکی گرنگی ئابووریی مێژوویی خۆی هاتبوو پێویستییەکی پەلەی بە قەرز هەبوو. ئەگەر ببیت بە دەرمانی دەردەکەی ئەوا هیچ هۆکارێک نەبوو جێگای خۆی لە پیلانگێڕییەکەی دژی من نەگرێت و ڕۆڵی خۆی لەو چوارچێوەیەدا نەبینێت. ئەوانەی تریش برابچووکی «براگەورە» بوون. هەرچییەک بڵێت دەست لەسەر سینگ بۆی وەستابوون. دەرفەتێکی جدیی ڕزگاربوون لە ڕەقیبەکەیان بۆ چەپڕەوێتیی تورک (دەرئاساکان جیاوازن)، کوردە بە کرێگیراوەکان و ناڕازییەکانی ناو PKK ڕەخسابوو. فەلسەفەی بەرژەوەندی پەرستی، پراگماتیزم و خۆپەرستی لە قووڵایی ئەو هەڵوێستانەی هەموویاندا شاراوە بوو.

کاتێک باسی ئەو خاڵانە دەکەم، لەو بڕوایە دام کە تۆزێکی تریش ڕاستی ڕۆشن دەکەمەوە. لەو ڕۆژانەدا لایەنگریکردنی ئازادیی کوردستان و بەدەستهێنانی ناسنامەی کوردان، پێویستی بە دەربازکردنی هەموو جۆرە بەرژەوەندییەکی ڕۆژانەیی لیبرالیزم، پراگماتیزم و خۆپەرستی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

هەبوو، فەرمانی پێدەکردین دەستبەرداری ژیانی ڕاستڕەو و چەپڕەوانی مۆدێرنیتەی سەرمایەداریی بین یاخود بەرەنگاری ئەو ژیانە ببینەوە. بە پێچەوانەوە دونیای ئەو ڕۆژانە دونیایەک بوو کە لیبراڵیزمی جیهانگیریی لە شەڕی داگیرکردنی جیهاندا گەورە دەبوو. ساڵانێک بوو کە فاشیزمی لیبراڵ باڵادەستیی خۆی بەسەر جیهاندا ڕاگەیاند. لە ڕوانگەی سیاسیشەوە خۆرهەڵاتی ناوین ناوەندی ململانێی هەژموونگەرایی بوو. تێکۆشان و ململانێی سەر کوردستان سەبارەت بە لێکدانەوەکانی هەژموونگەرایی ڕۆڵی کلیلی دەبینی. پێگە ئایدیۆلۆژی و سیاسییەکەی PKK ناکۆکییەکی ڕوون و ئاشکرای لەگەڵ حیسابەکانی هەژموونگەرایی هەبوو. لەو سۆنگەیەوە، لەناوبردنم مانای ڕێخۆشکردن بوو لە پێش ئەو حیساب و لێکدانەوانەوە.

لە گێژاو و سوڕی ناپەسەندی ئیمراڵی سەرجەم ئەو حیسابە مێژووییانە سەرلەنوێ لە کەسێتیی مندا زیندوو بووەوە. لە پێناو شیکارکردنی قۆناغی ئیمراڵی دەبووایە خاوەنی هۆشیارییەک بم کە دەرک بە ململانێ هەنووکەییەکانی بەرژەوەندیی بکات، کە خاوەن ڕیشەیەکی مێژوویی درێژخایەنە. یەکێک لەو خاڵانەی حیسابەکانی پیلانگێڕیی

سیستەمی پیلانگێڕیی کە پێویستە ڕەچاوبکرێت، بە ئامراز نەبوونی سیاسەتەکانی «پەرتکە - زاڵبە» یە، کە شارەزایانە پیلانی بۆ دانراوە و لەو دوو سەدەیەی دواییدا دەرهەق بە ناوچەکە پەیڕە کراوە و لە قووڵکردنەوەی شەڕی «کورد - تورک»ی ئامانجکراو لە بەرژەوەندیی ئەو هێزانە بەکار دەهێنرێت. ئەرمەنی، گریک، گرووپە ئەتنیکییەکانی بەڵقان، عەرەب، سوریانی، تورک و کوردەکان، کە بوونە ئامرازی ئەو سیاسەتە، شتگەلێکی زۆریان لەدەستدا و زیانێکی زۆریان بەرکەوت.

هەندێک لەوانە لەنیشتمانی هەزاران ساڵەیان دەربەدەر بوون و بوونی کولتوورییان لەدەستدا، بگرە لە دۆخی کۆمەڵگایەکی نەتەوەیی وەدەر نرابوون. هەروەها لەبەرئەوەی لەگەڵ تورکەکان بەیەکەوە دەژیان چەندین هێز کین و تووڕەییان بەرامبەر کوردان هەبوو. ئەو یەکێتییەی لەسەردەمی شەڕی مەلازگردەوە گرنگیی خۆی پاراستبوو، بە هۆی پەیڕەوکردنی سیاسەتی نکوڵی و قڕکردن لە ١٩٢٥ ز بە دواوە کۆتایی پێهێنرا.

گەر بەشێوەیەکی قووڵ لێکۆڵینەوە لە پڕۆسەی نکوڵی و لەناوبردنی ئەو ئەندامە بنەڕەتییەی

کۆمـار بکرێت و لـه میانـەی فەلسـەفەی مێژووەوە ڕاڤە بکرێت، ئەوا ئاشکرا دەبێت کە لـە ناوەڕۆکدا ئـەو یەکێتییـە ستراتیژییە کراوەتـە ئامانج.

فشـاری ئینگلیـزەکان و پاشـکۆ ناوخۆییەکانـی بـۆ سـەر مسـتەفا کەمـال و ناچارکردنـی، گرنگتریـن هەنـگاوی پیلانگێـڕی بـوو. دوژمنایەتیی ئاسیمیلاسـیۆنی کـوردان لـە فەلسـەفە و دیـاردەی بەڕێوەبەرایەتـی نەریتـی تورکـدا نەبـوو ئـەو دوژمنایەتییـە بـە ئامانجـی تایبـەت پێشـخرابوو.

قۆناغەکانـی سـەرهەڵدان و ڕووداوەکانـی دواتـر ئـەو ڕاسـتییە دەسـەلمێنن. ئـەو ڕەوشـە کـە لـە ئیمراڵـی زیاتـر سـەرنجی ڕاکێشـام و لـە بارەیـەوە قووڵتـر بوومـەوە، لـە فەلسـەفەی سیاسیمدا ڕێگای لـە پێـش وەرچەرخانێکـی ڕیشـەیی کـردەوە.

ئەنجامی پیلانگێڕیەکە...

لـەو بەرگرینامانـەی بەشـێوەی سـێ بـەش پێشکەشـم کـردن دەشـێت پەرەسـەندنی ئـەو هـزرە سیاسـییە ببینرێت. هێڵـە گشـتییەکانی ئـەو ئەنجامانـەی پێـی گەیشـتووم بەمشـێوەیەیە:

أ. لە کەسـێتیی مندا پیلانگێڕیی تەنیا دژی کوردان ئەنجام نـەدراوە، بەڵکو دژی تورکەکانیش ئەنجام

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

دراوە. شێوەی ڕادەستکردنەوەم و نیازی ئەوانەی ڕۆڵیان تێدا بینی کۆتایهاتنی تیرۆر و چارەسەری نەبوو، بەڵکو بەشێوەیەک قووڵکردنەوەی بناغەی ئەو ناکۆکییە بوو تا سەدەیەکی دیکەش بەردەوام بێت. پاڵنانی من بۆ ناو تەڵەزگەی پیلانگێڕیی دەرفەتێکی بێوێنەی پێشکەش بەو نیازەیان کردبوو تادوایی خوازیاری بەکارهێنان و قۆستنەوەی ئەو دەرفەتە بوون.

ئەستەم بوو بە پێچەوانەی ئەوەوە بیربکەنەوە. چونکە ئەگەر بیانویستبایە، لەو بارەیەوە دەیانتوانی کۆمەک بە پەرەسەندنە ئەرێنییەکان پێشکەش بکەن. کەچی بەردەوام کارەکانیان بەرەو هەڵدێر دەبرد، لەجیاتی چارەسەرکردنی کێشەکە تەواو دەیانکرد بە گرێکوێرە.

دەیانویست دوالیزمێکی هاوشێوەی ئیسرائیل ـ فەلەستین بئافرێنن. وەک چۆن سەدەیەکە دوالیزمی ئیسرائیل ـ فەلەستین لە خۆرهەڵاتی ناوین خزمەت بە هەژموونگەرایی خۆرئاوا دەکات، دوالیزمی تورک ـ کورد یش کە زۆر لەو گەورەتر و فرە ڕەهەندترە بەلانیکەم سەدەیەکی تر خزمەتی بە حیساب و لێکدانەوەکانیان دەکرد. هەڵبەتە هەمان ئامانج لە ژێرپێشخستنی چەندین کێشەی مەزهەبیی و ئەتنیکیی سەدەی نۆزدەهەمی

ناوچەکە و بێچارە هێشتنەوەیاندا شاراوەیە.

واقیعی قۆناغی ئیمراڵی زانیارییە خاوەکانمی لەو بارەیەوە پێگەیاند. بەڵام گرنگترین کێشەیەک کە ڕووبەڕووم دەبوویەوە، حاڵیکردن و تێگەیاندنی نوخبەی بەڕێوەبەرایەتی تورک بوو.

ب ـ لەو سۆنگەیەوە، گەورەترین کێشەم ئەوەبوو تێیانبگەیەنم کە لە من و کوردەکان زیاتر پیلانگێڕیی دژی تورکەکان ئەنجام دراوە. بەردەوام ئەوەم بۆ لێکۆڵەرەوەکان ڕووندەکردەوە. بەڵام ئەوان خۆیان خستبووە ناو هەوەس و خۆشیی سەرکەوتنەوە. ئەو هەڵوێستەیان تا ساڵی ٢٠٠٥ بەردەوام بوو تا ئەوکاتەی زانیان بزوتنەوەی ناسنامە و ئازادیی کوردان لە جاران زیندوو ترە.

کاتێک بەشێوەیەکی قووڵتر سەبارەت بە بابەتەکە قووڵبوومەوە، ئەوا لە نزیکترەوە فاکتەرەکانی پیلانگێڕیی سەردەمەکانی مەشروتیەت و کۆمارم بینی. بۆم دەرکەوت ئەم بوویەرەی بە سەربەخۆیی تورک دادەنرێت یەکێکە لە خراپترین جۆرەکانی وابەستەیی. وابەستەیی تورکەکان، ئایدیۆلۆژیی و سیاسیی بوو.

تا دەچوو زیاتر دەرکم بەوە دەکرد کە میللیگەرایی و نەتەوەپەرستیی بنیادنراو زادەی دەرەوەیە و پەیوەندییەکی زۆر کەمی بە مێژوو

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

و دیاردەی کۆمەڵگای تورکەوە هەیە. هێزە هەژموونگەراکان ئاگادار بوون کە نوخبە و هێزی بەڕێوەبەرایەتی تورک لەبارەی دەسەڵاتەوە چەندە لاوازن و ئەو لاوازییەشیان بەکار دەهێنا.

ئەو ستەم و فەرمانڕەواییە سنوور نەناسەی لەسەر کوردانیشیان ئاوا کردبوو بۆ هەمان لاوازیی دەگەڕایەوە. ئەو زاڵبوون و ستەمە لە هەمان کاتدا مانای دەستەمۆبوون و مەحکوم بوونیشیان بوو. فەرمانڕەوایەتییەکەیان بەردەوام پاشکۆ بوو، ئایدیۆلۆژیای خۆیان نەبوو، بە مانایەکی تر «ڕێسای زاڵبوون و فەرمانڕەوایەتی هەموو شتێکە، ئایدیۆلۆژیا هیچ نیە» پەیڕەو دەکرا.

ج ـ «کەروێشک ڕاکە تانجی بیگرە»، ئەو ڕێبازە بوو کە هێزە هەژموونگەراکان لە قووڵکردنەوەی دوالیزمی تورک ـ کورد دا بەکاریان هێناوە.

ڕێبازێکە ئەوەیە کە هەم تانجی هەم کەروێشک لەو ڕاکەڕاکەیەدا ماندوو دەبن، لە ئاکامدا هەردووکیشیان دەکەونە ژێر خزمەت و فەرمانی خاوەنەکانیان.

ئەوەی بەرامبەر منیش پەیڕەوکراوە مانای سەلماندنی ئەو ڕێبازەی دەبەخشی. هەڵوێستەکانی کۆنسەی یەکێتیی ئەورووپا و بڕیارەکانی دادگای

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku

مافی مرۆڤی ئەورووپا بە تەواوی خزمەتی جێبەجێکردنی ئەو سیاسەتەیان دەکرد.

ئەو لۆژیکەی جێگای باس بوو: تا دوا ڕاددە بەخۆوەگرێدانی هەردوو لایەن بوو. ئامانج دادوەریی و چارەسەریی نەبوو. هەر بۆیەش زیاتر بە ئامانجی شەرمەزار و ڕسواکردنی ئەو لۆژیکە بەرگرینامەکانم پێشکەش کرد. بەشێوەیەک کە جێگیرکردنی ڕێکخراوی گلادیۆ لە لوتکەی دەوڵەتدا، کە لە هیچ وڵاتێکی ناتۆدا نەبینراوە، ناشێت بە بیانووەکانی نیازپاکی و ئاسایش ڕوون بکرێتەوە.

لەبەر ئەوەی جڵەوەکە بە دەستی خۆیانەوە بوو وڵاتیان بە ئارەزووی خۆیان بەڕێوەدەبرد. هێزە هەژموونگەراکان چاوپۆشییان لە پاشکۆیی گلادیۆی تورکیا کرد. کاتێک بە شێوەیەکی گشتگیر لە نزیکەوە توێژینەوە لەبارەی گلادیۆوە بکرێت و فەلسەفەکەی ڕۆشن بکرێتەوە، ئەوا دەبینرێت کە ئامانجیان داگیرکردنی وڵاتە لە کورتترین ڕێگاوە و پارچەکردن و بەگژ یەکترەوەنانی گەلە. بەتایبەتیش ئەو واقیعە بەردەوام لەناو پاشکۆکانیان لە خۆرهەڵاتی ناوین جێگای باس بووە و لە میانەی کردارەکانیانەوە دەردەکەوتە ڕوو.

ئەمە بە کاریگەرترین ئامرازی بەڕێوەبردنی گەلێک بوو. هەم گەلەکەی دژی دەوڵەت ڕادەکاتە سەر پێیان، هەمیش هەردووکیان بەیەکترەوە سەرکوت دەکات. هەریەکێک یان هێزێکی بە هەڕەشەیان زانیوە، بەو ڕێبازە لەناویاندەبردن.

لە ڕاستینەی بەڕێوەبەرایەتیی شەست ساڵی دوایی تورکیادا ئەو دیاردەیە زۆر زەق و بە کاریگەر بوو. ئیتر وڵات کرابووە تاقیگەی شەڕ و ململانێکانی گلادیۆ. تەنیا ئەو شەڕ و پێکدادانەی لەسەرجەم قۆناغە گرنگەکانی مێژووی PKKدا بە هۆی گلادیۆ هاتوونەتە ئاراوە بەس بوو بۆ کۆتایی هێنان بەو دۆستایەتییە نەریتییە سەدان ساڵییەی گەلان و دەوڵەت.

د. قۆناغی ئیمراڵیم وەک پلاتفۆڕمێکی نموونەی تێکدانی ئەو گەمەیە هەڵسەنگاند. هەربۆیەش بنەما تیۆرییەکەی خۆمم بە هێزترکرد کە لەو پێناوەدا پێویست بوو. پەرەم بەسەرجەم بەڵگە و کۆڵەکە فەلسەفی و کردارییەکانی هەلومەرجەکانی ئاشتی و ڕێگە چارەی سیاسییانە دا.

ئەو کار و خەباتە سەختانەی پێویستی بە خۆڕاگریی و ئارامیی هەبوو دەیتوانی سوورە ناپەسەندەکانی پیلانگێڕیی بشکێنێ و ئەڵتەرناتیفەکانی چارەسەریی پێشبخات. لەوبارەوە

جگە لە متمانە بەخۆکردن هیچ چارەیەکی دیکەم نەبوو. لە بنەڕەتدا نیازی پیلانگێڕان و ئەو هێزانەی ڕۆڵیان تێدا بینی زۆر جیاواز بوو. لە کەسایەتیی مندا خوازیار بوون PKK و بزوتنەوەی ئازادی لەناو ببەن.

کردەوە و ڕەفتارەکانی زیندان، هەڵوێستەکانی دادگای مافی مرۆڤ و یەکێتیی ئەوروپا گرێدراوی ئەو ئامانجە سەرەکییە بوو. ئامانجیان بزوتنەوەیەکی کوردان بوو لە من پاککرابێتەوە.

خوازیار بوون ڤێرسیۆنێکی مۆدێرنی بەکرێگیراوێتی نەریتیی خەسێندراو ئاوابکەن کە لە خزمەتی سەردارەکانیدا بێت. بەتایبەتیش هەوڵە درێژخایەنەکانی ئەمریکا و یەکێتیی ئەوروپا لەو چوارچێوەیەدا بوو. هێزی دەسەڵاتداری تورکیش لەسەر ئەو بنەمایە بۆ ڕێککەوتن کراوە بوو. بە کورتی، ئەو مۆدێلەی خەساندن کە بەتایبەتی هەژموونگەرایی ئینگلیز سەرەتا لەسەر بزوتنەوەی چینی کارکەر، دواتریش لەسەر بزوتنەوەکانی ڕزگاریی نیشتمانی و بزاوتە دیموکراسیخواز ـ شۆڕشگێڕەکان بە شێوەیەکی سەرکەوتوو جێبەجێی کرد، لە میانەی ڕێبازی لیبڕاڵییانەی ئازادی و مافی مرۆڤ بە سەرکەوتن گەیشتبوو. ڕێکخستن و سەرکردە

www.hewalname.com/ku ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە:

شۆڕشـگێڕەکانیان لەناوبرابـوون. هاوشـێوەیەکی ڕێبـازە سـەدان سـاڵییەکانی لـە ناوبـردن لەسـەر PKK و بزوتنـەوەی شۆڕشـگێڕی، یەکسـانی و ئازادیخوازیـی هاوبەشـیخواز جێبەجێدەکـرا.

ئـەوە ئـەو ئامانجـە سـەرەکییە بـوو کـە لـە قۆناغـی ئیمراڵـی چاوەڕوانیـان دەکـرد، ئـەوە ئـەو پیلانـە بـوو کـە کارێکـی زۆریـان بـۆ کردبـوو، بـە شـێوازێکی پسـپۆڕانە هەوڵـی جێبەجێکردنیـان دەدا. سـتراتیژ و تاکتیکـەکان لـە چوارچێـوەی ئـەو پیلانـەدا پێشـدەخران.

ئـەو بەرگرینامەیـەی لەبەرامبەریانـدا ئامـادەم کـرد پشـتی بـە هەڵوێسـتی دۆگماتیکانـەی ئۆرتودۆکسـیی کلاسـیک و خۆڕزگارکـردن و باشترکردنی هەلومەرجەکانم نەدەبەست. ئەوشتەی بەرگرینامەکانمـی ئاراسـتە کـرد، ڕێبـازی ئاشـتیی شـەرەفمەندانە و ڕێگەچارەی دیموکراتییانـە بوو کە بـە پرەنسـیپە و بـە گوێرەی ڕاسـتینەی کۆمەڵایەتـی و مێژوویـی گەلانـە.

عەبدوڵلا ئۆجەلان
زیندانی تاکەکەسی، گرتووخانەی ئیمراڵی

سەرچاوەکان:

١. پەڕتووکی: مانیفستۆی شارستانێتی دیموکراتیک–بەرگی پێنجەم: کێشەی کورد و ڕێگەچارەی نەتەوەی دیموکراتیک-عەبدوڵڵا ئۆجەلان چاپی یەکەم–لاپەڕەکانی نێوان (٣٩٧ تا ٤١٥)

٢. نامیلکەی (پپلانگێڕیی نێودەوڵەتی ئەم سەدەیە)-ئامادەکردنی: ڕێکخراوی ژنانی کورد بۆ پەیوەندییەکانREPAK–وەرگێڕانی: ئارام حاجی-سەرپەرشتی و پێداچوونەوەی: هاوژینی مەلا ئەمین.

٣. نامیلکەی (پیلانگێڕیی نێودەوڵەتیی دژ بە عەبدوڵڵا ئۆجەلان(–ئامادەکردنی: کۆمینی ڕاگەیاندنی پارتی چارەسەری دیموکراتی کوردستان/ چاپی دووەم ٢٠١٦، چاپخانەی پیرەمێرد، سلێمانی، ٢٠١٦

٤. گۆڤاری کۆمین–ژمارە یەک–مانگی شوباتی ٢٠٠٧–کۆکردنەوە و وەرگێڕان: ئارام پێنجوێنی

ئەم کتێبە لە ماڵپەڕی هەواڵنامەی کتێب داگیراوە: www.hewalname.com/ku